

वार्षिक पुस्तक

आ.व. २०७७/०७८

नेपाल सरकार

कृषि तथा पशुपन्डी विकास मन्त्रालय

प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना

परियोजना कार्यान्वयन एकाइ, सिन्धुली

फल कुहाउने औसा पार्ने झिगाँ चाईनिज सिट्रस फ्लाई (व्याक्ट्रोसेरा मिन्याक्स) व्यवस्थापनका लागि क्षेत्रगत कीरा नियन्त्रण कार्यक्रम २०७८

सुन्तलाजात फलफूल (जुनार)मा देखा परेको फल कुहाउने औसा पार्ने झिगाँ चाईनिज सिट्रस फ्लाई (व्याक्ट्रोसेरा मिन्याक्स) व्यवस्थापनका लागि २०७५ सालमा परीक्षण गरि प्रभावकारी पाईएकोले २०७६ र २०७७ मा अवलम्बन गरिएको क्षेत्रगत कीरा नियन्त्रण कार्यक्रमको नतिजा उत्साहजनक पाईए पछात् यस वर्ष २०७८ (वैशाख देखि साउन सम्म) जुनार सुपरजोन सिन्धुली क्षेत्रका जुनार बगैँचा धनीहरुको साझेदारीतामा क्षेत्रगत कीरा नियन्त्रण कार्यक्रम संचालन गरिएको छ। कीराको जीवनी र आनीवानीमा आधारित व्यवस्थापन पद्धतीमा प्रोटीन वेट (ग्रेट फ्रुट फ्लाई वेट) स्पेट स्प्रे गरिएको हो।

- जुनार कृषक परिचय पत्र मार्फत फल्ले जुनार, निवुवा, कागतीको बोट संख्या र क्षेत्रफलको तथ्यांकको आधारमा स्थानीय तह / वडा कार्यालयहरु र जुनार सुपरजोन संचालन समन्वय समितिको समन्वयमा संकलित साझेदारी रकम अनुसार (कोभिड१९ले भएको लकडाउनको अवस्थामा समेत) प्रोटीन वेट व्यवस्थापन गरेर ३२ जना स्प्रेकर्ताहरुलाई परिचालन गरिएको थियो।
- कीराको औसा-प्युपा अवस्थालाई स्थानीय स्तरमा वट्टामा पालेर र गत वर्षको अनुभवको आधारमा बयस्क झिगाँ कीरा निस्कने समयको अनुगमन गरि प्रोटीन वेट: ग्रेट फ्रुट फ्लाई वेट (प्रोटीन हार्डड्रोलोलाईसेट २५% र एवामेक्टिन ०.१%) १ भागमा २ भाग पानी मिसाई तयार गरिएको घोल ५० मिलि ०.५ देखि १ वर्ग मि. क्षेत्रफलमा प्रत्येक ३ फलेका बोटहरु मध्ये १ बोटमा पातको तल्लो भागमा प्रत्येक हप्ता १२ पटक स्प्रे गरिएको थियो।
- साथै कीराले संक्रमित फलहरुबाट निस्कने औसालाई बगैँचाको जमिन/माटो मुनि अचल अवस्था वा प्युपामा जान नदिन सरसफाई गर्न सुझाईएको छ।
- ✓ सुनकोशी ७ गैरिगाँउ, मझुवा; कमलामाई ३ वाटो निगाले, चपौली; गोलन्जोर ५ विजयछाप, खनियाखर्क, रतनचुराडाँडा, चिसापानी हिर्दिङ्ग, नयाँखर्क; गोलन्जोर ६ नाकाजोली; गोलन्जोर ४ फेदाह, रानीखोला, माथिल्लो आलेगाँउ, तल्लो आलेगाँउ, माझ कुविन्डे, मालिङ्गे, डुडे, खोक्लिन, तमौर, किराते; गोलन्जोर २ वितिजोर र तीनपाटन ७ तोश्राम खोला पत्याहानी क्षेत्रका ९८२ बगैँचा धनीहरुको १६,५९५ उत्पादनशील सुन्तलाजात फलफूलका बोटहरु (५,५३२ स्पेटहरु)मा प्रोटीन वेट स्प्रे गरिएको थियो।

साउन, २०७८ प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, परियोजना कार्यान्वयन एकाइ, सिन्धुली

वार्षिक पुस्तक

आ.व. २०७७/७८

Annual Book

FY 2077/78

नेपाल सरकार

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय

प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना

परियोजना कार्यान्वयन एकाइ, सिन्धुली

☎ ०४७-६९२०२७

Email: pmamp.piu.sindhuli1@gmail.com

Website: <https://piusindhuli.pmamp.gov.np>

वार्षिक पुस्तक २०७७/७८

प्रकाशक प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना
परियोजना कार्यान्वयन इकाई, सिन्धुली

प्रकाशन मिति २०७८ मंसिर

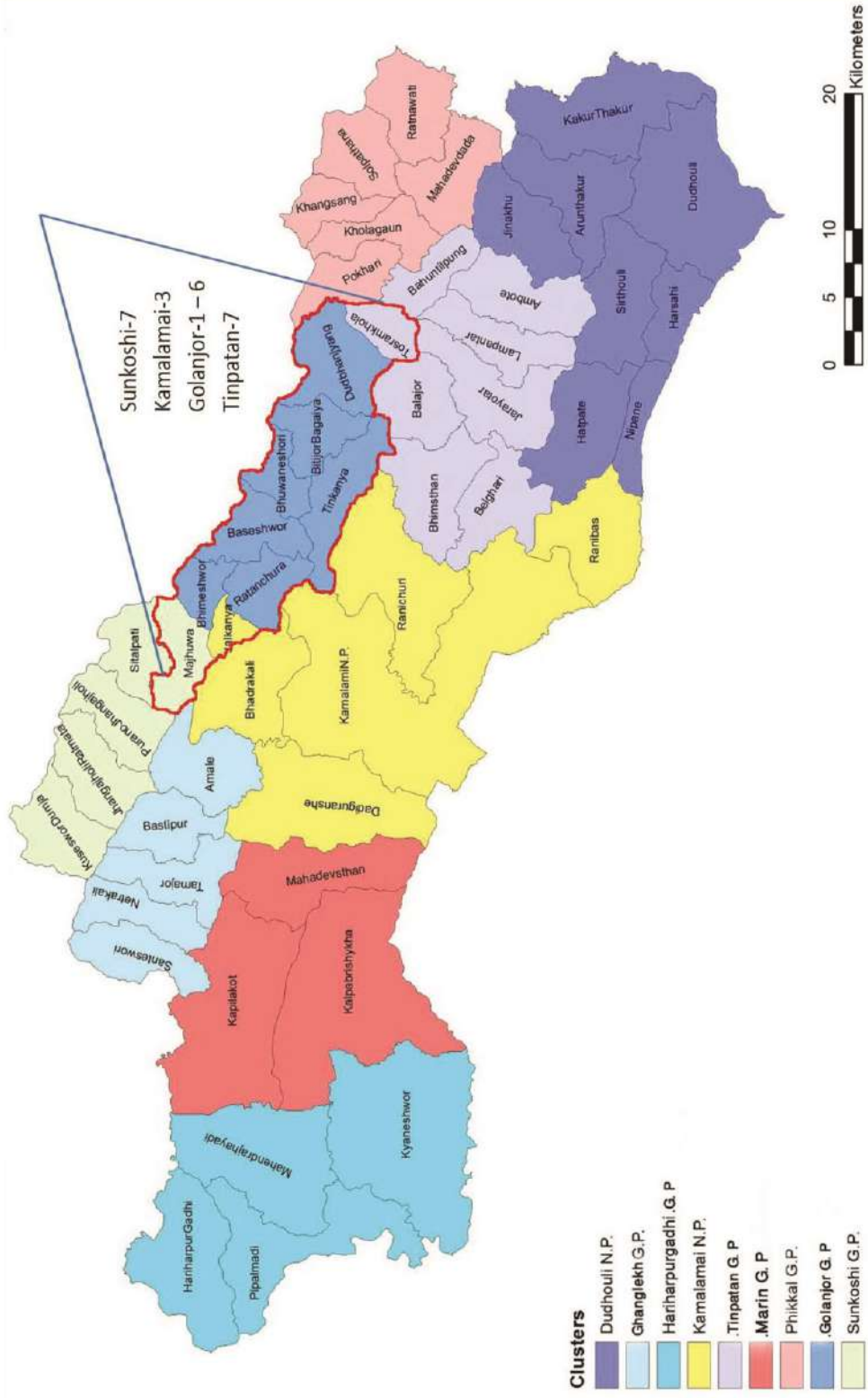
मुद्रण २५० प्रति

श्रोत उद्धृत गर्ने ठेगाना:

प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, परियोजना कार्यान्वयन इकाई, सिन्धुली. २०७८. वार्षिक पुस्तक २०७७/७८. प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, परियोजना कार्यान्वयन एकाई, सिन्धुली, नेपाल ।

PMAMP, PIU, Sindhuli. 2021. Annual Book 2077/78. Prime Minister Agriculture Mordernization Project, Project Implementation Unit, Sindhuli, Nepal.

Coverage area of Junar Superzone in Sindhuli district

दुई शब्द

स्वदेशी सोच, स्वदेशी लगानी र जनशक्तिबाट आर्थिक वर्ष २०७३/७४ देखि कार्यान्वयनमा आएको १० वर्षे प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, नेपाल सरकार कृषि तथा पशु पन्छी विकास मन्त्रालय अन्तर्गतको एक महत्वपूर्ण परियोजना हो। कृषिमा आधारित अर्थतन्त्रबाट कृषिजन्य उद्योगमा रूपान्तरित आधुनिक, व्यावसायिक, दिगो एवं आत्मनिर्भर कृषि क्षेत्रको विकास गर्ने परियोजनाको सोच रहेकोछ। परियोजनाको संभागहरू पकेट, ब्लक, जोन र सुपरजोन रहेका छन् र सोको कार्यान्वयन तीनै तहका सरकारहरू (पकेट स्थानीय तह, ब्लक प्रदेश माताहातका निकायहरू र जोन, सुपरजोन संघिय सरकार)बाट भैरहेकोछ। सिन्धुली जिल्लामा प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना कार्यान्वयन गर्ने इकाई कार्यालयको रूपमा जुनार जोन कार्यालय वि.सं. २०७३ मा स्थापना भई खनियाखर्क, सिन्धुलीमा सञ्चालनमा रहेको थियो। जुनार खेतीमा संलग्न कृषकहरूमाझ अन्य सरोकारवाला निकायहरूसँग सहकार्य गर्दै प्रविधि विस्तार गरि जुनारको उत्पादन र उत्पादकत्व बृद्धि गर्ने मुख्य उद्देश्यका साथ यस कार्यालयको स्थापना भएको हो। सोही कार्यालयको क्षेत्राधिकार बृहत् बनाई यसलाई आ.व. २०७४/७५ बाट जुनार सुपरजोनको रूपमा स्तरोन्नति गरिएको थियो। जुनार सुपरजोनको कार्यक्षेत्र सुनकोशी गाउँपालिका ७, मझुवा, कमलामाई नगरपालिका ३, जलकन्या, गोलन्जोर गा.पा. १ देखि ६ सम्म र तिनपाटन गा.पा. ७, तोश्रामखोला रहेका छन्। आर्थिक वर्ष २०७७/७८ देखि सिन्धुली जिल्लामा प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजनाको तोकिएका कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्ने उद्देश्यका साथ परियोजना कार्यान्वयन इकाई, सिन्धुलीमाढीमा अवस्थित रहेकोछ। कार्यक्रम सञ्चालनका लागि सम्बन्धित कृषक, जिल्लाका स्थानीय तहहरू साथै सरोकारवाला निकायहरूसंगको साझेदारी र सहकार्यमा कार्यान्वयन भैरहेको छ।

यस पुस्तकमा जुनार सुपरजोन कार्यालयले आ.व. २०७७/७८ मा सम्पन्न गरेका कृयाकलापहरूको प्रगति विवरणहरू संक्षेपमा संलग्न गरिएको छ । आ.व. २०७७/७८ मा जुनार उत्पादनको समस्याको रूपमा रहेको फल कुहाउने औँसा पार्ने झिँगा व्यवस्थापनका लागि क्षेत्रगत कीरा नियन्त्रण कार्यक्रम कृषकहरूबाट संकलित साझेदारी रकमको आधारमा अबलम्बन गरिएको थियो । जुनार बगैँचा स्थापना र व्यवस्थापनका लागि साना सिँचाई कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ । जुनारको दीगो विकासका लागि यथार्थ तथ्यांकीय आधार तय गर्न जुनार कृषक परिचय पत्रको अबधारणा कार्यान्वयनमा ल्याईएको छ । गुणस्तरिय बिरुवा उत्पादनका लागि नर्सरी स्क्रिन हाउस स्थापना, स्वेच्छक चक्लाबन्दी जुनार खेतीका लागि अनुदान सहयोग प्रदान गरिएको छ । यसका साथै जिल्लाको विभिन्न स्थानीय तहहरूमा चक्लाबन्दीमा पकेट कार्यक्रम सञ्चालन, प्राविधिक शिक्षालयको सहभागितामा व्यावसायिक उत्पादन कार्यक्रम र स्थानीय तहको लागत साझेदारीमा बीउ स्रोत केन्द्र स्थापना कार्यक्रमहरू सम्पन्न गरिएको छ । यि लगायत सबै कार्यको समुचित उपयोग र दीगोपनका लागि प्रत्यक्ष लाभग्राहीहरू र सरोकारवालाहरूको महत्वपूर्ण भुमिका हुन्छ । तसर्थ यि विवरणहरू सरोकारवाला निकायहरूलाई उपयोगी हुने अपेक्षा राखिएको छ ।

यस पुस्तक तयारी कार्यमा सहयोग गर्नुहुने प्राविधिक कर्मचारीहरू, लेखापाल, नायव सुब्बा, सब-इन्जिनियर, लगायत सम्पूर्ण कर्मचारीहरू तथा कृषि इन्टर्नहरू, डब्लु.ई.पि., ओजेटी विधार्थीहरू तथा स्थानीय तहका जनप्रतिनिधिहरू साथै तहाँ कार्यरत कृषि प्राविधिकहरू लगायत जुनार सुपरजोन सञ्चालन समन्वय समितिलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु । अन्तमा, आगामी वर्षहरूमा यस्ता प्रकाशन अझ गुणस्तरीय बनाउनका लागि पाठकहरूको सुझाव महत्वपूर्ण रहने हुँदा सोको समेत अपेक्षा गर्दछु ।

– देवराज अधिकारी
वरिष्ठ कृषि अधिकृत

विषय सूची

१. जिल्लाको परिचयात्मक विवरण	१
१.१ सिन्धुली जिल्लाको परिचय	१
१.२ हावापानी तथा भौगोलिक स्थिति.....	१
१.३ जनसंख्याको विवरण.....	२
१.४ जातजाती तथा धर्म	२
१.५ सिन्धुली जिल्लाको नामाकरण	३
१.६ सिन्धुली जिल्लाका प्रमुख ऐतिहासिक एवं पर्यटकीय स्थलहरू	३
१.७ सिन्धुली जिल्लामा कृषि प्रसार गर्ने निकाय.....	६
२. प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजनाको संक्षिप्त जानकारी.....	८
२.१ पृष्ठभूमि	८
२.२ परियोजनाका सोच, लक्ष्य एवं उद्देश्य	८
२.३ परियोजनाका रणनीतिहरू	९
२.४ परियोजनाका सम्भागहरू.....	९
२.५ परियोजना सञ्चालनको अवधारण	१०
२.६ परियोजना सञ्चालन गर्ने निकाय	१०
२.७ परियोजनाको अवधारणा ढाँचा (Conceptual Framework).....	११
२.८ परियोजनाको संस्थागत विवरण.....	१२
२.९ अपेक्षित उपलब्धि	१२
२.१० पन्ध्रौं योजना र परियोजना	१३
२.११ राष्ट्रिय प्राथमिकताका बाली/वस्तुहरू.....	१५
३. बृहत व्यवसायिक कृषि उत्पादन तथा औद्योगिक केन्द्र (सुपर-जोन) विकास कार्यक्रम	१६
३.१ परिचय.....	१६
३.२ उद्देश्य	१६
३.३ सुपरजोन निर्माण	१६
३.४ सुपरजोनका लागि क्षेत्रफलको न्यूनतम आधार.....	१७
३.५ सुपरजोनको संख्या र कार्यक्रम सञ्चालन अवधि.....	१७
३.६ सुपरजोनको अन्य संभागहरूसँगको सम्बन्ध	१७
३.७ सुपरजोन क्षेत्र विस्तार	१७

३.८ सञ्चालन गर्ने निकाय.....	१८
३.९ कार्यक्रमको लक्षित वर्ग.....	१८
३.१० सुपरजोन छनौट.....	१८
३.११ सुपरजोन विकास कार्यक्रम सञ्चालन प्रक्रिया.....	२०
३.१२ सुपरजोन सञ्चालन समन्वय समिति गठन एवं जिम्मेवारी.....	२१
३.१३ सम्झौता र अनुदान रकम भुक्तानी.....	२१
३.१४ अनुगमन तथा मूल्याङ्कन र प्रगति प्रतिवेदन.....	२२
३.१५ परियोजना कार्यान्वयन इकाईको संरचना.....	२२
३.१६ हालसम्मका कार्यालय प्रमुखहरूको नामावली.....	२३
३.१७ हाल कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण.....	२३
३.१८ पकेट, ब्लक, जोन र सुपरजोन बीचको अन्तरसम्बन्ध.....	२४
४. प्रगति विवरण.....	२४
४.१ आ.व. २०७७/७८ को वार्षिक प्रगति विवरण.....	२५
४.२ प्रगति नपुगका कारण.....	२५
४.३ शीर्षकगत वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन (बजेट रू. लाखमा).....	२६
४.४ सम्पन्न भएका मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू र उपलब्धि विवरण.....	३१
४.५ आ.व. २०७७/७८ को वार्षिक कार्यक्रममा प्रवाह भएको अनुदानको विवरण.....	३२
४.५.१ आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा प्रवाह भएको अनुदानको विवरण रू. ५०,०००/- भन्दा माथि.....	३२
४.५.२ साना सिंचाई निर्माण तथा मर्मत सम्भार कार्यक्रम आ.व. २०७७/७८ को विवरण.....	३८
४.५.३ साना मेशिनरी औजार उपकरण वितरण कार्यक्रम अन्तर्गत ५० प्रतिशत अनुदानमा प्राप्त गर्ने लाभग्राहीहरूको विवरण.....	४३
४.६ आ.व. २०७७/७८ मा सञ्चालन गरेका मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरूको झलक.....	४३
४.६.१ सुन्तलाजात फलफूलको औँसा कीरा व्यवस्थापनका लागि क्षेत्रगत कीरा नियन्त्रण कार्यक्रम २०७७/७८.....	५२
४.६.२ प्याकेजिड, लेबलिंग तथा पोष्ट हार्भेष्ट क्षति न्यूनीकरण कार्यक्रम.....	५४
४.६.३ जुनार कृषक परिचय-पत्रको पृष्ठभूमि, सोच, अबधारणा र कार्यान्वयन खाका...	५६
५. कार्यक्रम सञ्चालनका झलकहरू.....	५९

अनुसूचीहरू

अनुसूची १ : जुनार सुपरजोन सञ्चालक समिति २०७३	६४
अनुसूची २ : जुनार सुपरजोन सञ्चालक समिति २०७५	६४
अनुसूची ३ : जुनार सुपरजोन कार्यक्रममा सूचीकृत भएका कृषक समूह/सहकारी/कृषि उद्यमी/ फर्महरूको विवरण (२०७८/५/८ गते सम्म)	६५
अनुसूची ४ : सिन्धुली जिल्ला, जुनार सुपरजोन क्षेत्रका जुनार नर्सरीहरूको विवरण	७६
अनुसूची ५ : जिल्लामा दर्ता भएका जुनार सहकारी संस्थाहरूको विवरण.....	७७
अनुसूची ६ : सिन्धुली जिल्लामा सञ्चालनमा रहेका जुनार प्रशोधन उद्योग/एग्रोमार्टहरू	७८
अनुसूची ७ : कार्यालयमा हालसम्म ईन्टर्न/ओजेटी गर्ने विद्यार्थीहरूको विवरण	७९
अनुसूची ८ : बि.एस्सी. कृषि ईन्टर्न र अन्य विद्यार्थीहरूको अध्ययन प्रतिवेदन	
• ASSESSMENT OF SOIL FERTILITY STATUS OF NURSERIES IN SWEET ORANGE ZONE UNDER PMAMP IN SINDHULI DISTRICT USING GEO-SPATIAL TECHNOLOGY	८१
• SURVEY AND MONITORING OF CHINESE CITRUS FLY (<i>Bactrocera minax</i> Enderlein) IN SWEET ORANGE ORCHARDS OF SINDHULI, NEPAL	८२
• COMPARATIVE STUDY OF SOIL FERTILITY STATUS OF SWEET ORANGE ORCHARDS OF 3 VDC'S (TINKANYA, JALKANYA AND RATANCHURA) IN SINDHULI DISTRICT	८३
• सिन्धुली जिल्लाको जुनार नर्सरीमा बृद्धि प्रोत्साहक तथा जैविक ढुसीनाशक विषादीको रूपमा ट्राईकोडर्मा भिरिडिको प्रयोग	८४
• EFFECT OF DIFFERENT POSTHARVEST TREATMENTS ON PROLONGING SHELF LIFE AND MAINTAINING QUALITY OF SWEET ORANGE (<i>Citrus sinensis</i> Osbeck)	८५
• STUDY OF CHINESE CITRUS FLY (<i>Bactrocera minax</i> Enderlein) PUPAE IN SWEET ORANGE (<i>Citrus sinensis</i> Osbeck) ORCHARDS OF SINDHULI, NEPAL	८६

• PRODUCTION PROBLEMS, MANAGEMENT PRACTICES AND PROFITABILITY OF CITRUS NURSERY BUSINESS IN SINDHULI DISTRICT OF NEPAL	८७
• EFFECT OF HARVESTING METHOD AND POST-HARVEST TREATMENT WITH CHEMICALS FOR THE MANAGEMENT OF BLUE MOLD IN SWEET ORANGE DURING COOL-BOT STORAGE AT SINDHULI, NEPAL	८८
• सिन्धुली जिल्लाको कलमी जुनार बिरुवामा जैविक मल ट्राइकोडर्मा भिरिडी र स्यूडोमोनास फ्लुरोसेन्सको प्रभावकारिताको अध्ययन	८९
• नेपालको सिन्धुली जिल्लामा जुनार उत्पादनको आर्थिक विश्लेषण	९०
• नेपालको सिन्धुली जिल्लाका विभिन्न उचाईमा रहेका जुनार बगैंचाको माटोको पोषण अवस्थाको मूल्यांकन	९१
अनुसूची ९ : बृहत् क्षेत्रगत कीरा नियन्त्रण कार्यक्रममा परिचालित स्प्रेकर्ताहरूको विवरण.....	९२

१. जिल्लाको परिचयात्मक विवरण

१.१ सिन्धुली जिल्लाको परिचय

विश्व मानचित्रमा सिन्धुली जिल्ला २६ डिग्री ५५" देखि २७ डिग्री २२" उत्तरी अक्षांस र ८५ डिग्री १५" देखि ८६ डिग्री २५" पूर्वी देशान्तरमा अवस्थित छ। यस जिल्लाको कुल क्षेत्रफल २४९१ वर्ग कि.मि. छ जसमध्ये ६२,७१३ हेक्टर (२५.३१%) जमीन खेतीयोग्य छ। यस जिल्लाको औसत लम्बाई १०६ कि.मि. र चौडाई २३.३ कि.मि. छ। समुद्री सतहबाट न्यूनतम १६८ मिटर देखि अधिकतम २७९७ मिटर सम्मको उचाइको विविधता यस जिल्लामा पाइन्छ। यस जिल्लाको क्षेत्रफल नेपालको कुल क्षेत्रफलको १.६९ प्रतिशत हो। नवगठित राष्ट्रिय प्रशासनिक संरचना अनुरूप नेपालका ७७ वटा जिल्लाहरू मध्ये सिन्धुली जिल्ला प्रदेश नं. ३ अन्तर्गत पर्दछ। साबिकमा यस जिल्ला मध्यमाञ्चल विकास क्षेत्र अन्तर्गत जनकपुर अञ्चलमा पर्दथ्यो। मध्य पहाडी भूभागमा पर्ने यस जिल्लासँग सिमाना जोडिएका अन्य जिल्लाहरूमा उदयपुर, रामेछाप, ओखलढुङ्गा, धनुषा, महोत्तरी, सर्लाही, काभ्रे र मकवानपुर आदि पर्दछन्। प्रशासनिक आधारमा ३ वटा संसदीय निर्वाचन क्षेत्र, १३ वटा इलाका, ७ वटा गाउँपालिकाहरू तथा २ वटा नगरपालिकाहरू रहेको यस जिल्लाको सदरमुकाम सिन्धुलीमाढी हो जुन समुद्री सतहबाट ४६० मिटरको उचाइमा अवस्थित छ। हाल यस जिल्ला निम्न नौ वटा स्थानीय तहहरूमा विभाजित रहेको छ।

गाउँपालिका	केन्द्र	नगरपालिका	केन्द्र
हरिहरपुरगढी	झनझने	कमलामाई	सिन्धुलीमाढी
मरिण	कपिलाकोट	दुधौली	दुधौली
घयाङ्गलेख	बस्तीपुर		
सुनकोसी	रामटार		
गोलन्जोर	ग्वालटार		
तिनपाटन	लाम्पानटार		
फिक्कल	खाङ्गसाङ्ग		

१.२ हावापानी तथा भौगोलिक स्थिति

धरातलिय स्वरूप विविध भएको कारणले यस जिल्लाको हावापानी पनि विविधतापूर्ण छ। प्रत्येक निर्वाचन क्षेत्रहरूमा भावर क्षेत्र, खोच तथा महाभारत हिमश्रृङ्खलाका भू-भागहरू रहेका छन्। चुरे पहाडको नजिक तथा वरपरका भागहरूमा अधिकतम तापक्रम सरदर ७ देखि ८ डिग्री सेल्सियस हुन्छ भने महाभारत नजिक तथा वरपरका भागहरूमा औसत अधिकतम तापक्रम १९ देखि २० डिग्री

सेल्सियस हुन्छ । यस जिल्लामा उष्ण, उपोष्ण र समशितोष्ण प्रकारको हावापानी पाइने हुँदा यहाँ पाइने वनस्पति र जिवजन्तुहरूमा विविधता पाइन्छ । काष्ठ र परकाष्ठ दुवैखाले वनस्पतिको उपलब्धता यस जिल्लाको वनजंगलको विशेषता रहेको छ । यस जिल्लाको कुल क्षेत्रफलको करिब ६४.८ प्रतिशत भू-भाग वनजंगलले ओगटेको छ । जुनार र सुन्तलामा प्रशिद्धि कमाएको यस जिल्लाको निर्यातजन्य उत्पादनहरूमा अम्रिसो, अदुवा, बेसार, भुईँकटहर, जडीबुटीहरू र अमिलोजातका विभिन्न फलफूलहरू रहेका छन् ।

१.३ जनसंख्याको विवरण

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार सिन्धुली जिल्लाको जनसंख्या सम्बन्धी तथ्याङ्क

कुल जनसंख्या	२,९६,१९२
महिला संख्या	१,५४,०६९ (५२.०२%)
पुरुष संख्या	१,४२,१२३ (४७.९८%)
लैङ्गिक अनुपात	९२.२५
घनत्व प्रति वर्ग कि.मि.	११९
कुल परिवार संख्या	५७,५८१
औसत परिवार संख्या	५.१४
वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर	०.५८
औसत आयु	६६.०५ वर्ष

१.४ जातजाती तथा धर्म

यस जिल्लामा विभिन्न जातजाति तथा धर्म मान्ने व्यक्तिहरूको बसोबास रहे तापनि तामाङ्ग जातिको बाहुल्यता रहेको छ । हायु र थामी जस्ता लोपोन्मुख अल्पसंख्यक जातिहरू पनि यस जिल्लामा बसोबास गर्दै आइरहेका छन् । यस जिल्लाको कमला र मरिनखोलाका छेउछाउका भागमा आदिवासी राई, दनुवार र माझी जातिका बस्तीहरू छन् भने साविक डाँडीगुरासे गा.वि.स. को गुराँसे डाँडा तथा गोलन्जोरस्थित रतनचुरा डाँडामा नेपालकै दुर्लभ हायू जातीहरू बसोबास गर्दछन् । यस जिल्लामा ७४ प्रकारका जात जातिका मानिसहरू पाइन्छन् । धार्मिक रूपले यस जिल्लामा हिन्दु धर्म मान्नेहरू ७५%, बौद्ध धर्म मान्नेहरू २३% र अन्य धर्म मान्नेहरू २% रहेका छन् ।

१.५ सिन्धुली जिल्लाको नामाकरण

सिन्धुली जिल्लाको नामाकरण सम्बन्धमा विभिन्न प्रसङ्गहरू जोडिएका पाइन्छन् जसमध्ये केही तल प्रस्तुत गरिएको छ।

नेपालको एकिकरण भन्दा पूर्व सिन्धुली जिल्ला विशाल मकवानी राज्यमा पर्दथ्यो। मकवानी शासकहरूमा राघव नरेन्द्र सेन मकवानपुर राज्यमा वि.सं. १५३० मा राजा थिए। भगवान् श्रीरामको परम भक्त भएको तथा क्षार सिन्धु तरेर लंका दोहन गर्न सक्ने पराक्रमी राजा समान भएकाले यिनले आफूलाई सिन्धुल उपनामले परिचित गराएका थिए। पछि यिनै राजाको नामबाट यो वस्तीको नाम सिन्धुल रहन गइ अपभ्रंस भइ सिन्धुली हुन गएको भन्ने भनाइ छ। यस्तै सिन्धुली जिल्लाको सदरमुकामबाट करिब ११ कि.मि. दुरीमा पर्ने सिद्धबाबा मन्दिर वरपरका क्षेत्रलाई यही मन्दिरको नामबाट सिद्धस्थली समेत भन्ने गरिएको पाइन्छ। सिद्धस्थली भन्ने शब्द नै पछि अपभ्रंस भई सिन्धुली भएको भन्ने पनि भनाइ छ। प्राचिनकालमा सितामाढी लगायत मधेसबाट सिन्धुलीमाढी हुँदै रामेछाप, दोलखा, बनेपा, भक्तपुर हुँदै काठमाडौंसम्म जाने प्रचलित बाटो रहेको थियो। यही मार्गको बिचमा साबिकको भद्रकाली गाविसको सिउरानी भन्ने स्थानबाट खुर्कोट निस्कनलाई सुरुङ्ग थियो जसलाई सुन्दुरी पनि भनिन्थ्यो। पछि यही सुन्दुरी शब्द सिन्धुली भएको हो भन्ने पनि बुझिन्छ।

त्यस्तै, अर्को एक प्रसङ्गमा यस स्थानमा आदिकालदेखि नै तामाङ्गहरूको बसोबास रहेको साथै त्यसबेलादेखि नै घना जङ्गलहरूले घेरिएको यस जिल्लामा काठ दाउरा सम्बन्धी काम गर्नु यहाँका आदिवासीहरूको दिनचर्या रहेको थियो। दाउरा वा काठ काट्नुलाई तामाङ्गहरू सिङ्गुवा भन्दछन् र दाउरा टिप्नेलाई सिङ्गुजी भन्दछन्। पछि यही सिङ्गुजी शब्द अपभ्रंस भएर सिन्धुली भएको हो भन्ने पनि जनश्रुति रहेको छ।

१.६ सिन्धुली जिल्लाका प्रमुख ऐतिहासिक एवं पर्यटकीय स्थलहरू

१. सिन्धुलीगढी

थुप्रै ऐतिहासिक घटनाहरूसँग जोडिएको सिन्धुलीगढीको इतिहास गौरवशाली पाइन्छ। नेपाल एकिकरण अभियान ताका तत्कालिन राजा पृथ्वीनारायण शाह लगायत अन्य शासकहरूले यस गढीलाई महत्वपूर्ण रणनीतिक एवं व्यापारिक नाकाको रूपमा प्रयोग गर्ने गरेको पाइन्छ। अंग्रेज-नेपाल युद्धमा खचाञ्जी वीरभद्र उपाध्यायको नेतृत्वमा रहेको गोर्खाली सेनाले कप्तान किनलकको नेतृत्वमा रहेको अंग्रेजी फौजमाथि हासिल गरेको महत्वपूर्ण बिजयको गौरवमय गाथा यसै स्थानसँग जोडिएको पाइन्छ। समुद्री सतहदेखि करिब १३०० मि. को उचाइमा अवस्थित यस गढीको

वातावरण सुरम्य छ । तराईका नजिकका जिल्लाहरू धनुषा, महोत्तरी र सर्लाहीको गर्मी छल्लाका लागि एक पर्यटकिय स्थलको रूपमा समेत ख्याति कमाउन यस स्थान सफल भएको छ ।

२. हरिहरपुरगढी

वि.सं. १३८१ तिर त्यसबेलाका सिमरौनगढ राज्यका राजा हरिसिंहदेवले युद्धमा पराजय व्यहोरेपछि भागेर यस स्थानमा आइ किल्ला बनाइ बसेको र पछि यिनैको नामबाट यस किल्लाको नामाकरण गरि हरिहरपुरगढी राखिएको भनाइ छ । नेपाल एकिकरणको क्रममा तत्कालिन राजा पृथ्वीनारायण शाहले सिन्धुलीगढी संगसंगै हरिहरपुरगढीमा समेत ३०० गोर्खा सैनिक तैनाथ राखेका थिए । शाही शासनकालमा समेत यहाँ नेपाली सेनाको टुकडी तैनाथ गरि राखिएको थियो ।

३. भद्रकाली मन्दिर

कमलामाई न.पा. ढुङ्गे भन्ज्याङ्गमा पर्ने यस मन्दिरको स्थापना तत्कालिन राजा पृथ्वीनारायण शाहले स्वयं गरेको भनाइ छ । आफ्नो जन्मभूमि गोर्खाकी भगवती मनकामनाको भक्त भएकाले अङ्ग्रेजहरूसँगको लडाइँमा विजय प्राप्त होस् भनी मनकामनाको बहिनी प्रतिक मानी यस मन्दिरको स्थापना गरेको भन्ने भनाइ छ । वि.पि. राजमार्गबाट केही मिनेटमै पुग्न सकिने यस मन्दिरबाट तराईका विभिन्न भूभागहरूको दृश्यावलोकन समेत गर्न पाइन्छ ।

४. कमलामाई मन्दिर

कमलामाई न.पा. अन्तर्गत जिल्ला सदरमुकामबाट बहने गौमति खोला र कमला खोलाको संगम स्थलमा यस मन्दिर अवस्थित रहेको छ । पूर्व पश्चिम राजमार्गमा पर्ने महोत्तरीको वर्दिबासबाट वि.पि. राजमार्गको ३० कि.मि. मा यस मन्दिर पर्दछ । यस मन्दिरमा प्राय सबै समयमा दर्शनार्थिहरूको भिड लाग्ने गरे तापनि माघे संक्रान्तिमा यहाँ ठूलो मेला लाग्दछ ।

५. कालीमाई मन्दिर

कमलामाई न.पा., मधुटार स्थित शक्तिकी प्रतिक श्री कालीमाई मन्दिर पर्दछ । मन्दिर अगाडि पूर्वतर्फ धार्मिक संगमले भरिएको गौमती खोला र सिन्धुलीमाढी बजारको दृश्य देख्न सकिन्छ । कालीमाईको बहिनीको रूपमा कमलामाईलाई लिने गरिन्छ र यस मन्दिरमा पूजाआजा गरेपछि मात्र कमलामाई मन्दिरमा पूजा गर्ने चलन रहेको पाइन्छ ।

६. शिद्धबाबा मन्दिर

सिन्धुली जिल्लाको कमलामाई नगरपालिका अन्तर्गत समुद्री सतहबाट करिब ८५० मिटरको उचाइमा रहेको च्याउकोट डाँडामा शिद्धबाबा मन्दिर अवस्थित छ । यस मन्दिरमा मकवानपुरका तत्कालिन

राजा हेमकर्ण सेनको पालामा चढाइएको वि.सं. १८१२ लेखिएको घण्टी रहेको छ । मन्दिर रहेको स्थानबाट सिन्धुलीमाढीको मनोरम दृश्यावलोकन गर्न सकिन्छ ।

७. पञ्चकन्या पोखरी

यो पोखरी जिल्ला सदरमुकामबाट करिब २२ कि.मी. को दुरीमा मरिण गाउँपालिकामा मरिण खोलाको चुरे खण्डतर्फको भागमा अवस्थित छ । यस पोखरीका सम्बन्धमा पोखरी वरपरका माझी समुदायबाट विभिन्न श्रुतिहरू सुन्न सकिन्छ जसमध्ये त्यस पोखरीको पानीमा रुखका पातहरू पर्ना साथ चराले टिपेर लाने गरेको पनि एक हो ।

८. सर्वसिद्धेश्वर महादेव गुफा

सिन्धुली जिल्लाको साबिक बालाजोर गाविस वा हालको तिनपाटन गाउँपालिका वडा नं ६, सिमले भन्ने स्थानमा अद्भुत प्राकृतिक गुफा रहेको छ जसलाई सर्वसिद्धेश्वर गुफा भनेर चिनिन्छ । गुफा भित्रका देवी देवताका अभुतपूर्व आकारहरू, तलाउ तथा ठूलो आकारको शंख देखदा जो कोहीलाई पनि आश्चर्य लाग्न सक्छ । गुफामा हरितालिका तिज, ठूली एकादशी, बाला चतुर्दशी, विवाह पंचमी तथा शिवरात्रीका पर्वहरूमा मेला लाग्दछ ।

९. लंगुरेश्वर मधुगंगा बाबाधाम

सिन्धुली जिल्लाको साबिक हत्पते गाविस वडा नं २ अर्थात् हालको दुधौली नगरपालिका वडा नं. २ मा भारत तथा नेपालका भक्तजनहरूको अगाध आस्थाको प्रतिकको रूपमा यस बाबाधाम रहेको छ । यहाँ रहेको गुफाभित्र महादेव, पार्वती, गणेश तथा कुमारका प्राकृतिक मूर्तिहरू रहेका छन् ।

१०. सर्पेढुंगा

सिन्धुली जिल्लाको साबिक सिधौली गाविस वडा नं. ८ अर्थात् हालको दुधौली नगरपालिका वडा नं. ५ अन्तर्गत ठाकुर खोलाको किनारमा सर्पेढुङ्गा रहेको छ । भिमसेन र नागहरू बिचको युद्धसँग सम्बन्धित यो स्थानमा प्रत्येक नाग पंचमीको दिन भक्तजनहरू आइ नागदेवताको पूजा आराधना गर्ने गर्दछन् ।

११. गोलन्जोर डाँडा तथा ल्यान्द्रयाङ्ग क्षेत्र

गोलन्जोर गाउँपालिकाको नामाकरण गोलन्जोर डाँडाको नामबाट भएको र यो डाँडो जुनार सुपरजोनको क्षेत्रभित्र पर्ने तथा जुनार सुपरजोनको कार्यालय खनियाखर्कबाट समेत देख्न सकिन्छ । समुद्री सतहबाट करिब १३४५ मीटरको उचाईमा रहेको खनियाखर्कबाट करिब १२ कि.मि. भित्री सडक भएर गएपछि झण्डै १ घण्टाको उकालो हिँडाइ पश्चात् गोलन्जोर डाँडामा पुग्न सकिन्छ । हालासलै उक्त डाँडामा स्थानीय सरकारको सहयोगमा दृश्यावलोकन गर्ने टावर पनि बनेको छ । सोही

सडक हुँदै गोलन्जोर-४, स्थित ल्यान्द्रयाङ्ग भनिने रमणीय डाँडा समेत पुग्न सकिन्छ । यस डाँडामा बैशाख १ गते मेला लाग्ने गर्दछ ।

१२. वि.पि. राजमार्ग तथा जुनार उत्पादन क्षेत्रहरू / कृषि-पर्यटन

दक्षिण एसिया तथा नेपालकै उत्कृष्ट एवं आकर्षक राजमार्गको रूपमा ख्याति कमाउन सफल वि.पि. राजमार्गको नेपालथोक खण्ड देखि सिन्धुलीमाढी सम्मको खण्ड यस जिल्लामा पर्ने भएकाले यो राजमार्ग हेर्नकै लागि समेत यस जिल्ला प्रसिद्ध भएको छ । जुनार फलको बजारीकरणमा समेत यस राजमार्गको ठूलो देन रहेको छ । कृषि र पर्यटन दुवैको सँगसँगै विकास गर्नुपर्छ भन्ने विकसित नयाँ अवधारणा अनुरूप यस जिल्लाका मुख्य जुनार पकेट क्षेत्रहरू तिनकन्या, रतनचुरा र बाशेश्वर लगायत अन्य विस्तार हुँदै गरेका क्षेत्रहरूमा समेत यसको प्रचुर सम्भावना देखिन्छ । जुनारका पकेट क्षेत्रमा रहेका कृषकहरूका ठूला ठूला बगैँचाहरू हाल व्यवस्थित मोटर बाटोसँग नजोडिए तापनि ग्रामिण सडकबाट यी स्थानहरूमा पुग्न सकिने अवस्था रहेको छ । सोको अवलोकन गर्न विभिन्न आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकहरू आउने गरेका छन् । जुनार पाक्ने समयमा मानिसहरूले बगैँचामै पुगि फल किन्ने तथा बगैँचा अवलोकन गर्ने समेत चाहना राख्ने हुँदा सोको वातावरण निर्माण गर्न आवश्यक छ । तर यातायातको असहजताका कारणले सो सम्भव नभएको परिप्रेक्ष्यमा व्यवस्थित सडकले यी क्षेत्रहरूलाई जोड्न सकेमा आगामी दिनमा यी क्षेत्रहरूमा पर्यटन व्यवसायलाई समेत उद्यमका रूपमा विकास गर्न सकिने प्रशस्त सम्भावना देखिन्छ ।

१.७ सिन्धुली जिल्लामा कृषि प्रसार गर्ने निकाय

सिन्धुली जिल्ला कृषि क्षेत्रमा जुनार फलको लागि देशभरि ख्याती कमाएको जिल्ला हो । यसका अलावा यहाँ अन्य सुन्तलाजात फलफूल लगायत अन्नबाली, तरकारी र अरु फलफूलहरूको समेत व्यावसायिक खेती गरिन्छ । यस जिल्लामा कार्यरत कृषि प्रसारमा सकृय सरकारी कार्यालयहरूको छोटो विवरण यहाँ प्रस्तुत गरिएको छ ।

१. कृषि ज्ञान केन्द्र, सिन्धुली

कृषि प्रविधिहरूको प्रचार प्रसार गर्ने उद्देश्यले जिल्ला स्तरीय प्रमुख निकायको रूपमा जिल्ला कृषि विकास कार्यालयको स्थापना वि.सं. २०२४ सालमा भएको हो । कृषि विभागको पटक पटक परिवर्तन पछि भएको सांगठनिक ढाँचा अनुसार कहिले कृषि विकास कार्यालय त कहिले कृषि शाखा हुँदै वि.सं. २०५२ साल देखि यस कार्यालयले जिल्ला कृषि विकास कार्यालय सिन्धुलीको नामबाट यस जिल्लामा आफ्ना कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दै आएकोमा आ.व. २०७५/७६ बाट यस कार्यालय हटेको छ । सिन्धुलीमाढीमा अवस्थित साबिकको जिल्ला कृषि विकास कार्यालयमा आ.व. २०७५/७६ देखि बागमती प्रदेश, भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय, कृषि विकास निर्देशनालय अन्तर्गत रहने

गरी कृषि ज्ञान केन्द्रको स्थापना भएको हो । यस केन्द्रले सिन्धुली जिल्लाका सबै स्थानीय निकायहरूसँगको समन्वयमा कृषि विशेषज्ञको सेवा प्रदान गर्ने जिम्मेवारी रहेको छ ।

२. कन्दमूल तरकारी विकास केन्द्र

वि.सं. २०३१ साल भाद्र १ गते यस केन्द्रको विधिवत स्थापना भएको थियो । २०६०/६१ सम्म बागवानी फार्मको रूपमा रहेको यस केन्द्र तसपश्चात् कन्दमूल तरकारी विकास केन्द्रको रूपमा रहेको छ । यस केन्द्र कमलामाई न.पा. वडा नं. ४, मधुटारमा ६.६५ हेक्टर क्षेत्रफलमा फैलिएको छ र समुद्री सतहबाट करिब ४५० मि. उचाइमा अवस्थित छ । कन्दमूल तरकारी संकलन, संरक्षण तथा सम्बर्द्धन गर्नका साथै उच्च गुणस्तरका फलफूलका बिरुवा, तरकारी विउ तथा वेर्नाहरू उत्पादन गरि विक्री वितरण गर्ने काम यस केन्द्रले गर्दै आएको छ । आ.व. २०७५/७६ देखि यस केन्द्र बाग्मती प्रदेश, भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय मातहत रहने गरी संरचना परिवर्तन गरिएको छ ।

३. स्थानीय निकायहरू

नेपालको संविधान २०७२ ले कृषि प्रसारको प्रमुख जिम्मेवारीलाई स्थानीय तहमा हस्तान्तरण गर्ने कुरा उल्लेख गरे बमोजिम २०७४ सालको स्थानीय तह निर्वाचन बमोजिम यस जिल्लामा गठन भएका ९ वटा स्थानीय तहहरूले आ.व. २०७४/७५ देखि कृषि शाखा मार्फत् कृषि प्रसारका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी रहेका छन् ।

४. प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, परियोजना कार्यान्वयन एकाइ

वि.सं. २०७३ सालमा यस जिल्लामा प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना मार्फत जुनार कृषकहरू माझ कृषि प्रसार गर्नका लागि जुनार जोनको स्थापना गरियो । सोही कार्यालयको क्षेत्राधिकार बृहत् बनाइ यसलाई आ.व. २०७४/७५ बाट जुनार सुपरजोनको रूपमा स्तरोन्नति गरियो । हाल, सिन्धुली जिल्लाका ४ वटा स्थानीय तहहरूका विभिन्न ९ वटा वडाहरूमा यस कार्यालयले आफ्ना गतिविधिहरू अघि बढाइरहेको छ ।

यसका साथै यस जिल्लामा विभिन्न गैर सरकारी संस्थाहरू, कृषक समूह, सहकारी, उद्यमीहरू कृषि क्षेत्रमा सकृय रहेका छन् ।

२. प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजनाको संक्षिप्त जानकारी

२.१ पृष्ठभूमि

नेपालको अर्थतन्त्रको मेरुदण्डको रूपमा रहेको कृषि क्षेत्रको आधुनिकीकरण, विशिष्टीकरण र औद्योगिकीकरण मार्फत समग्र कृषि क्षेत्रको उत्पादन र उत्पादकत्व बृद्धि गर्दै आत्मनिर्भर अर्थतन्त्रको विकास गर्नका लागि कृषि क्षेत्रको दीर्घकालीन “कृषि विकास रणनीति” को कार्यान्वयनको सहयोगी परियोजनाको रूपमा आन्तरिक संस्थागत जनशक्तिबाट दस्तावेज तयार भई नेपाल सरकारको आन्तरिक स्रोतबाट सञ्चालन हुने गरी नेपाल सरकार मन्त्रपरिषद्को मिति २०७३/०९/२६ को निर्णय बमोजिम देशभर सञ्चालन हुने गरी आर्थिक वर्ष २०७३/७४ देखि यस परियोजना कार्यान्वयनमा रहेको छ। कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय कार्यान्वयन निकाय रहने गरी १० वर्षसम्म सञ्चालन हुने यस परियोजनाको कूल लागत १ खर्ब ३० अर्ब ७४ करोड २० लाख रहेको छ।

२.२ परियोजनाका सोच, लक्ष्य एवं उद्देश्य

सोच:

- कृषिमा आधारित अर्थतन्त्रबाट कृषिजन्य उद्योगमा रूपान्तरित आधुनिक व्यावसायिक दिगो एवम् आत्मनिर्भर कृषि क्षेत्रको विकास गर्ने।

लक्ष्य:

- समग्र कृषि मूल्य श्रृंखलाको अवयवहरूको एकीकृत संयोजन र परिचालन मार्फत खाद्य पोषण सुरक्षा सुनिश्चित गर्दै कृषि औद्योगिकरण उन्मुख दिगो आर्थिक अवसरहरू सृजना गरी राष्ट्रको समग्र विकासमा टेवा पुऱ्याउने।

उद्देश्य:

- प्रमुख कृषि उपजहरूको विशिष्टकृत क्षेत्रहरू निर्माण गर्ने,
- निर्यातयोग्य कृषि वस्तुहरूको मूल्य अभिवृद्धि गर्दै प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता अभिवृद्धि गर्ने,
- कृषिलाई सम्मानजनक नाफामुखी व्यवसायका रूपमा विकास गर्दै रोजगारीका अवसरहरू सृजना गर्ने र
- बहुसरोकारवाला निकायहरू बिचको कार्यमूलक समन्वय मार्फत प्रभावकारी सेवा प्रवाहको सुनिश्चितता गर्ने।

२.३ परियोजनाका रणनीतिहरू

प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजनाले कृषि क्षेत्रको आधुनिकीकरणका लागि निम्न अनुसारका रणनीतिहरू सञ्चालन गर्नेछ।

१. भूमिको वैज्ञानिक उपयोग
२. प्रविधिहरूको अवलम्बन
३. यान्त्रिकरण
४. प्रशोधन तथा बजारिकरण पूर्वाधारहरूको विकास
५. कृषि अनुसन्धान, शिक्षा, प्रणालीको सुदृढ समन्वय एवम् आधुनिकीकरण
६. प्रतिफलमा आधारित प्रोत्साहन प्रणालीको अवलम्बन
७. गुणस्तर नियन्त्रण तथा स्वच्छता अभिवृद्धि
८. वातावरण परिवर्तन अनुकूलित प्रणाली अवलम्बन

२.४ परियोजनाका सम्भागहरू

यस परियोजना अन्तर्गत देहाय बमोजिमका सम्भागहरू रहेका छन्:-

- (क) साना व्यवसायिक कृषि उत्पादन केन्द्र (पकेट) विकास कार्यक्रम।
- (ख) व्यवसायिक कृषि उत्पादन केन्द्र (ब्लक) विकास कार्यक्रम।
- (ग) व्यवसायिक कृषि उत्पादन तथा प्रशोधन केन्द्र (जोन) विकास कार्यक्रम।
- (घ) वृहत व्यवसायिक कृषि उत्पादन तथा औद्योगिक केन्द्र (सुपर जोन) विकास कार्यक्रम।

यी सम्भागहरूमा कृषि सामग्री आपूर्ति व्यवस्थापन, यान्त्रिकीकरण सहयोग, भौतिक पूर्वाधार विकास सहयोग, अनुसन्धान-शिक्षा-प्रसार सुदृढिकरण सहयोग, कृषि आधुनिकीकरणका लागि विज्ञहरू सेवा करार, कृषिजन्य उद्योगहरू स्थापना, प्रतिफलमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान लगायतका कार्यक्रम सञ्चालन भइरहेका छन् । आ.व. ०७६/७७ मा १५९६ पकेट र २७० ब्लक सञ्चालनका लागि प्रदेश सरकार, भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय अन्तर्गत कृषि ज्ञानकेन्द्रहरूमा बजेट तथा कार्यक्रम हस्तान्तरण भएको थियो भने परियोजना कार्यान्वयन एकाइहरू मार्फत विभिन्न बाली वस्तुहरूमा १०६ वटा जोनहरू तथा १६ सुपरजोनहरूमा स्वीकृत कार्यक्रम बमोजिमका विभिन्न क्रियाकलाप सञ्चालन भएका थिए । साथै परियोजना कार्यान्वयनमा संलग्न केन्द्रीय निकायहरू: उर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाइ मन्त्रालय, खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण विभाग, नेपाल कृषि अनुसन्धान

परिषद्, कृषि विभाग, पशु सेवा विभाग र अन्तरगतका पशु प्रजनन् केन्द्र, जिरीमा विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन भएका थिए ।

२.५ परियोजना सञ्चालनको अवधारण

- क) कृषियोग्य जमिनको चक्लाबन्दी
- ख) विशिष्टिकृत व्यावसायीकरण
- ग) उन्नत प्रविधि र गुणस्तरिय पूर्वाधार विकास
- घ) अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा बजारमा प्रतिस्पर्धी कृषि औद्योगीकरण
- ङ) उपलब्धिमा आधारित सहजिकरण (Smart Output Based Facilitation)

२.६ परियोजना सञ्चालन गर्ने निकाय

नेपाल सरकार, कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय ।

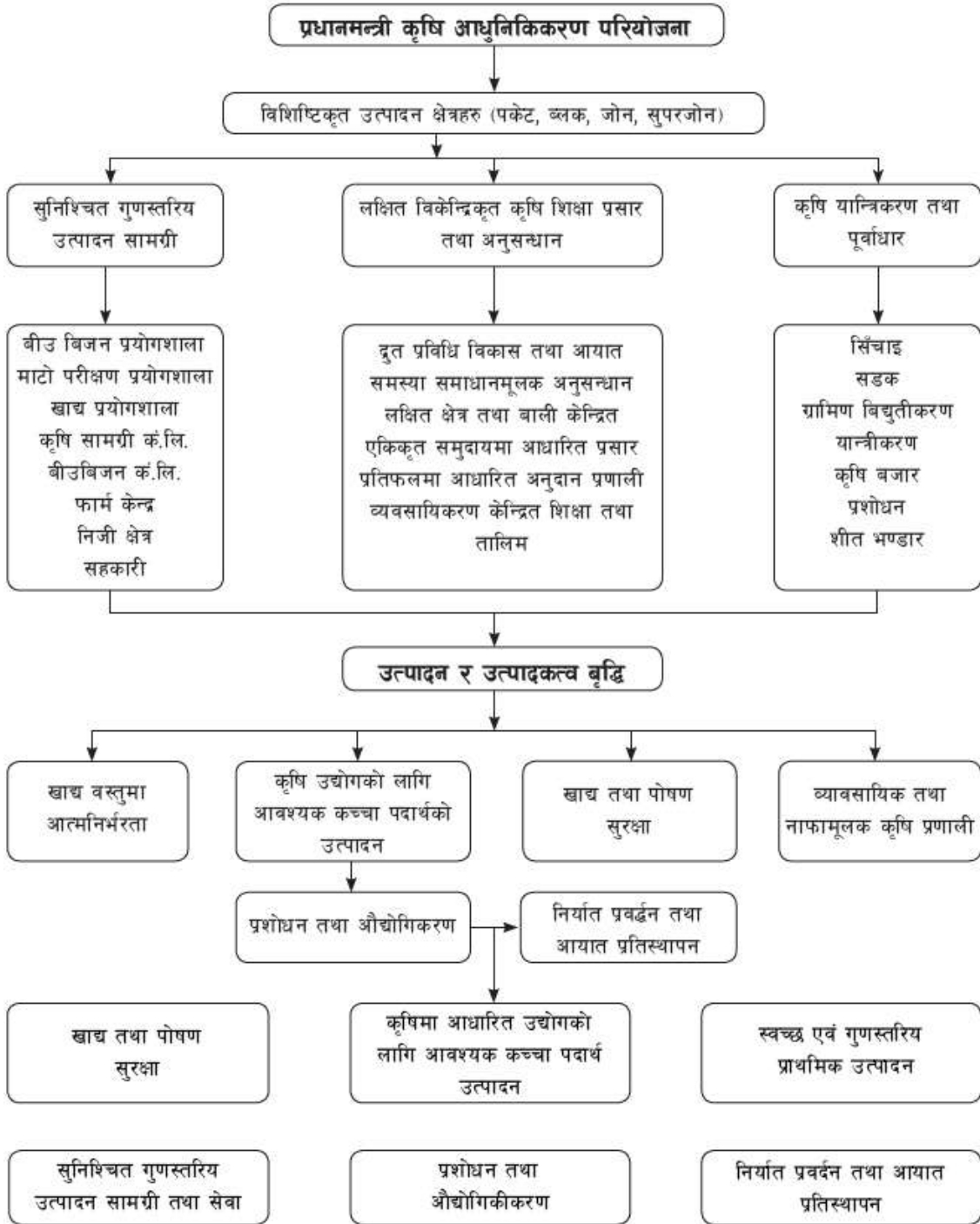
परियोजना कार्यान्वयनमा प्रत्यक्ष संलग्न अन्य निकायहरू

- उर्जा, जलश्रोत तथा सिँचाइ मन्त्रालय
- वन तथा वातावरण मन्त्रालय
- उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय

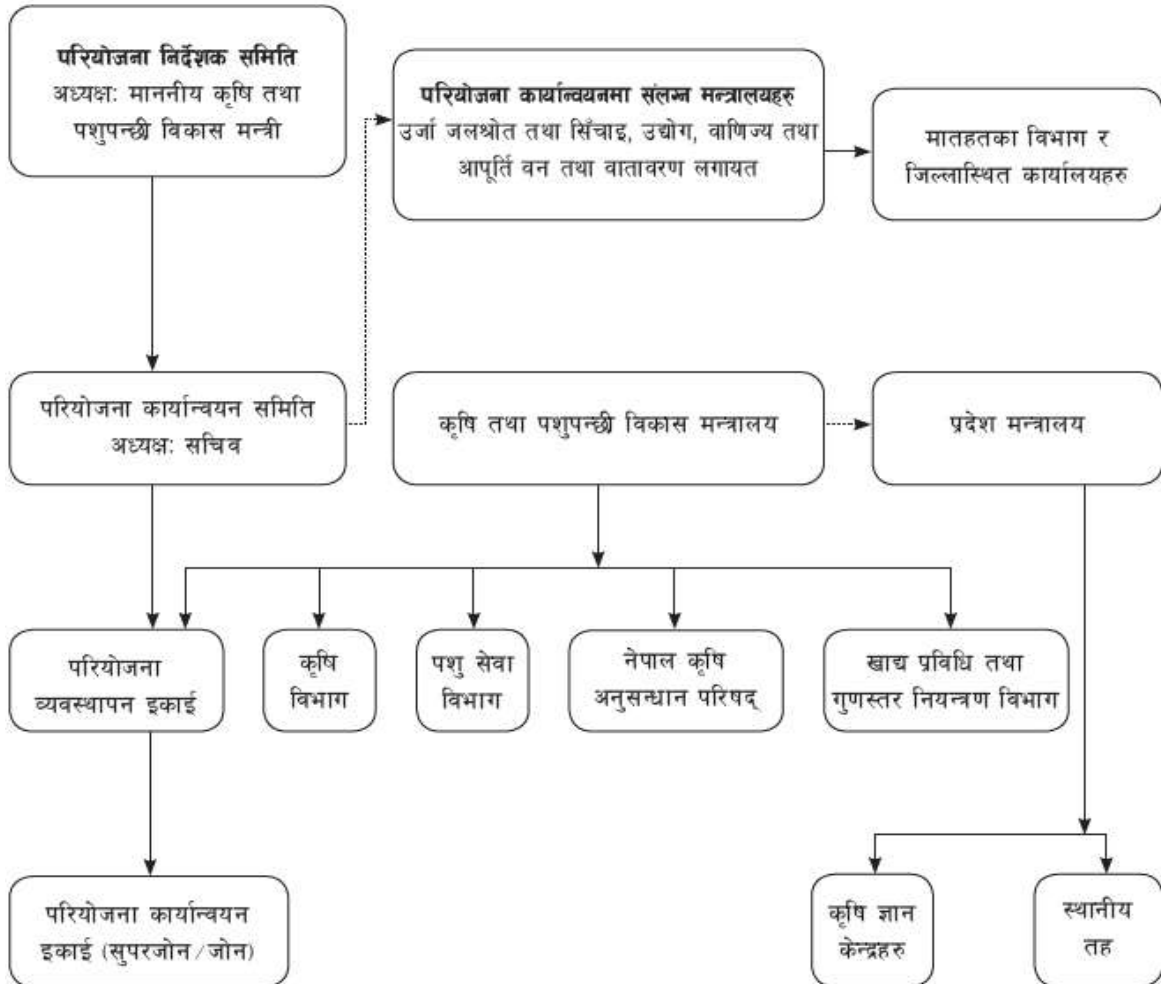
सहयोगी निकायहरू

- अर्थ मन्त्रालय
- उर्जा, जलश्रोत तथा सिँचाइ मन्त्रालय
- वन तथा वातावरण मन्त्रालय
- उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
- संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय
- सहरी विकास मन्त्रालय
- भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय
- शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय

२.७ परियोजनाको अवधारणा ढाँचा (Conceptual Framework)

२.८ परियोजनाको संस्थागत विवरण

२.९ अपेक्षित उपलब्धि

- परियोजना अवधिभरमा पकेट, ब्लक, जोन र सुपरजोनको संख्यामा सम्भाव्यता र औचित्यताका आधारमा क्रमशः वृद्धि गर्दै कम्तिमा १० हजार पकेटहरू, १५०० ब्लकहरू, ३०० जोनहरू र २१ सुपरजोनहरू स्थापना भएको हुनेछ। आ.व. २०७७/७८ सम्म विशिष्टकृत बाली/वस्तुहरूको जम्मा ४३७२ पकेट, ६०६ वटा ब्लक, १०६ वटा जोन, १६ वटा सुपरजोनहरू, स्थापना भई सञ्चालनमा आएका छन्।

२. परियोजना लागु भएको अवधि ३ वर्षभित्र प्रमुख खाद्यान्न बालीहरू (धान, गहुँ, मकै) मा र २ वर्षभित्र तरकारी बाली र माछामा र ७ वर्षभित्र प्रमुख फलफूल बालीमा आत्मनिर्भर भएको हुनेछ।
३. परियोजनाको अन्तिम वर्षमा करिब ५ लाख १० हजार आंशिक र २५ हजार ५०० स्थायी रोजगारीको संख्या कायम रहनेछ। परियोजनाबाट प्रत्येक वर्ष सिर्जित रोजगारीको अवस्था तल तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।
४. परियोजना अवधिभरमा कूल लगानी करिब रु. १ खर्ब ३० अरबबाट मूल्य अभिवृद्धिसहित करिब रु. २० खर्ब ९५ अरब ७५ करोड मूल्य बराबरको रकम कूल गार्हस्थ उत्पादनमा योगदान पुगेको हुनेछ जसबाट कृषि विकास रणनीतिको पहिलो १० वर्षको लक्ष्य हासिल गर्न महत्वपूर्ण सहयोग पुग्नेछ।

२.१० पन्ध्रौं योजना र परियोजना

आयोजनाको नाम	प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना
विषय क्षेत्र	आर्थिक क्षेत्र, कृषि
परिचय	कृषि क्षेत्रमा आवश्यक आधारभूत पूर्वाधारको उपलब्धता, उन्नत बीउ र नश्लको प्रयोग बढाउँदै कृषिको आधुनिकीकरण गर्नु पर्ने आवश्यकता छ। प्रतिस्पर्धी क्षमता अभिवृद्धि एवम् खाद्य तथा पोषण सुरक्षा सुनिश्चित गर्दै यस क्षेत्रको औद्योगिकीकरण गरी दिगो आर्थिक अवसर सिर्जना गर्न तथा कृषि उत्पादनमा आत्मनिर्भर हुनका लागि यस परियोजनालाई रूपान्तरणकारी आयोजनाको रूपमा अंगीकार गरिएको छ।
राष्ट्रिय लक्ष्य	<ul style="list-style-type: none"> • उच्च र समतामूलक राष्ट्रिय आय • उच्च र दिगो उत्पादन तथा उत्पादकत्व • परिष्कृत तथा मर्यादित जीवन
लक्ष्य	समग्र कृषि मूल्य शृङ्खलाका अवयवहरूको संयोजन र परिचालनमार्फत औद्योगिकीकरण गर्ने।
उद्देश्य	प्रमुख कृषि उपजहरूको विशिष्टीकृत क्षेत्रहरू निर्माण गरी प्रमुख बाली वस्तुहरूमा आत्मनिर्भर हुँदै प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता तथा निर्यातयोग्य कृषि वस्तुहरूको मूल्य अभिवृद्धि गर्ने।
असर तथा प्रभाव	खाद्य तथा पोषण सुधार, कृषिमा आधारित उद्योगको विस्तार, आयात प्रतिस्थापन तथा निर्यात प्रवर्द्धन, रोजगारी सिर्जना र गरिबी निवारणमा उल्लेख्य योगदान भएको हुनेछ।

प्रतिफल	भौगोलिक सम्भाव्यता तथा स्थानीय आवश्यकताका आधारमा क्रमशः १५,००० पकेट, १,५०० ब्लक, ३०० जोन र २१ सुपरजोन स्थापना भई ८ लाख ४२ हजार हेक्टरमा खेती भएको हुने र करिब ६६ लाख मे.टन थप कृषि उपज उत्पादन भएको हुनेछ।
प्रमुख क्रियाकलाप	<ul style="list-style-type: none"> साना कृषि औजार उपकरण, कष्टम हायरिड सेवा केन्द्र स्थापना तथा सञ्चालनमा सहयोग गरी लागत न्यूनीकरण गर्ने, भूमिको वैज्ञानिक व्यवस्थापन र बाली विशेषको खेती विस्तार, सहकारी खेती, करार खेती, स्वेच्छिक रूपमा चक्लाबन्दीमा आवद्धता, नमूना कृषि फार्म स्थापना, साना, मझौला तथा ठूला सिँचाइ प्रणाली विकास तथा मर्मत सम्भार गरी उत्पादन वृद्धि गर्ने, प्रशोधन उद्योग र पोष्टहार्भेष्ट सेन्टर स्थापनामा सहयोग, बजार व्यवस्थापन र खाद्य वस्तुहरूको गुणस्तर नियमन तथा क्वारेन्टाइन सेवा विस्तार गरी मूल्य शृङ्खला अभिवृद्धि गर्ने र कृषि अनुसन्धान केन्द्र र सरकारी फार्म केन्द्रहरूको आधुनिकीकरण तथा संस्थागत क्षमता विकास गरी गुणस्तरीय बीउ तथा नश्लको उपलब्धता वृद्धि गर्ने।
आयोजना अवधि	सुरु: आ.व. २०७३/७४, सम्पन्न: आ.व. २०८२/८३
कुल लागत	कुल लागत रू. १ खर्ब ३० अरब
कार्यान्वयन अवस्था	हालसम्म करिब २० प्रतिशत सम्पन्न भएको (कूल परियोजना लक्ष्यको)। रू. ७ अरब ४५ करोड ५ हजार खर्च भएको (पकेट/ब्लक बाहेक)
आयोजनाको दायरा	कार्यान्वयन हुने क्षेत्र: ७७ जिल्ला, लाभान्वित जनसंख्या: ११.४१ लाख
सुधारक पक्ष	पहिलो चार वर्षको कार्यान्वयन मूल्याङ्कन गरी राष्ट्रिय आवश्यकता, उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धिमा योगदान पुऱ्याउने खास-खास बाली वस्तुमा केन्द्रित हुने गरी रूपान्तरणकारी आयोजनाका आधार बमोजिम सुधार गर्ने।

कुल गार्हस्थ उत्पादनमा २७ प्रतिशत योगदान रहेको र ६०.४ प्रतिशत जनसंख्या आवद्ध भएको कृषि क्षेत्र आर्थिक समृद्धि हासिल गर्ने मूल आधार हो। उच्च र समावेशी आर्थिक वृद्धिको लागि कृषि क्षेत्रको वैज्ञानिक ढंगले सुधार तथा रूपान्तरण गर्ने विगतका प्रयासलाई सघन बनाई उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि गर्नु पर्ने आवश्यकता रहेको छ।

कृषि विकास रणनीतिको सहयोगी परियोजनाको रूपमा कार्यान्वयनमा रहेको यस परियोजनाले कृषि, पशुपन्छी तथा मत्स्यजन्य उत्पादनको व्यवसायीकरण, यान्त्रिकीकरण र विविधीकरण गरी यस

क्षेत्रलाई प्रतिस्पर्धी बनाउन जोड दिएको छ। परियोजनाका चार सम्भागहरू पकेट, ब्लक, जोन र सुपरजोनको माध्यमबाट कृषि उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि गरी देशलाई विभिन्न बाली, वस्तुहरूमा आत्मनिर्भरता तर्फ उन्मुख गराउन यस परियोजनाले सहयोग गर्नेछ। पन्ध्रौं योजनाले यस परियोजनालाई कृषि क्षेत्रको रूपान्तरणकारी आयोजनाको रूपमा पहिचान गरेको छ।

२.११ राष्ट्रिय प्राथमिकताका बाली/वस्तुहरू

आधारभूत खाद्यान्नमा आत्मनिर्भर हुने, पोषण सुरक्षामा टेवा पुऱ्याउने, आयात प्रतिस्थापन गर्ने र तुलनात्मक लाभ भएका निर्यात गर्न सकिने आधारमा केही बाली वस्तुहरू राष्ट्रिय प्राथमिकताको बाली वस्तुका रूपमा पहिचान भएका छन्। परियोजनाका संभागहरू: पकेट, ब्लक, जोन र सुपरजोन सञ्चालन गर्दा यी बाली वस्तुहरूमा मात्र सञ्चालन गरिनेछ। परियोजना अन्तर्गत सञ्चालित पकेट, ब्लक, जोन र सुपरजोनमा भौगोलिक सम्भाव्यता तथा राष्ट्रिय महत्वका अनुसूची-१ बमोजिमका बाली/वस्तुहरू छनौट गरिनेछ।

परियोजना कार्यान्वयन म्यानुअल २०७७ अनुसूची-१ समावेश हुने राष्ट्रिय महत्वका प्राथमिकता प्राप्त बाली/वस्तुहरू: धान, मकै, गहुँ, तरकारी, आलु, सुन्तला, स्याउ, आँप, केरा, दुध (गाई, भैसी), माछा, मासु (बाखा, बंगुर), निर्यात प्रवर्द्धन बाली (कफी अलैची, अदुवा, बेसार), दलहन/तेलहन बाली, मौरी ।

नोट: परियोजनाका संभागहरू सञ्चालन गर्दा यी बाली वस्तुलाई प्राथमिकतामा राखी सञ्चालन गरिनेछ।

३. बृहत व्यवसायिक कृषि उत्पादन तथा औद्योगिक केन्द्र (सुपर-जोन) विकास कार्यक्रम

३.१ परिचय

बाली वस्तु विशेषका लागि तोकिएको क्षेत्रफल वा संख्याको न्यूनतम आधार पुरा गरेका कृषिमा आधारित उद्योग सहितको व्यवसायिक रूपमा कृषि उत्पादन र कृषि उपज प्रशोधन हुने निश्चित क्षेत्रलाई व्यवसायिक कृषि उत्पादन तथा औद्योगिक केन्द्र (सुपर-जोन) भनिनेछ। सुपर-जोनमा बीउ/नक्ष, मल/आहारा र कृषि यन्त्र लगायतका उत्पादन सामग्रीको उत्पादन, प्रयोगशाला सेवा, सिँचाइ, विद्युत र सडक, कृषि बजार लगायतका पूर्वाधारको व्यवस्था, कृषि ऋण, बीमा (बाली सुरक्षण) एवं नीतिगत सहजीकरण, कृषक व्यवसायी एवं कृषि प्राविधिकको क्षमता विकास, प्रशोधन उद्योग प्रवर्द्धन र कृषि उपजको गुणस्तर नियन्त्रण लगायतका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गरी वृहत व्यवसायिक कृषि उत्पादन र औद्योगिक केन्द्र विकास गरिनेछ। परियोजना कार्यान्वयनको प्रथम वर्षमा ७ वटा सुपरजोन स्थापना भएका थिए भने परियोजना अन्त्यसम्ममा सुपरजोनहरूको संख्या २१ पुऱ्याइने परियोजना दस्तावेजमा उल्लेख भए बमोजिम सुपरजोनहरू विकास गरिनेछ।

३.२ उद्देश्य

बृहत व्यवसायिक कृषि उत्पादन तथा औद्योगिक केन्द्र (सुपर-जोन) विकास कार्यक्रमको उद्देश्य देहाय बमोजिम रहेको छः-

- (क) सुपरजोनमा समावेश गरिएका बाली/वस्तुको उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि गर्ने,
- (ख) सुपरजोन क्षेत्रमा कृषि यान्त्रिकीकरण, कृषि पूर्वाधार विकास एवं व्यवसायीकरण प्रवर्द्धन तथा प्रशोधन उद्योगहरूको स्थापना मार्फत कृषि औद्योगीकरणको आधारशिला तयार गर्ने,
- (ग) प्रयोगशाला सेवा तथा कृषि अनुसन्धान र अध्ययन संस्थानको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने,
- (घ) सुपरजोन तथा आसपासका क्षेत्रहरूमा रोजगारी सृजना गर्ने।

३.३ सुपरजोन निर्माण

जोन विकास कार्यक्रम अन्तर्गत सञ्चालित एउटै जिल्ला भित्रका जोनको विस्तार भएर वा नजिकका ब्लक र जोनहरू क्लष्टरमा एकिकृत भई बाली वस्तु विशेषको लागि तोकिएको क्षेत्रफल/संख्या को न्यूनतम मापदण्ड पुरा गरेमा त्यस्तो क्षेत्रलाई बृहत व्यवसायिक कृषि उत्पादन तथा औद्योगिक केन्द्र (सुपरजोन) को रूपमा स्तरोन्नती गर्न सकिनेछ। साथै प्रदेश र स्थानीय तहबाट सञ्चालन गरिएका बाली वस्तु विशेषका उत्पादन क्षेत्रहरूलाई समेत आवश्यकता र औचित्यको आधारमा सुपरजोनमा

समावेश गर्न सकिनेछ। राष्ट्रिय प्राथमिकताको आधारमा प्रादेशिक एवं बाली वस्तुगत सन्तुलन कायम हुने गरी परियोजनाले तोकेको लक्ष्य अनुसारका सुपरजोनहरू विकास गरिनेछ।

३.४ सुपरजोनका लागि क्षेत्रफलको न्यूनतम आधार

(क) सुपरजोन क्षेत्र छनौट र सुपरजोन विकास कार्यक्रम सञ्चालनको लागि तालिकामा उल्लेख भए बमोजिम न्यूनतम क्षेत्रफलको आधार पुरा गर्नु पर्नेछ।

तालिका: सुपरजोन कार्यक्रम सञ्चालनका आधारहरू

बाली/वस्तु	इकाई	आधार
बाली	हेक्टर	१०००
माछा (जलाशय क्षेत्र)	हेक्टर	१०००

(ख) तोकिए बमोजिमको न्यूनतम क्षेत्रफल वा संख्या नपुगेको हाल सञ्चालनमा रहेका सुपरजोनको हकमा क्षेत्रफल विस्तार कार्यक्रम अनिवार्य रूपमा सञ्चालन गर्नु पर्नेछ।

३.५ सुपरजोनको संख्या र कार्यक्रम सञ्चालन अवधि

बाली वस्तुको प्राथमिकतालाई आधार लिई प्रत्येक प्रदेशमा परियोजना अवधिसम्ममा बढीमा ५ वटा सुपरजोनहरू छनौट गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सकिनेछ र यी सुपरजोनहरूमा परियोजना अवधिसम्म कार्यक्रम सञ्चालन हुनेछन्। सुपरजोन इकाईको फलोअप र निरन्तरता संघीय सरकारको कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयबाट तोकिएको निकायबाट हुनेछ।

३.६ सुपरजोनको अन्य संभागहरूसँगको सम्बन्ध

पकेट, ब्लक र जोनमा हुने उत्पादनले सोही बाली/वस्तुको सुपरजोनमा रहने कृषि बजार र प्रशोधन उद्योगको लागि कृषि उपज र कच्चा पदार्थ उपलब्ध गराउने छन्। त्यस्तै सुपरजोनमा रहेका स्रोत केन्द्रहरूबाट जोन, ब्लक र पकेटका लागि बीउ नस्ल लगायत अन्य प्रविधिहरू उपलब्ध हुने छन्।

३.७ सुपरजोन क्षेत्र विस्तार

परियोजना कार्यान्वयन इकाईले सम्भाव्यता तथा आवश्यकताका आधारमा सुपर जोन क्षेत्र विस्तारको लागि प्राविधिक कार्यदलको प्रतिवेदन तथा जिल्ला परियोजना कार्यान्वयन समन्वय तथा अनुगमन समितिको सिफारिस सहित परियोजना व्यवस्थापन इकाईमा अनुरोध गर्न सकिनेछ। यसरी अनुरोध प्राप्त

भएमा परियोजना व्यवस्थापन इकाईले आसपासका जोडिएका क्षेत्रहरू समावेश गरी सुपर जोन क्षेत्र विस्तार गर्न सक्नेछ।

३.८ सञ्चालन गर्ने निकाय

सुपरजोन विकास कार्यक्रम सञ्चालनका लागि तोकिएको जिल्लामा रहेको परियोजना कार्यान्वयन इकाईको मुख्य जिम्मेवारी रहनेछ र प्रदेश सरकारको जिल्ला स्थित कृषि/पशु सेवा क्षेत्र हेर्ने कार्यालय र स्थानीय तहको कृषि/पशु सेवा शाखाले समन्वय र सहजीकरण गर्नेछन्।

३.९ कार्यक्रमको लक्षित वर्ग

सुपरजोन विकास कार्यक्रममा देहाय बमोजिमका लक्षित समुदाय/वर्ग सहभागी हुन सक्ने छन्:-
स्थानीय तह वा अन्य सरकारी निकायमा नियमानुसार दर्ता भएका कृषक समूह
कृषि कार्य गर्ने उद्देश्य सहित सहकारी ऐन बमोजिम दर्ता भएका सहकारीहरू
नियमानुसार दर्ता भएका उपभोक्ता समितिहरू
कानून बमोजिम दर्ता भएका कृषि फर्म वा कम्पनीहरू
कृषि तथा पशुजन्य उद्योग/उद्योगी

३.१० सुपरजोन छनौट

३.१०.१ सुपरजोन निर्धारणका आधारहरू: सुपरजोन विकास कार्यक्रम सञ्चालनका लागि अनुसूची-१ बमोजिमका बाली/वस्तुमा देहायका आधारमा सुपरजोन क्षेत्र निर्धारण गर्नु पर्नेछ:-

- (क) कृषिमा आधारित उद्योग व्यवसायको लागि कच्चा पदार्थमा प्रयोग हुने बाली
- (ख) स्थानीय स्तरमा रोजगारी सृजना गर्न सक्ने बाली/वस्तु
- (ग) आयात प्रतिस्थापना र निर्यात प्रवर्द्धनमा सहयोग पुऱ्याउने बाली/वस्तु
- (घ) सिँचाइ, सडक लगायतका आवश्यक पूर्वाधार भएको
- (ङ) तोकिएको क्षेत्रफलमा सामूहिक खेती तथा चक्लावन्दी भएको/हुनसक्ने वा एउटै कोरिडोरमा रहेको
- (च) विगतमा सम्बन्धित बाली/वस्तुको जोन सञ्चालन भएको
- (छ) हालको क्षेत्रफल, उत्पादन, उत्पादकत्व र समावेश हुने घरधुरी तथा खेती योग्य जग्गा
- (ज) प्रस्तावित जोन क्षेत्र भित्र स्रोत केन्द्रको अवस्था, प्रमुख प्रशोधन, औद्योगिकीकरण तथा बजारीकरणका अवसरहरू

(झ) प्रस्तावित जोन क्षेत्र भित्र सामूहिक खेती तथा चक्लाबन्दी को हालको अवस्था एवं विस्तारको संभावना

३.१०.२ सुपरजोन छनौट प्रक्रिया: सुपरजोन छनौट गरी स्वीकृत गर्ने प्रक्रिया देहाय अनुसार हुनेछ:-

(क) सुपरजोन विकास कार्यक्रम माग: सम्बन्धित बाली वस्तुको जोन कार्यक्रम सञ्चालन भईरहेका क्षेत्रका इच्छुक लक्षित समुदाय/वर्गले अनुसूची-१४ बमोजिमको ढाँचामा विवरण भरी स्थानीय तहको सिफारिस समेत संलग्न गरी अनुसूची १५ बमोजिमको ढाँचामा परियोजना कार्यान्वयन इकाईमा आवेदन पेश गर्नु पर्नेछ।

(ख) प्राविधिक कार्यदल गठन: सुपरजोन विकास कार्यक्रम सञ्चालनको लागि प्राप्त आवेदन उपर अध्ययन गरी प्रतिवेदन पेश गर्न परियोजना कार्यान्वयन इकाईले देहाय बमोजिमको प्राविधिक कार्यदल गठन गर्नु पर्नेछ।

कृषि/पशु सेवा अधिकृत, परियोजना कार्यान्वयन इकाई	- संयोजक
प्रमुख वा प्रतिनिधि, प्रदेश सरकार अन्तर्गतको जिल्ला स्थित कृषि/पशुसेवा क्षेत्र हेर्ने कार्यालय	- सदस्य
सम्बन्धित बाली/वस्तुको विषय विज्ञ	- सदस्य

(ग) अध्ययन एवं प्राविधिक प्रतिवेदन: प्राविधिक कार्यदलले सुपरजोन विकास कार्यक्रम सञ्चालनको लागि प्राविधिक रूपमा सम्भाव्य रहे नरहेको यकिन गरी अनुसूची-१६ बमोजिमको मूल्याङ्कनको मापदण्डहरूको आधारमा मूल्याङ्कन गरी परियोजना कार्यान्वयन इकाईमा प्रतिवेदन पेश गर्नेछ।

(घ) प्रदेश परियोजना कार्यान्वयन समन्वय तथा अनुगमन समितिबाट अनुमोदन एवं सिफारिस: मूल्याङ्कनको आधारमा मापदण्ड पुगेका उपयुक्त प्रस्तावहरूलाई परियोजना कार्यान्वयन इकाईले प्राथमिकताक्रम सहित प्रदेश परियोजना कार्यान्वयन समन्वय तथा अनुगमन समितिमा पेश गर्नेछ। यस समितिले प्रदेश अन्तर्गत संभावना भएका राष्ट्रिय प्राथमिकताका बालीहरूको जिल्लागत र भौगोलिक क्षेत्रगत सन्तुलन कायम हुने गरी अनुमोदन गर्नेछ र परियोजना कार्यान्वयन समितिमा पेश गर्न परियोजना व्यवस्थापन इकाईलाई सिफारिस गर्नेछ।

(ङ) सुपरजोन विकास कार्यक्रम सञ्चालनको लागि प्रदेश परियोजना कार्यान्वयन समन्वय तथा अनुगमन समितिबाट सिफारिस भइ आएका प्रस्तावहरू उपर परियोजना कार्यान्वयन समितिले छलफल गरी परियोजना निर्देशक समितिमा सिफारिस गर्नेछ।

(च) परियोजना निर्देशक समितिले परियोजना व्यवस्थापन इकाईको प्रस्तावमा परियोजना कार्यान्वयन समितिबाट सिफारिस भएका नयाँ सुपरजोन विकास कार्यक्रम तथा कार्यक्षेत्र माथि छलफल गरी निर्णय गर्नेछ।

३.११ सुपरजोन विकास कार्यक्रम सञ्चालन प्रक्रिया

- (क) परियोजना कार्यान्वयन इकाईले सुपरजोन कार्यक्षेत्रभित्र रहेका ईच्छुक लक्षित समुदाय/वर्गलाई सुपरजोन विकास कार्यक्रम अन्तर्गत सञ्चालन हुने विभिन्न कार्यक्रमहरूमा सहभागिताका लागि सूचिकृत गर्नेछ। परियोजना कार्यान्वयन इकाईले सुपरजोन अन्तर्गत सञ्चालन हुने सम्पूर्ण कार्यक्रमहरूको अनुसूची-९ अनुसारको ढाँचामा सार्वजनिक सूचना आह्वान गरी लक्षित समुदाय/वर्गबाट आवेदन माग गर्नेछ।
- (ख) सुपरजोन कार्यक्रममा सहभागी हुन इच्छुक लक्षित समुदाय/वर्गले तोकेको बाली/वस्तुमा आधारित रही अनुसूची-१० बमोजिमको ढाँचामा निवेदन पेश गर्नु पर्नेछ।
- (ग) सुपरजोन अन्तर्गत कार्यक्रम सञ्चालनका लागि परियोजना कार्यान्वयन इकाईमा प्राप्त हुन आएका आवेदनहरूको मूल्याङ्कनको लागि देहाय बमोजिमको प्राविधिक समिति रहनेछ।
प्रमुख, परियोजना कार्यान्वयन इकाई	- संयोजक
प्रमुख वा प्रतिनिधि, प्रदेशको जिल्ला स्थित कृषि/ पशु सेवा क्षेत्र हेर्ने कार्यालय	- सदस्य
कृषि/पशु सेवा अधिकृत, परियोजना कार्यान्वयन इकाई	- सदस्य सचिव
- (घ) प्राविधिक समितिले सुपरजोन सञ्चालन हुने सम्बन्धित स्थानीय तहको कृषि/पशु सेवा शाखा प्रमुख वा प्रतिनिधि सहित अन्य २ जना पदाधिकारीहरूलाई बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ।
- (ङ) तोकिएको सुपरजोन क्षेत्र भित्रबाट सुपरजोन कार्यक्रममा सहभागिताका लागि प्राप्त आवेदनहरूको अनुसूची-११ को आधारमा आवश्यकता अनुसार विस्तृतीकरण गरी प्राविधिक समितिले मूल्याङ्कन गर्नेछ।
- (च) प्राविधिक समितिले आवश्यकता अनुसार स्थलगत प्रमाणिकरणको लागि कर्मचारी परिचालन गर्न सक्नेछ।
- (छ) प्राविधिक समितिले कार्यक्रमको दोहोरोपन नपर्ने गरी प्राप्त आवेदनहरूको मूल्याङ्कन गरी प्राथमिकताक्रम तोकी स्वीकृतिका लागि परियोजना कार्यान्वयन इकाई प्रमुख समक्ष पेश गर्नेछ।
- (ज) परियोजना कार्यान्वयन इकाई प्रमुखले सुपरजोन अन्तर्गत सञ्चालन हुने अनुसूची-१८ बमोजिमका क्रियाकलापहरू सञ्चालनको लागि कार्यालयमा सिफारिस गरिएका लक्षित समुदाय/वर्गको आवेदन स्वीकृत वा अस्वीकृत गर्न सक्नेछ।
- (झ) परियोजना कार्यान्वयन इकाईले सुपरजोन विकास कार्यक्रम अन्तर्गत सञ्चालन हुने क्रियाकलापको लागि लागत अनुमान, प्राविधिक स्पेशिफिकेशन र कार्यान्वयन कार्य योजना नियमानुसार स्वीकृत गर्नु पर्नेछ।

३.१२ सुपरजोन सञ्चालन समन्वय समिति गठन एवं जिम्मेवारी

(क) परियोजना कार्यान्वयन इकाईले सुपरजोन विकास कार्यक्रम सञ्चालनमा सहजीकरण र लाभग्राहीको अनुगमन गर्न लाभग्राहीको प्रतिनिधित्व रहने गरी परियोजना कार्यान्वयन इकाईमा सुपरजोन स्थापनाका लागि सूचीकृत भएका निश्चित क्षेत्र भित्रका संस्थाहरूको प्रतिनिधित्व हुने गरी ९ सदस्यीय सुपरजोन सञ्चालन समन्वय समिति गठन गर्नु पर्नेछ। यसरी गठन हुने समितिमा कम्तीमा ३ जना महिलाको सहभागिता हुनु पर्नेछ। सदस्य मध्ये एक जना समितिको संयोजक हुनेछ र समिति एवं सदस्यको पदावधि २ आर्थिक वर्षको हुनेछ। हाल सञ्चालित सुपर जोन सञ्चालक समिति बाँकी रहेको अवधिको लागि सुपरजोन सञ्चालन समन्वय समितिमा रूपान्तरण हुनेछ।

(ख) सुपरजोन सञ्चालन समन्वय समितिको भूमिका देहाय बमोजिम हुनेछः-

- सुपरजोन क्षेत्रमा भएका विद्यमान प्रविधि र पूर्वाधारहरूको अभिलेख तयार गर्न सहयोग गर्ने र सुपरजोन सञ्चालन अवधिको कार्ययोजना तयार गर्न परियोजना कार्यान्वयन इकाईलाई सहजीकरण गर्ने।
- सुपरजोन अन्तर्गतका कृषक, कृषक समूह, कृषि सहकारी, उद्यमी, कानून बमोजिम दर्ता भएका कृषि सम्बन्धित कम्पनी वा फर्महरूको विवरण अद्यावधिक गर्न समन्वय गर्ने।
- सुपर जोन क्षेत्रका कृषकहरूको माग संकलन गरी परियोजना कार्यान्वयन इकाईमा पेश गर्ने, प्रविधि प्रसार एवं उत्पादित वस्तुको बजारीकरण र उद्योगसँग जोड्न सहजीकरण गर्ने।
- सुपरजोन अन्तर्गत समूहिक खेती, सहकारी खेती, चक्लावन्दी खेती प्रवर्द्धन गर्न परियोजना कार्यान्वयन इकाईसँग समन्वय गर्ने।
- परियोजना अन्तर्गत स्थापना गरिएका पूर्वाधारहरूको विकास, प्रयोग र सम्बर्द्धनमा समन्वय र सहजीकरण गर्ने।
- परियोजनाका सरोकारवालाहरूसँग समन्वय र सहकार्य गर्ने।
- सुपरजोन क्षेत्र भित्र सञ्चालन गरिने वार्षिक कार्यक्रमको सहभागितात्मक योजना तर्जुमाको लागि परियोजना कार्यान्वयन इकाईसँग समन्वय गर्ने।
- सुपर जोन विकास कार्यक्रमको अनुगमन एवं पृष्ठपोषणमा परियोजना कार्यान्वयन इकाईलाई सहजीकरण गर्ने।

३.१३ सम्झौता र अनुदान रकम भूक्तानी

(क) स्वीकृत भएका आवेदक लाभग्राहीसँग परियोजना कार्यान्वयन इकाईले सम्झौताका द्विपक्षीय शर्तहरू बारे छलफल गरी अनुसूची-१२ बमोजिमको ढाँचामा सम्झौता गरी कायदिश दिनुपर्नेछ।

(ख) सम्बन्धित लाभग्राहीलाई प्रचलित कानून बमोजिम अनुदान रकम भूक्तानी गरिनेछ।

३.१४ अनुगमन तथा मूल्याङ्कन र प्रगति प्रतिवेदन

(क) अनुगमन तथा मूल्याङ्कन: परियोजना कार्यान्वयन इकाईले जोन विकास कार्यक्रम अन्तर्गत सञ्चालित क्रियाकलापहरूको एकल वा जोन क्षेत्रका लाभग्राही एवं सरोकारवालाहरूको सहभागितामा संयुक्त अनुगमन मूल्याङ्कन गर्नेछ। परियोजना कार्यान्वयन इकाई र जोन सञ्चालन समन्वय समितिले जोन कार्यक्रमको सार्वजनिक सुनुवाईका लागि सजहजीकरण गर्नु पर्नेछ।

(ख) प्रगति प्रतिवेदन

(अ) सम्बन्धित परियोजना कार्यान्वयन इकाईले सम्बन्धित जोन इकाईको सहयोगमा जोन विकास कार्यक्रमको खर्च र उपलब्धि चौमासिक र वार्षिक रूपमा तयार गरी प्रगति प्रतिवेदन सम्बन्धित तालुक निकायमा पेश गर्नु पर्नेछ।

(आ) प्रगति प्रतिवेदन अनुसूची-१३ र राष्ट्रिय योजना आयोगले तोकेको ढाँचामा तयार गरी पेश गर्नु पर्नेछ।

३.१५ परियोजना कार्यान्वयन इकाईको संरचना

व्यवसायिक कृषि उत्पादन तथा प्रशोधन केन्द्र (जोन) विकास कार्यक्रम एवं वृहत व्यवसायिक कृषि उत्पादन तथा औद्योगिक केन्द्र (सुपर जोन) विकास कार्यक्रम सञ्चालनको लागि जिल्लास्तरमा परियोजना कार्यान्वयन इकाई रहनेछ। परियोजना व्यवस्थापन इकाईको सिफारिसमा कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयबाट नेपाल कृषि सेवा अन्तर्गत राजपत्राङ्कित द्वितीय श्रेणीका अधिकृतको नेतृत्वमा नेपाल कृषि सेवा अन्तर्गतका राजपत्राङ्कित तृतीय श्रेणीका अधिकृत, नेपाल कृषि सेवा अन्तर्गत राजपत्रअनङ्कित श्रेणीका प्राविधिक सहायक/नायब प्राविधिक सहायक, नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद अन्तर्गतका प्राविधिक अधिकृत एवं प्राविधिक सहायक र नेपाल प्रशासन सेवाका नायब सुब्बा/खरिदार र लेखापाल परियोजना कार्यान्वयन इकाईमा खटाईनेछ। सुपर जोन एवं जोन विकास कार्यक्रम सञ्चालनको लागि परियोजना कार्यान्वयन इकाई अन्तर्गत सुपर जोन/जोन प्राविधिक इकाई रहनेछ। परियोजना कार्यान्वयन इकाईको दरबन्दी तालिका-७ मा उल्लेख भए बमोजिम वार्षिक स्वीकृत अस्थायी दरबन्दी अनुरूप हुनेछ।

तालिका ७: परियोजना कार्यान्वयन इकाईको कर्मचारी विवरण

प्रमुख (रा.प.द्वि.प्रा.,नेपाल कृषि सेवा/समूहकृत नहुने)-१	
सुपरजोन प्राविधिक इकाई	<ul style="list-style-type: none"> • कृषि अधिकृत (रा.प.तृ.प्रा., नेपाल कृषि सेवा)-१ • प्राविधिक अधिकृत (१६)-१ (नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषदबाट काज) • प्राविधिक सहायक/नायब प्राविधिक सहायक (रा.प.अनं.प्र.प्रा./रा.प.अनं.द्वि.प्रा., नेपाल कृषि सेवा)-२

	<ul style="list-style-type: none"> • प्राविधिक सहायक (T४)-१ (नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषदबाट काज) • कार्यालय सहयोगी - १ (सेवा करार)
जोन प्राविधिक इकाई	<ul style="list-style-type: none"> • कृषि अधिकृत (रा.प.तृ.प्रा., नेपाल कृषि सेवा)-१ • प्राविधिक सहायक/नायव प्राविधिक सहायक (रा.प.अनं.प्र.प्रा./रा.प.अनं.द्वि.प्रा., नेपाल कृषि सेवा)-२ • कार्यालय सहयोगी - १ (सेवा करार)
आर्थिक प्रशासन शाखा	<ul style="list-style-type: none"> • लेखापाल (रा.प.अनं.प्र., नेपाल प्रशासन) -१
प्रशासन शाखा	<ul style="list-style-type: none"> • नायव सुब्बा (रा.प.अनं.प्र., नेपाल प्रशासन)/खरिदार (रा.प.अनं.द्वि., नेपाल प्रशासन) -१
हलुका सवारी चालक - १ कार्यालय सहयोगी - १ (सेवा करार)	

स्रोत: परियोजना कार्यान्वयन म्यानुअल २०७७

३.१६ हालसम्मका कार्यालय प्रमुखहरूको नामावली

क्र.सं	नाम, पद	अवधि
१	ललन कुमार सिंह, वरिष्ठ कृषि अधिकृत	२०७३ कार्तिक देखि २०७५/७/२५
२	देवराज अधिकारी, वरिष्ठ कृषि अधिकृत	२०७५/७/२६ देखि हालसम्म

३.१७ हाल कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण

क्र.सं.	कर्मचारीको नाम	पद	स्थायी ठेगाना	शैक्षिक योग्यता	कैफियत
१.	देवराज अधिकारी	वरिष्ठ कृषि अधिकृत	भरतपुर-१४, चितवन	M.Sc.Ag., MASICM	स्थायी दरबन्दी
२.		कृषि अधिकृत			रिक्त
३.	जय प्रकाश चालिसे	लेखापाल	कमलामाई न.पा.-१०, सिन्धुली	M.Ed.	स्थायी दरबन्दी
४.	थल कुमार गौतम	नायव सुब्बा	कमलामाई न.पा.-२, सिन्धुली	+2	स्थायी दरबन्दी
५.	विनोदराज भण्डारी	नायव प्राविधिक सहायक	सुनकोशी गा.पा.-५, सिन्धुली	SLC, JTA Training	स्थायी दरबन्दी
६.	लक्ष्मी पोखेल	नायव प्राविधिक सहायक	गोलन्जोर गा.पा.-७, सिन्धुली	JTA / BEd	करार
७.	जहान बहादुर कार्की	कृषि प्राविधिक	कमलामाई न.पा.-४, सिन्धुली	JTA	करार सेवा
८.	दिलिप कार्की	सब-ओभरसियर	कमलामाई न.पा.-६, सिन्धुली	Diploma in Civil Engi.	करार सेवा
९.	तुलसीराम पराजुली	हलुका सवारी चालक	गोलबजार न.पा.-१, सिराहा	SLC	करार
१०.	चन्द्र प्रसाद चौलागाई	कार्यालय सहयोगी	कमलामाई न.पा.-३, सिन्धुली	SLC	करार
११.	जयनाथ सिंह	कार्यालय सहयोगी	मनराशिसुवा न.पा.-१, महोत्तरी	SLC	करार
१२.	दिपेश थापा	सरसफाई सहयोगी	कमलामाई न.पा.-६, सिन्धुली	SLC	करार सेवा

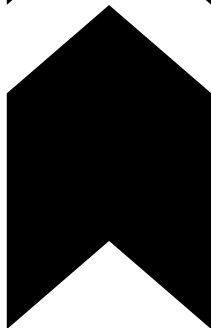
३.१८ पकेट, ब्लक, जोन र सुपरजोन बीचको अन्तरसम्बन्ध

परियोजनाका सम्भागहरूको कार्यमूलक अन्तरसम्बन्ध देहाय बमोजिम रहेको छ ।

सुपरजोन

- औद्योगिक कार्य: अन्तिम रूपमा उपभोग्य वस्तुको उत्पादन
- अनुसन्धान कार्य: नव प्रवर्तन तथा अनुसन्धान
- शैक्षिक कार्य: मानव संशाधन विकास (कृषि प्राविधिक र उद्यमी)
- बजारीकरण कार्य: प्रशोधित उपजको बजारीकरण
- नियामक कार्य: गुणस्तर नियन्त्रण र अनुसन्धान

जोन

- बजारीकरण कार्य: कृषि उद्योगजन्य उद्योगका लागि आवश्यक कच्चा पदार्थको बजारीकरण
- प्रशोधन कार्य: उद्योग संचालनका लागि आवश्यक कच्चा पदार्थ उत्पादनका लागि प्राथमिक प्रशोधन
- भण्डारण कार्य: संकलन
- श्रोत केन्द्र विकास कार्य: उत्पादन सामग्री उत्पादन

ब्लक

- उद्यम विकास कार्य: फार्म रजिष्ट्रेशन तथा कृषि व्यवसाय विकास
- वृद्धि प्रवर्द्धन कार्य: उत्पादकत्व अभिवृद्धि
- मानव स्रोत साधन व्यवस्थापन कार्य: कृषि उद्यम विकास

पकेट

- उत्पादन कार्य: कृषि वस्तुहरूको प्राथमिक उत्पादन
- प्रविधि प्रसार कार्य: नविनतम कृषि प्रविधिको प्रसार

४. प्रगति विवरण

४.१ आ.व. २०७७/७८ को वार्षिक प्रगति विवरण

भारित प्रगति

कार्यक्रम	वार्षिक		
	लक्ष्य भार	प्रगति भार	भारित प्रगति प्रतिशत
पूँजीगत	१००.०	१००.००	१००.००
चालु	१००.०	९३.११	९३.११
जम्मा	१००.०	९६.८९	९६.८९

वित्तीय प्रगति

बजेट रू. लाखमा

कार्यक्रम	वार्षिक विनियोजन	वार्षिक	
		खर्च	खर्च प्रतिशत
पूँजीगत	३०.९०	१७.१९	५५.६४
चालु	३८४.५०	३२१.४६	८३.६०
जम्मा	४१५.४०	३३८.६५	८१.५२

४.२ प्रगति नपुगका कारण

क्र.सं.	सम्पन्न हुन नसकेका क्रियाकलापहरू	सम्पन्न हुन नसकेका कार्यक्रमको			सम्पन्न नहुनाका कारणहरू
		लक्ष्य	प्रगति	नपुग	
१	जुनार नर्सरीको लागि स्क्रिन हाउस निर्माण (बागवानी विकास खर्च)	४	२	२	पछि संसोधन/थप भएको, कोरोनाको कारणले भएको बन्दाबन्दीले प्रभावित भएको / कोभिड १९को बन्दाबन्दीले छनौट भएका लाभग्राही सम्झौता गर्न नआएकाले।

४.३ शीर्षकगत वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन (बजेट रू. लाखमा)

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति		प्रगति प्रतिशत	
			परिमाण	भार	बजेट	भारित	आर्थिक	परिमाण	भारित
अ)	पूँजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रम								
१.१०	डेक्सटप कम्प्युटर तथा प्रिन्टर सेट खरिद (कार्यालय सञ्चालनसँग सम्बन्धी यन्त्र, उपकरण तथा मेशिन औजार) (कार्यालय सञ्चालनसँग सम्बन्धी यन्त्र, उपकरण तथा मेशिन औजार)	सेट	१.००	०.२१	०.९०	०.२१	०.९०	१००.००	१००.००
१.२०	स्थानीय तहको लागत सहभागितामा वीउ स्रोत केन्द्र स्थापना (अन्य सार्वजनिक निर्माण)	संख्या	१.००	७.०५	३०.००	७.०५	१६.२९	५४.३०	१००.००
क)	पूँजीगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा		२.००	७.२६	३०.९०	७.२६	१७.१९	५५.६३	१००.००
आ)	चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू			०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
१	रा.प.द्वितीय (स्थायी कर्मचारी)	जना	१.००	१.५४	६.५३	१.५४	६.५३	१००.००	१००.००
२	रा.प.तृतीय (स्थायी कर्मचारी)	जना	१	१.३	५.५४	१.३	२.५८	४६.५७	१००.००
३	रा.प.अन.प्रथम (स्थायी कर्मचारी)	जना	३	३.२३	१३.७२	३.२३	१३.७१	९९.९३	१००.००
४	स्थायी कर्मचारीको मंहगी भत्ता (मंहगी भत्ता)	जना	५	०.२८	१.२	०.२८	१.०२	८५.००	१००.००
५	मूल्यांकन समितिको बैठक भत्ता (बैठक भत्ता)	पटक	३	०.०७	०.३	०.०७	०.२९	९६.६७	१००.००
६	चाडपर्व तथा पालो पहरा भत्ता (पालो पहरा भत्ता)	पटक/ संख्या	३	०.११	०.४८	०.११	०.२८	५८.३३	१००.००
७	निजामती कर्मचारीहरूको पोशाक भत्ता खर्च	जना	५	०.१२	०.५	०.१२	०.४	८०.००	१००.००
८	कर्मचारीको योगदानमा आधारित वीमा कोष (कर्मचारीको योगदानमा आधारित वीमा कोष)	जना	४	०.०४	०.१९	०.०४	०.१९	१००.००	१००.००
९	धाराको महशुल (धाराको महशुल)	महिना	१	०.२	०.८४	०.२	०.५१	६०.७१	१००.००
१०	विद्युत महशुल (विजुली महशुल)	पटक	८५०	०.२४	१.०२	०.२२३	०.६६	६४.७१	९२.९४
११	जारको पिउने पानी (पिउने पानी)	जार	३०	०.०४	०.१८	०.०४	०.१८	१००.००	१००.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति		प्रगति प्रतिशत	
			परिमाण	भार	बजेट	भारित	आर्थिक	परिमाण	भारित
१२	टेलिफोन महशुल (टेलिफोन महशुल)	महिना	१	०.२५	१.०८	०.२५	०.३	२७.७८	१००.००
१३	संचार महशुल (टेलिफोन/इमेल/इन्टरनेट/हुलाक/कुरियर)	महिना	१२	०.३४	१.४४	०.३४	०.९५	६५.९७	१००.००
१४	सवारी साधनका लागि मोबिल तथा अन्य	लिटर	२१०	०.२५	१.०५	०.२५	१.०५	१००.००	१००.००
१५	कार्यक्रम सञ्चालन तथा अनुगमनमा प्रयोग हुने मोटरसाइकलकालागि पेट्रोल (इन्धन कार्यालय प्रयोजन)	लिटर	९६०	०.२५	१.०६	०.२५	१.०६	१००.००	१००.००
१६	कार्यक्रम सञ्चालन तथा अनुगमनमा प्रयोग हुने गाडीका डिजेल इन्धन कार्यालय प्रयोजन (इन्धन कार्यालय प्रयोजन)	लिटर	२६४०	०.६२	२.६४	०.६२	२.६४	१००.००	१००.००
१७	अन्य प्रयोजनको लागि इन्धन अन्या प्रयोजन	पटक/ संख्या	१८	०.०८	०.३६	०.०८	०.३६	१००.००	१००.००
१८	दुई पाङ्ग्रे सवारी साधन मर्मत खर्च (सवारी साधन मर्मत)	वटा	४	०.१९	०.८	०.१९	०.८	१००.००	१००.००
१९	चार पाङ्ग्रे सवारी साधन मर्मत (सवारी साधन मर्मत)	वटा	१	०.८६	३.६५	०.८६	३.६५	१००.००	१००.००
२०	मेशिनरी उपकरण मर्मत (मेशिनरी तथा मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन खर्च)	पटक	१५	०.१८	०.७५	०.१८	०.७५	१००.००	१००.००
२१	कार्यालयको लागि स्टेसनरी, टोनर तथा अन्य मालसामान (कार्यालय मसलन्द सामान खर्च)	पटक/ संख्या	३	०.२१	०.९	०.२१	०.९	१००.००	१००.००
२२	कार्यालय मसलन्द सामान खर्च	पटक	३	०.२५	१.०८	०.२५	१.०८	१००.००	१००.००
२३	कार्यालयलाई आवश्यक विभिन्न सामग्री (छुपाई खर्च)	पटक	३	०.०८	०.३६	०.०८	०.३६	१००.००	१००.००
२४	कार्यालयको लागि पत्रपत्रिका तथा पुस्तक खरिद	पटक	३	०.०७	०.३	०.०७	०.३	१००.००	१००.००
२५	पत्रपत्रिका, रेडियोमा विज्ञापन तथा सूचना प्रकाशन (विज्ञापन तथा सूचना प्रकाशन)	पटक/ संख्या	३	०.१२	०.५१	०.१२	०.५१	१००.००	१००.००
२६	सेवा परामर्श (ओभरसियर) (अन्य)	जना	१	०.४२	१.८	०.४२	१.८	१००.००	१००.००
२७	कार्यालय सहयोगी सेवा करारमा लिने (व्यक्ति करार)	संख्या	२	१.१	४.६८	१.१	४.६८	१००.००	१००.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति		प्रगति प्रतिशत	
			परिमाण	भार	बजेट	भारित	आर्थिक	परिमाण	भारित
२८	सेवा करारका कर्मचारीलाई चाडपर्व खर्च (व्यक्ति करार)	संख्या	५	०.२८	१.२	०.२८	०.८६	७१.६७	१००.००
२९	सेवा करारका कर्मचारीलाई पोशाक खर्च (व्यक्ति करार)	संख्या	५	०.१२	०.५	०.०९६	०.४	८०.००	८०.००
३०	कम्प्यूटर अपरेटर सेवा करारमा लिने (व्यक्ति करार)	संख्या	१	०.७९	३.३८	०	०	०.००	०.००
३१	सवारी चालक करारमा लिने (व्यक्ति करार)	संख्या	१	०.६५	२.७६	०.६५	२.६९	९७.४६	१००.००
३२	कृषि प्राविधिक करारमा लिने (व्यक्ति करार)	जना	१	०.७५	३.१९	०.७५	३.१४	९८.४३	१००.००
३३	सरसफाई सेवा करार (अन्य सेवा)	जना	१	०.४२	१.८	०.४२	१.८	१००.००	१००.००
३४	प्रत्येक वडामा वीमा सहजकर्ता स्रोत व्यक्ति विकास तालिम (उद्यमीशीलता, रोजगारी मुलक/सशक्तिकरण/ सीप विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि तालिम)	पटक	२	०.७१	३	०.७१	३	१००.००	१००.००
३५	डिजिटल कृषि तथ्यांक तथा वार्षिक प्रगति अभिलेखकरण (प्रचार प्रसार तथा सामाग्री उत्पादन तथा प्रकाशन र वितरण)	पटक	१	०.०५	०.२	०.०५	०.२	१००.००	१००.००
३६	स्थानीय एफ.एम. बाट विभिन्न सम्भागहरुको प्रस्ताव आव्हान सम्बन्धी सूचना प्रशारण (प्रचार प्रसार तथा सामाग्री उत्पादन तथा प्रकाशन र वितरण)	पटक	१	०.०२	०.१	०.०२	०.१	१००.००	१००.००
३७	प्रशोधन केन्द्र एंव बजारीकरण लगायतका पूर्वधारको सम्भाव्यता अध्ययन (प्रचार प्रसार तथा सामाग्री उत्पादन तथा प्रकाशन र वितरण)	पटक	१	०.७१	३	०	०	०.००	०.००
३८	न्यूनतम समर्थन मूल्य निर्धारणको लागि तथ्यांक संकलन र विश्लेषण (अध्ययन/सर्वेक्षण/अनुसन्धान)	पटक	३	०.१८	०.७५	०.१८	०.७५	१००.००	१००.००
३९	नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि समन्वय बैठक (स्थानीय तह र सरोकारवाल निकाय) (कृषि विकास कार्यक्रम)	पटक	६	०.७१	३	०.७१	२.९५	९८.३३	१००.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति		प्रगति प्रतिशत	
			परिमाण	भार	बजेट	भारित	आर्थिक	परिमाण	भारित
४०	बाली तथा वस्तुको उत्पादकत्व निर्धारण (ऋप कटिड) (कृषि विकास कार्यक्रम)	पटक	९०	०.०६	०.२७	०.०६	०.२७	१००.००	१००.००
४१	क्षेत्र विस्तार हुने माटोको परिक्षण सेवा (कृषि विकास कार्यक्रम)	पटक	१	०.२४	१	०.२४	०.२७	२७.००	१००.००
४२	स्थानीय तहमा सञ्चालित कृषि कार्यक्रमहरुको रिपोर्टिड (कृषि विकास कार्यक्रम)	पटक	३	०.०७	०.३	०.०७	०.३	१००.००	१००.००
४३	जुनारको क्षेत्रफल विस्तार (कृषि विकास कार्यक्रम)	हेक्टर	३०	७.०५	३०	७.०५	२२.९५	७६.५०	१००.००
४४	कार्यक्रम कार्यान्वयन इकाईको तर्फबाट सञ्चालित कार्यक्रम अनुगमन तथा निरीक्षण (अनुगमन मूल्यांकन तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन भ्रमण खर्च)	पटक	४८	०.९५	४.०३	०.९५	४.०३	१००.००	१००.००
४५	भ्रमण खर्च (आन्तरिक खर्च)	पटक	३०	०.५९	२.५२	०.५९	२.५२	१००.००	१००.००
४६	कार्यक्रम बजेट तर्जुमा तथा समिक्षा गोष्ठीमा भाग लिने (आन्तरिक भ्रमण)	पटक	८	०.१९	०.८	०.१९	०.८	१००.००	१००.००
४७	बीमा सवारी साधन (बीमा सार्वजनिक सम्पत्ती)	संख्या	५	०.१२	०.५	०.१२	०.३९	७८.००	१००.००
४८	सवारी साधन नवीकरण शुल्क (नविकरण)	संख्या	५	०.०९	०.४	०.०९	०.३२	८०.००	१००.००
४९	कार्यालयमा दैनिक चियापान खर्च तथा अन्य भैपरि आउने विविध खर्च (चियापान खर्च)	महिना	१२	०.२८	१.२	०.२८	१.१९	९९.१७	१००.००
५०	नियमित स्टाफ बैठकमा हुने (चियापान खर्च)	महिना	१२	०.०६	०.२४	०.०६	०.२३	९५.८३	१००.००
५१	चक्लाबन्दीमा पकेट/ब्लक/जोन सञ्चालनको लागि सहकारी र निजी क्षेत्रबाट माँग संकलन, सम्भाव्यता अध्ययन र कार्यान्वयनमा सहयोग (अन्य)	संख्या	६	१८.८१	६०	१८.८१	४५.१	७५.१७	१००.००

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति		प्रगति प्रतिशत	
			परिमाण	भार	बजेट	भारित	आर्थिक	परिमाण	भारित
५२	प्याकेजिड, लेबलिंग तथा पोष्ट हार्भेष्ट क्षति न्यूनीकरण कार्यक्रम (अन्य)	पटक	२	३.७६	१६	३.७६	११.४१	७१.३१	१००.००
५३	प्राविधिक शिक्षालयको साझेदारीमा व्यवसायिक उत्पादन कार्यक्रम सञ्चालन अनुदान (अन्य)	पटक	१	२.३५	१०	२.३५	९.०३	९०.३०	१००.००
५४	कार्यालयको घर भाडा (कार्यालयको घर भाडा)	महिना	१	१.२७	५.४	१.२७	५.४	१००.००	१००.००
५५	कृषि औजार तथा मेशिनरी उपकरण वितरण (कृषि खेतीको साथै सिंचाई)	संख्या	१	६.५८	२८	६.५८	२३.७	८४.६४	१००.००
५६	गत वर्ष विस्तार भएमा क्षेत्र र नयाँ विस्तार हुने क्षेत्रमा सिंचाई पूर्वाधार निर्माण (सिंचाई प्रणालीको निर्माण)	संख्या	४०	१४.१	६०	१४.१	५८.४१	९७.३५	१००.००
५७	भण्डारण, प्रथामिक प्रशोधन वा प्रशोधन स्थापना (अन्य सार्वजनिक निर्माण)	संख्या	१	२.३५	१०	२.३५	९.१८	९१.८०	१००.००
५८	जुनार नर्सरीको लागि स्क्रिन हाउस निर्माण (बागवानी विकास खर्च)	संख्या	४	४.७	३०	३.१३३	१९.२६	६४.२०	०.००
५९	सुन्तलाजात फलफूल विदेश निर्यात प्रवर्धन कार्यक्रम			०	०	०	०	०.००	०.००
६०	बगैचा दर्ता/अध्यावधिक गर्ने (अध्ययन/सर्वेक्षण/अनुसन्धान)	पटक	१	०.४७	२	०.४७	१.७	८५.००	१००.००
६१	रोग कीराको सर्वेक्षण, अध्ययन परीक्षण (अध्ययन/सर्वेक्षण/अनुसन्धान)	पटक	३	१.४१	६	१.४१	५.१४	८५.६७	१००.००
६२	जुनार बगैचा व्यवस्थापन तथा क्षेत्रगत कीरा नियन्त्रण कार्यक्रम (अन्य)	हेक्टर	४००	९.४	४०	९.४	३६.४३	९१.०८	१००.००
	कूल जम्मा खर्च			१००	४१५	९६.९	३३८.६५	८१.५२	९६.८९
	चालु खर्च कार्यक्रमको जम्मा			९२.७३	३८४.५	८९.६२	३२१.४६	८३.६०	९३.११

४.४ सम्पन्न भएका मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू र उपलब्धि विवरण

क्र.सं.	सम्पन्न नविन/उल्लेख्य कार्यको विवरण	सम्पन्न भएका कार्यक्रमको मुख्य मुख्य उपलब्धिहरू	कैफियत	
१	प्याकेजिङ्ग, लेवलिङ्ग तथा पोष्ट हार्भेष्ट क्षति न्युनिकरण कार्यक्रमको लाभग्राही छनौट / सम्झौता गरि कार्यान्वयन भएको ।	जुनारको बजारिकरण र पोष्ट हार्भेष्ट क्षति न्युनिकरणमा टेवा पुग्ने ।	उत्पादनको पहिचान सहित बजारिकरणमा सहजिकरण	Block chain and QR code in the marketing of sweet orange
२	बगैँचा दर्ता/ अध्यावधिक गर्ने (अध्ययन/सर्वेक्षण/अनुसन्धान)	जुनार कृषक परिचय पत्र, जुनार सुपरजोन कार्यक्षेत्र भित्रका नयाँ कृषकहरूको बगैँचा दर्ता तथा परिचय पत्र वितरण गरिएको र गत आ.व. को तथ्यांक विश्लेषण र प्रकाशन गरिएको ।	जुनार कृषक परिचय पत्रको प्रयोग गरि जुनार कृषक र खेतीको तथ्यांक व्यवस्थापन (सफ्टवेयर सञ्चालन) गरि सुन्तलाजात फलफूलको तथ्यांक व्यवस्थापन	citrus crop data base
३	जुनारको रोगकीराको सर्वेक्षण/अध्ययन परीक्षण अन्तर्गत खनियौँखर्कमा बाली संरक्षण प्रयोगशाला स्थापना र सञ्चालन गरिएको सुन्तलाजात फलफूलको औँसा पार्ने झिँगाको संकलन भैरहेको ।	सुन्तलाजात फलफूलको औँसा पार्ने झिँगाको सर्वेक्षण भैरहेको ।	कृषकलाई प्राविधिक सेवाटेवा प्रदान ।	Monitoring fruit fly species
४	जुनार बगैँचा व्यवस्थापन तथा क्षेत्रगत कीरा नियन्त्रण कार्यक्रम	प्रोटीन बेट स्प्रे कार्य, कीरा संक्रमित फल संकलन / सरसफाईका लागि प्लास्टिक थैला वितरण, पर्चा छपाई, जुनारको औँसा कीरा नियन्त्रण बारे व्यवसायिक जुनार कृषकहरूलाई स्थलगत तालिम साथै जुनार फल व्यापारी लगायत सरोकारवालाहरूलाई जानकारी गराईएको	जुनारको औँसा कीरा व्यवस्थापनका लागि क्षेत्रगत कीरा नियन्त्रण कार्यक्रम सञ्चालन र सो कार्यको अन्य/छिमेकी जिल्लाहरूमा समेत अनुसरण भईरहेको ।	AWCP for the management of <i>B. minax</i>

४.५ आ.व. २०७७/७८ को बार्षिक कार्यक्रममा प्रवाह भएको अनुदानको विवरण

४.५.१ आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा प्रवाह भएको अनुदानको विवरण रु ५०,०००/- भन्दा माथि

कार्यक्रमको नाम : प्राविधिक शिक्षालयको सहकार्यमा व्यवसायिक उत्पादन कार्यक्रम

अनुदानको उद्देश्य : सिकदै कमाउदै, कृषि प्राविधिक विषयका विधार्थीहरूको व्यावहारिक ज्ञान सीप अभिवृद्धि गरि उद्यमशिलतामा लाग्न अभिप्रेरित गर्ने।

क्र.सं.	अनुदानग्राही समूह/ सहकारी/उद्यमीको नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.	बाली/पशुवस्तु	क्षेत्रफल (हे)/संख्या	कुल लगानी	अनुदान रकम	स्वलगानी/ साझेदारी	उपलब्धी (आम्दानी/क्षेत्र विस्तार/उत्पादन आदि सहित)
१	श्री जनज्योति मा.वि., फोस्रेटार, सिन्धुली	कमलामाई नगरपालिका, सिन्धुली	संजिव सुनुवार	९८४९ २१११३४	कुखुरापालन, माछापानन, च्याउ खेती, तरकारी खेती आदि	१५० विधार्थी	११६६६००	८६३३००	३०३३००	कृषि प्राविधिक विषयका विधार्थीहरूको व्यावहारिक ज्ञान सीप अभिवृद्धि।

कार्यक्रमको नाम : चक्लाबन्दीमा पकेट

अनुदानको उद्देश्य : क्षेत्र विस्तार र उत्पादन बृद्धि

क्र.सं.	अनुदानग्राही समूह/ सहकारी/उद्यमीको नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.	बाली/पशुवस्तु	क्षेत्रफल (हे)/संख्या	कुल लगानी	अनुदान रकम	स्वलगानी/ साझेदारी	उपलब्धी (आम्दानी/क्षेत्र विस्तार/उत्पादन आदि सहित)
२	अदुवा खेती पकेट कृषक समूह	दुधौली-१४, ककुरठाकुर, सिन्धुली	कृष्ण बहादुर श्रेष्ठ	९८४२ ८८६७९७	अदुवा	१० हे.	१६३२०००	८१६०००	८१६०००	अदुवाको बीउ खरिद, बीउ उपचार गर्ने ढुसीनाशक बिषादी र बाटा खरिद
३	आम्बोटे कृषि सहकारी संस्था लि.	तीनपाटन-९, आम्बोटे, सिन्धुली	देश कुमार पोखरेल	९८४४ ४२५२००	अदुवा	१० हे.	१६३२०००	८१६०००	८१६०००	माटो परीक्षण, तालिम तथा प्रदर्शन र भ्रमण आदि।

क्र.सं.	अनुदानग्राही समूह/ सहकारी/उद्यमीको नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.	बाली/पशुवस्तु	क्षेत्रफल (हे)/संख्या	कुल लगानी	अनुदान रकम	स्वलगानी/ साझेदारी	उपलब्धी (आम्दानी/क्षेत्र विस्तार/उत्पादन आदि सहित)
४	सूर्यमुखी कृषक समूह	कमलामाई १०, जहानटोल, सिन्धुली	सोम प्रसाद भट्टराई	९८४४ १५६६३०	धान	१० हे.	८६४०००	४३२०००	४३२०००	यन्त्र मैत्री गह्य सुधार (७ बिगाहा), धानको बीउ खरिद, माटोको खाद्यतत्व व्यवस्थापन, सेल्फ प्रपोल्ड रिपर, स्पेयर, बिषादीहरु खरिद, आदि।
५	गुड ह्यायान्ड्स अर्गानिक एग्रिकल्चर फार्म प्रा. लि.	तिनपाटन १, सिन्धुली	रामचन्द्र दाहाल	९८५११ ६६६५४	कागती	१० हे.	११९४०००	५९७०००	५९७०००	जमिन चक्ला बनाउने, बार बन्देज/तारजाली लगाउने, कागतीको बिरुवा रोपण र ट्याग लगाउने, औजार सामग्रीहरु खरिद तथा व्यवस्थापन।
६	उद्यमशिल कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	फिक्कल २, पोखरी, सिन्धुली	निर बहादुर राउत	९८६१ ९४६५६२	जुनार	२० हे.	१३१००००	६५५०००	६५५०००	जुनारको बिरुवा रोपणका लागि खाडल र मलखाद व्यवस्थापन, ६००० बिरुवा रोपण र ट्याग लगाउने, थोपा सिंचाई, तालिम तथा प्रदर्शन, औजार सामग्रीहरु र बिषादी व्यवस्थापन।
७	जुनार पकेट सञ्चालक समिति	हरिहरपुरग ढी ५, सिन्धुली	वसुमाया भोलन	९८४२ ७८०१६२	जुनार	२० हे.	१४३००००	७१५०००	७१५०००	जुनारको बिरुवा रोपणका लागि खाडल र मलखाद व्यवस्थापन, ६००० बिरुवा रोपण र ट्याग लगाउने, वानस्पतिक बिषादी बनाउन आवश्यक सामग्रीहरु, तालिम तथा प्रदर्शन र औजार सामग्रीहरु व्यवस्थापन।

कार्यक्रमको नाम : स्थानीय तहको लागत सहभागितामा वीउ स्रोत केन्द्र स्थापना

अनुदानको उद्देश्य : वीउ स्रोत केन्द्र स्थापना

क्र.सं.	अनुदानग्राही समूह/ सहकारी/उद्यमीको नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.	बाली/पशुवस्तु	क्षेत्रफल (हे)/संख्या	कुल लगानी	अनुदान रकम	स्वलगानी/ साझेदारी	उपलब्धी (आम्दानी/क्षेत्र विस्तार/उत्पादन आदि सहित)
८	कपिलाकोट साना किसान कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	मरिण गाउँपालिका ६, सिन्धुली	राजेन्द्र कुमार श्रेष्ठ	९८६१ ७७५६२२	खाद्यान्न बाली	१	१९०८६००	१५०८६००	४०००००	बीउ भण्डारण/प्रशोधन घर निर्माण र उपकरण खरिद, प्राविधिक सेवा, क्षमता अभिवृद्धि/तालिम, भ्रमण, उत्पादन सामग्रीहरू तथा आवश्यक सामग्रीहरू खरिद

कार्यक्रमको नाम : प्याकेजिड, लेबलिंग तथा पोष्ट हार्भेष्ट क्षति न्यूनीकरण कार्यक्रम

अनुदानको उद्देश्य : मूल्य श्रृङ्खला विकास, जुनारको प्याकेजिड, लेबलिंग तथा पोष्ट हार्भेष्ट क्षति न्यूनीकरण

क्र.सं.	अनुदानग्राही समूह/ सहकारी/उद्यमीको नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.	बाली/पशुवस्तु	क्षेत्रफल (हे)/संख्या	कुल लगानी	अनुदान रकम	स्वलगानी/ साझेदारी	उपलब्धी (आम्दानी/क्षेत्र विस्तार/उत्पादन आदि सहित)
९	चिसापानी जुनार उत्पादन कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	गोलन्जोर गा.पा.-५, सिन्धुली	यज्ञन्द्र बहादुर थापा	९८६५ १८५६६३	जुनार	१	९६१२८०	४८०६४०	४८०६४०	कार्टुन छपाई र लेबलिङ्ग सामग्रीहरू, पोष्ट हार्भेष्ट क्षति न्यूनीकरण सम्बन्धि अन्य सामग्रीहरू (फल टिप्ने औजार, उपकरणहरू र क्रेट) खरिद तथा व्यवस्थापन। साथै जुनारको बजारिकरणमा ब्लक चेन पद्धति / क्यूआर कोडको प्रयोग।

क्र.सं.	अनुदानग्राही समूह/ सहकारी/उद्यमीको नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.	बाली/पशुवस्तु	क्षेत्रफल (हे)/संख्या	कुल लगानी	अनुदान रकम	स्वलगानी/ साझेदारी	उपलब्धी (आम्दानी/क्षेत्र विस्तार/उत्पादन आदि सहित)
१०	ओ.भि.ओ.पि. जुनार तथा कृषि वस्तु बिक्री केन्द्र	गोलन्जोर गा.पा.-५, सिन्धुली	निर्मल कुमार रमतेल	९८५४ ०४९२५९	जुनार	१	११५८०००	५७९०००	५७९०००	कार्टुन छपाई र लेबलिङ्ग सामग्रीहरू, पोष्ट हार्भेष्ट क्षति न्यूनीकरण सम्बन्धि अन्य सामग्रीहरू (फल टिप्ने औजार, उपकरणहरू र क्रेट खरिद) खरिद तथा व्यवस्थापन।

कार्यक्रमको नाम : भण्डारण, प्रथामिक प्रशोधन वा प्रशोधन स्थापना

अनुदानको उद्देश्य : मूल्य श्रृङ्खला विकास, जुनारको भण्डारण र प्रशोधन

क्र.सं.	अनुदानग्राही समूह/ सहकारी/उद्यमीको नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.	बाली/पशुवस्तु	क्षेत्रफल (हे)/संख्या	कुल लगानी	अनुदान रकम	स्वलगानी/ साझेदारी	उपलब्धी (आम्दानी/क्षेत्र विस्तार/उत्पादन आदि सहित)
११	लाङ्गघाली जुनार उद्योग	गोलन्जोर ४, तमौरे	सन्त बहादुर सिंजाली मगर	९८४४ ०८६७९६	जुनार	१	१७८००००	८९००००	८९००००	जुनार भण्डारण घर निर्माण, जुनारको पोष्ट हार्भेष्ट क्षति न्यूनीकरण सामग्रीहरू र प्रशोधन उद्योगको लागि आवश्यक औजार, सामग्रीहरू खरिद तथा व्यवस्थापन।

कार्यक्रमको नाम : जुनार नर्सरीको लागि स्क्रिन हाउस निर्माण

अनुदानको उद्देश्य : स्वच्छ विरुवा उत्पादनका लागि जुनार नर्सरी स्क्रिन हाउस निर्माण

क्र.सं.	अनुदानग्राही समूह/ सहकारी/उद्यमीको नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.	बाली/पशुवस्तु	क्षेत्रफल (हे)/संख्या	कुल लगानी	अनुदान रकम	स्वलगानी/ साझेदारी	उपलब्धी (आम्दानी/क्षेत्र विस्तार/उत्पादन आदि सहित)
१२	सरस्वती जुनार नर्सरी	गोलन्जोर ४, किराते, सिन्धुली	लाल बहादुर श्रेष्ठ	९८४४ ०७५९००	जुनार	१	१८८६०००	९४३०००	९४३०००	जुनार नर्सरी स्क्रिन हाउस निर्माण भई गुणस्तरिय जुनार तथा सुन्तलाजात फलफूलका विरुवाहरु उत्पादन हुने।
१३	निलकण्ठ मिश्रित नर्सरी	गोलन्जोर ५, हिर्दिङ्ग, सिन्धुली	निर बिक्रम थापा	९८४४ ०८१४६४	जुनार	१	१८८६०००	९४३०००	९४३०००	

कार्यक्रमको नाम : जुनारको क्षेत्रफल विस्तार (स्वेच्छिक चक्लाबन्दी जुनार खेती) कार्यक्रम

अनुदानको उद्देश्य : क्षेत्र विस्तार र उत्पादन बृद्धि

क्र.सं.	अनुदानग्राही समूह/ सहकारी/उद्यमीको नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.	बाली/पशुवस्तु	क्षेत्रफल (हे)/संख्या	कुल लगानी	अनुदान रकम	स्वलगानी/ साझेदारी	उपलब्धी (आम्दानी/क्षेत्र विस्तार/उत्पादन आदि सहित)
१४	चिसापानी कृषक समूह	गोलन्जोर ५, सिन्धुली	राजन थापा	९८६३ ०७७०७८	जुनार	२० हे.	१४५८०००	७२९०००	७२९०००	जुनारको विरुवा रोपनका लागि खाडल र मलखाद ब्यवस्थापन, ६००० विरुवा रोपण र ट्याग लगाउने, साना सिंचाई योजना निर्माण, तालिम तथा प्रदर्शन र औजार सामग्रीहरु ब्यवस्थापन
१५	स्वच्छ हरियाली जुनार उत्पादक कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	गोलन्जोर ४, सिन्धुली	लाल बहादुर ठाडा	९८६३ ३१७२५९	जुनार	२० हे.	१४५८०००	७२९०००	७२९०००	जुनारको विरुवा रोपनका लागि खाडल र मलखाद ब्यवस्थापन, ६००० विरुवा रोपण र ट्याग लगाउने, थोपा सिंचाई, तालिम, प्रदर्शन र औजार सामग्रीहरु ब्यवस्थापन

क्र.सं.	अनुदानग्राही समूह/ सहकारी/उद्यमीको नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.	बाली/पशुवस्तु	क्षेत्रफल (हे)/संख्या	कुल लगानी	अनुदान रकम	स्वलगानी/ साझेदारी	उपलब्धी (आम्दानी/क्षेत्र विस्तार/उत्पादन आदि सहित)
१६	जन जागृती जुनार उत्पादन कृषि सहकारी संस्था लि.	गोलन्जोर ३, सिन्धुली	नर बहादुर बलम्पाकी	९८४४९६ ८०५०	जुनार	२० हे.	१४९६०००	७४८०००	७४८०००	जुनारको बिरुवा रोपनका लागि खाडल र मलखाद व्यवस्थापन, ६००० बिरुवा रोपण र ट्याग लगाउने, साना सिंचाई योजना निर्माण, तालिम तथा प्रदर्शन र औजार सामग्रीहरू व्यवस्थापन

कार्यक्रमको नाम : गत वर्ष विस्तार भएमा क्षेत्र र नयाँ विस्तार हुने क्षेत्रमा सिंचाई पूर्वाधार निर्माण

अनुदानको उद्देश्य : सिंचाई

क्र.सं.	अनुदानग्राही समूह/ सहकारी/उद्यमीको नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.	बाली/पशुवस्तु	क्षेत्रफल (हे)/संख्या	कुल लगानी	अनुदान रकम	स्वलगानी/ साझेदारी	उपलब्धी (आम्दानी/क्षेत्र विस्तार/उत्पादन आदि सहित)
१७	जुनार सुपरजोन क्षेत्रमा सुचीकृत लाभग्राहीहरू	जुनार सुपरजोनको कार्यक्षेत्र सिन्धुली जिल्ला।	जुनार सुपरजोन क्षेत्रमा सुचीकृत लाभग्राहीहरू	-	जुनार	४५				सिंचित क्षेत्र विस्तार

कार्यक्रमको नाम : कृषि औजार तथा मेशिनरी उपकरण वितरण

अनुदानको उद्देश्य : यान्त्रिकरण

क्र.सं.	अनुदानग्राही समूह/ सहकारी/उद्यमीको नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.	बाली/पशुवस्तु	क्षेत्रफल (हे)/संख्या	कुल लगानी	अनुदान रकम	स्वलगानी/ साझेदारी	उपलब्धी (आम्दानी/क्षेत्र विस्तार/उत्पादन आदि सहित)
१८	जुनार सुपरजोन क्षेत्रमा सुचीकृत लाभग्राहीहरू	जुनार सुपरजोनको कार्यक्षेत्र सिन्धुली	जुनार सुपरजोन क्षेत्रका लाभग्राहीहरू	-	जुनार	७४				यान्त्रिकीकरण, उत्पादन लागत न्यूनीकरण

४.५.२ साना सिंचाई निर्माण तथा मर्मत सम्भार कार्यक्रम आ.व. २०७७/७८ को विवरण

क्र.सं.	साना सिंचाई योजनाको नाम	ठेगाना	अनुदान रकम (४%कन्टिनजेन्सी सहित)	सहभागिता जम्मा	कूल जम्मा रकम	सिंचाईको प्रकार (कूलो,पाइप,थोपा आदि)	निर्मित संरचना (ट्याङ्की, मेसिनरी वाल, कल्भर्ट आदि)	पानी भण्डारण क्षमता लि.	बाह्रै महिना सिंचाई पुग्ने क्षेफ (रो.)
१	सिते गैरा डाँडाबारी सिंचाई योजना	गोलन्जोर-१, कार्तिके	१५००००.०	१४९६२३.०२	२९३६२३.०	सामूहिक	ट्याङ्की, + पाइप सिंचाई + इन्टेक	२५०००	१२०
२	पानी संकलन पोखरी सिंचाई योजना	गोलन्जोर-२, वितिजोर	१५००००.०	१५०३४३.८	२९४३४३.८	निजी	ट्याङ्की, + पाइप सिंचाई + इन्टेक	२५०००	६०
३	साना सिंचाई योजना	गोलन्जोर-३, भुवनेश्वरी	१३०१३७.९	१३५३४३.४	२६०२७५.८	निजी	ट्याङ्की, + पाइप सिंचाई	२५०००	५०
४	किरौँते जुनार सिंचाई योजना	गोलन्जोर-४, तिनकन्या	१३९५७१.९	१४५१५४.८	२७९१४३.८	सामूहिक	ट्याङ्की, + पाइप सिंचाई + इन्टेक	३३०००	१००
५	खानीखोला तामाडटोल सिंचाई योजना	गोलन्जोर-५, हिर्दिङ्ग	१४८१६६.३	१५४०९२.९	२९६३३२.६	सामूहिक	ट्याङ्की, + पाइप सिंचाई	२५०००	८०
६	ठकुरी गाउँ सिंचाई योजना	गोलन्जोर-४, तिनकन्या	१३१६००.५	१३६८६४.५	२६३२०१.०	सामूहिक	ट्याङ्की, + पाइप सिंचाई	२५०००	७०
७	तल्लो आले गाउँ सिंचाई योजना	गोलन्जोर-४, तिनकन्या	१२३४३१.२	१२८३६८.४	२४६८६२.४	निजी	पाइप सिंचाई + इन्टेक	०	७
८	जुगेखोला सिंचाई योजना	गोलन्जोर-६, नाकाजोली	११३७३८.२	११८२८७.७	२२७४७६.४	सामूहिक	पाइप सिंचाई + इन्टेक	०	३०

क्र.सं.	साना सिंचाई	ठेगाना	अनुदान रकम	सहभागिता	कूल जम्मा	सिंचाईको प्रकार	निर्मित संरचना	पानी	बाह्रै महिना
९	लामा घरबारी सिंचाई योजना	सुनकोशी-७, मझुवा	१३८१९९.९	१४३७२७.९	२७६३९९.८	निजी	ट्याङ्की, + पाइप सिंचाई	२७०००	२५
१०	अल्ले थापा बारी सिंचाई योजना	गोलन्जोर-१, दुडुभन्ज्याङ्ग	१५००००.०	१५२२८३.६	२९६२८३.६	सामूहिक	ट्याङ्की, + पाइप सिंचाई + इन्टेक	२५०००	८०
११	ओखले सिंचाई योजना	गोलन्जोर-३, भुवनेश्वरी	१२१०८५.९	१२५९२९.४	२४२१७१.९	सामूहिक	ट्याङ्की, + पाइप सिंचाई	२५०००	३०
१२	राकेशथान सिंचाई योजना	गोलन्जोर-४, तिनकन्या	१३२१०१.८	१३७३८५.९	२६४२०३.६	पाइप सिंचाई	पाइप सिंचाई + इन्टेक	०	५०
१३	झाक्रिनि थान सिंचाई योजना	गोलन्जोर-४, तिनकन्या	१४८८७७.५	१५४८३२.६	२९७७५४.९	सामूहिक	ट्याङ्की, + पाइप सिंचाई + इन्टेक	२५०००	३०
१४	पानी संकलन पोखरी सिंचाई योजना	गोलन्जोर-५, सिन्धुली	१२०३७९.५	१२५१९४.६९	२४०७५९.०	निजी	ट्याङ्की, + पाइप सिंचाई	३००००	३०
१५	धाराखोला सिंचाई योजना	गोलन्जोर-५, रतनचुरा	१४९८६२.१	१५५८५६.६	२९९७२४.१	निजी	ट्याङ्की, + पाइप सिंचाई + इन्टेक	२५०००	१५०
१६	चिउरी खोला सिंचाई योजना	तिनपाटन-७, तोश्रामखोला	१४४०००.०	१५५७८५.६	२९९७८५.६	निजी	ट्याङ्की, + पाइप सिंचाई + इन्टेक	२५०००	४०
१७	खोपि डाँडा सिंचाई योजना	गोलन्जोर-१, कार्तिके	१४४०००.०	१४७९०३.४३	२९१९०३.४	सामूहिक	ट्याङ्की, + पाइप सिंचाई + इन्टेक	२५०००	१२०
१८	निबुवा बोटे सिंचाई योजना	गोलन्जोर-२, वितिजोर	१३२२०८.६	१३७४९७.०	२६४४१७.३	सामूहिक	ट्याङ्की, + पाइप सिंचाई	४२०००	२५

क्र.सं.	साना सिंचाई	ठेगाना	अनुदान रकम	सहभागिता	कूल जम्मा	सिंचाईको प्रकार	निर्मित संरचना	पानी	बाह्रै महिना
१९	साना सिंचाई निर्माण योजना	गोलन्जोर-३, भुवनेश्वरी	१२९४०७.५	१३४५८३.८	२५८८१५.१	निजी	ट्याङ्की, + पाइप सिंचाई	२५०००	२५
२०	ट्याङ्की सिंचाई योजना	गोलन्जोर-४, तिनकन्या	१३४७३०.६	१४०११९.९	२६९४६१.३	सामूहिक	ट्याङ्की, + पाइप सिंचाई	२५०००	२५
२१	पोखरी धारा सिंचाई योजना	गोलन्जोर-५, सिन्धुली	७०८९१.५	७३७२७.१	१४१७८३.०	सामूहिक	ट्याङ्की, + पाइप सिंचाई	०	६०
२२	दाइसे वारी सिंचाई योजना	गोलन्जोर-५, सिन्धुली	१२३०९८.७	१२८०२२.७	२४६१९७.४	निजी	ट्याङ्की, + पाइप सिंचाई	३३०००	८
२३	काउले खोला सिम्पानी सिंचाई योजना	गोलन्जोर-५, नयाँखर्क	१२६८३५.३	१३१९०८.७	२५३६७०.५	निजी	पाइप सिंचाई + इन्टेक	०	२०
२४	सिंचाई निर्माण योजना	गोलन्जोर-३, जलकन्या	११७९२९.६	१२२६४६.८	२३५८५९.२	सामूहिक	पाइप सिंचाई + इन्टेक	०	५०
२५	हमाल डिही सिंचाई योजना	गोलन्जोर-२, वितिजोर	१४००७९.२	१४६९२५.९	२८२५४९.९	निजी	ट्याङ्की, + पाइप सिंचाई	२५०००	६
२६	आर सि सि ट्याङ्की सिंचाई योजना	गोलन्जोर-५, हिर्दिङ्ग	१४१९६४.४	१४७६४२.९	२८३९२८.७	निजी	ट्याङ्की, + पाइप सिंचाई + इन्टेक	२५०००	१२
२७	साना सिंचाई योजना	गोलन्जोर-५, खनियाखर्क	१३७७१७.६	११२३०९.८	२४४५१८.७	निजी	ट्याङ्की, + पाइप सिंचाई	२५०००	५५
२८	झिगे खोला झिगे खानिपानी सिंचाई योजना	सुनकोसि-७, मझुवा	१२०६४९.८	१२५४७५.८	२४१२९९.५	सामूहिक	पाइप सिंचाई + इन्टेक	०	५०

क्र.सं.	साना सिंचाई	ठेगाना	अनुदान रकम	सहभागिता	कूल जम्मा	सिंचाईको प्रकार	निर्मित संरचना	पानी	बाहै महिना
२९	साना सिंचाई योजना	गोलन्जोर-३, भुवनेश्वरी	१२७५१३.९	१३२६१४.५	२५५०२७.९	निजी	ट्याङ्की, + पाइप सिंचाई	२५०००	४०
३०	पानी संकलन पोखरी सिंचाई योजना	गोलन्जोर-६, नाकाजोली	१२४९२७.६	१२९९२४.७	२४९८५५.३	निजी	ट्याङ्की, + पाइप सिंचाई + इन्टेक	२५०००	१४
३१	पानी संकलन पोखरी सिंचाई योजना	गोलन्जोर-४, तिनकन्या	१२९२६७.४	१३४४३८.१	२५८५३४.९	निजी	ट्याङ्की, + पाइप सिंचाई	२५०००	३०
३२	साना सिंचाई पानी पोखरी सिंचाई योजना	गोलन्जोर-५, रतनचुरा	१४८४११.०	१५४३४७.४	२९६८२२.०	सामूहिक	ट्याङ्की, + पाइप सिंचाई	२५०००	५०
३३	मुलाबारी पोखरी सिंचाई योजना	गोलन्जोर-६, नाकाजोली	१३८२१८.१	१४३७४६.८	२७६४३६.२	निजी	ट्याङ्की, + पाइप सिंचाई	२५०००	१६
३४	पाइप सिंचाई योजना	गोलन्जोर-४, तिनकन्या	१२९१२६.७	१३१०२८.३	२५४९८९.९	निजी	ट्याङ्की, + पाइप सिंचाई + इन्टेक	२५०००	५०
३५	दर्लामी बारी सिंचाई योजना	गोलन्जोर-६, नाकाजोली	१३५१७०.२	१४०५७७.०	२७०३४०.४	निजी	ट्याङ्की, + पाइप सिंचाई + इन्टेक	२५०००	३०
३६	चिलाउने खोला सिंचाई योजना	गोलन्जोर-४, तिनकन्या	१२१४५३.६	१२६००३.९	२४२३१५.३	निजी	ट्याङ्की, + पाइप सिंचाई	२५०००	१७०
३७	खर्कटोल सिंचाई योजना	गोलन्जोर-५, सिन्धुली	१२४९५३.६	१२९९५१.७	२४९९०७.१	निजी खोल्सी	ट्याङ्की, + पाइप सिंचाई	२५०००	६०
३८	मालिङ्गे खोला सिंचाई योजना	गोलन्जोर-४, तिनकन्या	१२११९८.२	१२६०४६.१	२४७३९६.४	सामूहिक	पाइप सिंचाई + इन्टेक	०	१००

क्र.सं.	साना सिंचाई	ठेगाना	अनुदान रकम	सहभागिता	कूल जम्मा	सिंचाईको प्रकार	निर्मित संरचना	पानी	बाहै महिना
३९	फड्के धनसार सिंचाई योजना	गोलन्जोर-४, तिनकन्या	१३९८५४.१	१४५४४८.३	२७९७०८.२	निजी	ट्याङ्की, + पाइप सिंचाई	२५०००	४५
४०	बाहुन खोला सिंचाई योजना	गोलन्जोर-५, रतनचुरा	१३६३८७.२	१३८७७२.०	२६९७०३.६	निजी	ट्याङ्की, + पाइप सिंचाई + इन्टेक	३००००	१००
४१	पोखरी निर्माण सिंचाई योजना	गोलन्जोर-१, डुड्भन्ज्याङ्ग	११०९४५.४	११४८१२.८४	२२१३२०.४	निजी	ट्याङ्की + पाइप सिंचाई	१५०००	४०
४२	मुलडाँडा सिंचाई योजना	गोलन्जोर-४, तिनकन्या	११०९४५.४	१११७६६.५	२१८२७४.०	निजी	ट्याङ्की + पाइप सिंचाई	१२०००	१५
४३	स्वारा सिंचाई योजना	गोलन्जोर-४, तिनकन्या	११०९४५.४	११३८६७.४	२२०३७५.०	सामूहिक	कुलो सिंचाई	०	७०
४४	ट्याङ्की निर्माण तथा मर्मत सिंचाई योजना	गोलन्जोर-५, सिन्धुली	११०९४५.४	१२५००६.७	२३१५१४.३	सामूहिक	ट्याङ्की + पाइप सिंचाई + इन्टेक	१८०००	५०
४५	डाँडा पाखोबारी सिंचाई योजना	सुनकोशी-७, मझुवा	११०९४५.४	१११६२६.७	२१८१३४.३	सामूहिक	ट्याङ्की + पाइप सिंचाई	१२०००	२०

४.५.३ साना मेशिनरी औजार उपकरण वितरण कार्यक्रम अन्तर्गत ५० प्रतिशत अनुदानमा प्राप्त गर्ने लाभग्राहीहरूको विवरण

क्र.सं.	लाभग्राहीहरूको नाम	ठेगाना	ठेगाना (गाउँ/टोल)	औजार, उपकरण, सामग्रीहरू	परिमाण
१	स्वच्छ हरियाली जुनार उत्पादन सहकारी संस्था	गोलन्जोर-४	तिनकन्या	मिनि टिलर	१
२	स्वच्छ हरियाली जुनार उत्पादन सहकारी संस्था	गोलन्जोर-४	तिनकन्या	प्लाष्टिक क्रेट	१०
				ठेलागाडा	१
३	सन्देश वंगुर फर्म	गोलन्जोर-४	तिनकन्या	साधारण स्प्रे टयाङ्की	१
				डिजिटल काँटा	१
				ठेलागाडा	१
४	सिम्ले नमुना बाखा पालन तथा फलफूल कृषि फर्म	गोलन्जोर-४	तिनकन्या	मिनि टिलर	१
				ठेलागाडा	१
५	उमा कृषि फर्म	गोलन्जोर-५	रतनचुरा	मिनि टिलर	१
				साधारण स्प्रे टयाङ्की	१
				डिजिटल काँटा	१
६	अभियान कृषि फार्म	गोलन्जोर-५	रतनचुरा	डिजिटल काँटा	१
				प्लाष्टिक क्रेट	१०
				भन्याङ्ग	१
७	सामुदायिक मेलमिलाप कृषि स,सं, लि,	गोलन्जोर-५	रतनचुरा	साधारण स्प्रे टयाङ्की	३
				सिकेचर	१०
				आरो	५
				डिजिटल काँटा	३
				ठेलागाडा	७
				भन्याङ्ग	२
मिनि टिलर	२				
८	गौरिशंकर पशुपालन तथा कृषि फार्म	गोलन्जोर-५	रतनचुरा	सिकेचर	२
				आरो	२
				डिजिटल काँटा	१
				ठेलागाडा	१

क्र.सं.	लाभग्राहीहरूको नाम	ठेगाना	ठेगाना (गाउँ/टोल)	औजार, उपकरण, सामग्रीहरू	परिमाण
९	निरज अर्गानिक तरकारी खेती फार्म	गोलन्जोर-५	नयाँखर्क	स्प्रे टयाङ्की	१
				सिकेचर	२
				डिजिटल काँटा	१
				प्लाष्टिक क्रेट	६
				फल टिप्ने लठी	१
				ठेलागाडा	१
				मिनि टिलर	१
१०	सुनौलो विहानी उन्नत पशु तथा कृषि फर्म	गोलन्जोर-५	नयाँखर्क	ब्रस कटर	१
				ठेलागाडा	१
११	स्वच्छ हरियाली जुनार उत्पादन कृषि स.सं.	गोलन्जोर-४	तीनकन्या	मिनि टिलर	१
१२	स्वच्छ हरियाली जुनार उत्पादन कृषि सहकारी सं,लि,	गोलन्जोर-४	तीनकन्या	प्लाष्टिक क्रेट	१०
				ठेलागाडा	१
१३	स्वच्छ हरियाली जुनार उत्पादन कृषि सहकारी सं,लि,	गोलन्जोर-४	तीनकन्या	फल सुकाउने ड्रायर	१
				मिनि टिलर	१
१४	रविना कृषि तथा बाखा पालन फर्म	गोलन्जोर-२	वितिजोर	डिजिटल काँटा	१
				मिनि टिलर	१
१५	ठकुरी जुनार फलफूल तथा पशुपन्छी फर्म	गोलन्जोर-४	तीनकन्या	मिनि टिलर	१
				स्प्रे टयाङ्की	१
				डिजिटल काँटा	१
				ठेलागाडा	१
				खाडलखन्ने मेसिन	१
१६	अमृत जुनार उत्पादन कृषि स.सं.लि.	गोलन्जोर-४	तीनकन्या	साधारण स्प्रे	१
				आरो	५
				डिजिटल काँटा	४
				प्लास्टिक क्रेट	३६
				ठेलागाडा	१३
				मिनि टिलर	१
१७	ललिता पशुपन्छी पालन तथा कृषि फर्म	गोलन्जोर-५	रतनचुरा	साधारण स्प्रे	१
				डिजिटल काँटा	१

क्र.सं.	लाभग्राहीहरूको नाम	ठेगाना	ठेगाना (गाउँ/टोल)	औजार, उपकरण, सामग्रीहरू	परिमाण
				ठेलागाडा	१
				मिनि टिलर	१
१८	सुतारछाप पशुपालन तथा कृषि फर्म	गोलन्जोर-५	रतनचुरा	ठेलागाडा	१
				साधारण स्प्रे	१
				मिनि टिलर	१
१९	देवकी पशुपन्छी तथा कृषि फर्म	गोलन्जोर-५	रतनचुरा	ठेलागाडा	१
				डिजिटल काँटा	१
				मिनि टिलर	१
२०	सुमित पशुपन्छी तथा कृषि फर्म	गोलन्जोर-५	रतनचुरा	ठेलागाडा	१
				साधारण स्प्रे	१
				मिनि टिलर	१
				डिजिटल काँटा	१
२१	नमुना पशुपालन तथा कृषि फर्म	गोलन्जोर-५	रतनचुरा	साधारण स्प्रे	१
				डिजिटल काँटा	१
				ठेलागाडा	१
२२	पत्थरशिला देवी बास्ना बंगुर फार्म	गोलन्जोर-४	तिनकन्या	साधारण स्प्रे	१
				सिकेचर	१
				आरो	१
				प्लाष्टिक क्रेट	१०
				जुसर मेसिन	१
				ठेलागाडा	१
२३	इश्वर जुनार सुन्तला फर्म	गोलन्जोर-४	तिनकन्या	मिनि टिलर	१
				सिकेचर	२
					३
२४	बालालहरी जुनार तथा तरकारी फार्म	गोलन्जोर-४	तिनकन्या	आरो	१
				डिजिटल काँटा	१
				प्लाष्टिक क्रेट	२०
				ठेलागाडा	१
२५	बगैँचा कृषि तथा पशुपालन	गोलन्जोर-२	वितिजोर	साधारण स्प्रे	१

क्र.सं.	लाभग्राहीहरूको नाम	ठेगाना	ठेगाना (गाउँ/टोल)	औजार, उपकरण, सामग्रीहरू	परिमाण
	फार्म			सिकेचर	१
				डिजिटल काँटा	१
				प्लाष्टिक क्रेट	७
				मिनि टिलर	१
२६	टारवारी कृषि तथा पशुपन्छी फार्म	गोलन्जोर-२	वितिजोर	साधारण स्प्रे	१
				सिकेचर	२
				डिजिटल काँटा	१
				प्लाष्टिक क्रेट	२०
				मिनि टिलर	१
				ठेलागाडा	१
२७	निश्चल कृषि तथा पशुपन्छी पालन फर्म	गोलन्जोर-२	वितिजोर	साधारण स्प्रे	१
				सिकेचर	२
				आरो	२
				प्लाष्टिक क्रेट	२०
				मिनि टिलर	१
				ठेलागाडा	२
२८	वितिजोर नमुना कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	गोलन्जोर-२	वितिजोर	मिनि टिलर	१
				डिजिटल काँटा	१
				ब्रस कटर	१
२९	हमाल डिही बाखा पालन फर्म	गोलन्जोर-२	वितिजोर	सिकेचर	२
				डिजिटल काँटा	१
				प्लाष्टिक क्रेट	१०
				मिनि टिलर	१
				ठेलागाडा	२
३०	निर्मल जुनार फर्म	गोलन्जोर-६	नाकाजोली	डिजिटल काँटा	१
३१	नमुना पशुपालन तथा कृषि नर्सरी फर्म	गोलन्जोर-५	रतनचुरा	साधारण स्प्रे	१
				डिजिटल काँटा	१
३२	महाभारत पशुपान फर्म	गोलन्जोर-५	हिर्दिङ्ग	मिनि टिलर	१
				साधारण स्प्रे	१

क्र.सं.	लाभग्राहीहरूको नाम	ठेगाना	ठेगाना (गाउँ/टोल)	औजार, उपकरण, सामग्रीहरू	परिमाण
				सिकेचर	१
				डिजिटल काँटा	१
				ठेलागाडा	१
३३	हिर्दिङ्ग जुनार उत्पादन कृषि स.सं.लि.	गोलन्जोर-५	हिर्दिङ्ग	साधारण स्प्रे	२
				डिजिटल काँटा	१
				प्लाष्टिक क्रेट	३०
				मिनि टिलर	१
३४	बाघभैरव पशुपन्छी पालन तथा कृषि फार्म	गोलन्जोर-५	खनियाखर्क	मिनि टिलर	१
				डिजिटल काँटा	१
३५	प्रगतिशील जुनार उत्पादन कृषि स.सं.लि.	गोलन्जोर-४	तिनकन्या	मिनि टिलर	१
				ठेलागाडा	३
				भन्याङ्ग	२
				आरो	४
				सिकेचर	५
				साधारण स्प्रे	१
३६	कोपिला जुनार उत्पादन कृषि तथा स.सं.लि.	गोलन्जोर-४	तिनकन्या	डिजिटल काँटा	१
				प्लाष्टिक क्रेट	१२
				ब्रस कटर	१
				ठेलागाडा	१
३७	कोपिला जुनार उत्पादन कृषि तथा स.सं.लि.	गोलन्जोर-४	तिनकन्या	मिनि टिलर	१
				ठेलागाडा	२
				डिजिटल काँटा	१
३८	कोपिला जुनार उत्पादन कृषि तथा स.सं.लि.	गोलन्जोर-४	तिनकन्या	सिकेचर	१
				डिजिटल काँटा	१
				मिनि टिलर	१
३९	कोपिला जुनार उत्पादन कृषि तथा स.सं.लि.	गोलन्जोर-४	तिनकन्या	डिजिटल काँटा	१
				मिनि टिलर	१
४०	कोपिला जुनार उत्पादन कृषि तथा स.सं.लि.	गोलन्जोर-४	तिनकन्या	साधारण स्प्रे	१
				मिनि टिलर	१

क्र.सं.	लाभग्राहीहरूको नाम	ठेगाना	ठेगाना (गाउँ/टोल)	औजार, उपकरण, सामग्रीहरू	परिमाण
४१	कोपिला जुनार उत्पादन कृषि तथा स.सं.लि.	गोलन्जोर-४	तिनकन्या	साधारण स्प्रे	१
				स्प्रे टयाङ्की	१
४२	कोपिला जुनार उत्पादन कृषि स.सं.लि.	गोलन्जोर-४	तिनकन्या	ठेलागाडा	२
४३	कोपिला जुनार उत्पादन कृषि स.सं.लि.	गोलन्जोर-४, तिनकन्या	तिनकन्या	मिनि टिलर	१
४४	कोपिला जुनार उत्पादन कृषि तथा स.सं.लि.	गोलन्जोर-४, तिनकन्या	तिनकन्या	साधारण स्प्रे	१
				आरो	१
				ठेलागाडा	१
४५	कोपिला जुनार उत्पादन कृषि तथा स.सं.लि.	गोलन्जोर-४, तिनकन्या	तिनकन्या	साधारण स्प्रे	१
४६	कोपिला जुनार उत्पादन कृषि तथा स.सं.लि.	गोलन्जोर-४, तिनकन्या	तिनकन्या	साधारण स्प्रे	१
				आरो	१
				सिकेचर	२
				ठेलागाडा	१
४७	संगिता पशुपन्छी तथा फलफुल फर्म	गोलन्जोर-४	तिनकन्या	साधारण स्प्रे	१
				सिकेचर	१
				डिजिटल काँटा	१
४८	ममता जुनार उत्पादन फर्म	गोलन्जोर-६	नाकाजोली	डिजिटल काँटा	१
				प्लाष्टिक क्रेट	५
				जुसर मेसिन	१
४९	सुशिल जुनार उत्पादन तथा पशुपन्छी फर्म	गोलन्जोर-६	नाकाजोली	मिनि टिलर	१
५०	कुमार जुनार सुन्तला कृषि फर्म	गोलन्जोर-५	नयाँखर्क	डिजिटल काँटा	१
५१	गोदार थापा कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	गोलन्जोर-५	रतनचुरा	साधारण स्प्रे	१
				डिजिटल काँटा	१
				ठेलागाडा	१
५२	राजन अर्गानिक तरकारी खेती	गोलन्जोर-६	नाकाजोली	साधारण स्प्रे	१
				सिकेचर	२
				आरो	२

क्र.सं.	लाभग्राहीहरूको नाम	ठेगाना	ठेगाना (गाउँ/टोल)	औजार, उपकरण, सामग्रीहरू	परिमाण
				ठेलागाडा	१
				कलमि गर्ने चक्रु	२
५३	हिलटप एकिकृत कृषि फार्म	गोलन्जोर-५	रतनचुरा	डिजिटल काँटा	१
				ब्रस कटर	१
				फल सुकाउने ड्रायर	१
५४	मनिष पशुपंक्षी फलफूल तथा तरकारी फर्म	गोलन्जोर-४	तीनकन्या	स्प्रे टयाङ्की	१
				डिजिटल काँटा	१
				ठेलागाडा	१
				मिनि टिलर	१
५५	सिता पशुपंक्षी तथा कृषि फर्म	गोलन्जोर-५	नयाँखर्क	डिजिटल काँटा	१
				ठेलागाडा	१
				मिनि टिलर	१
५६	राज कुमार फलफूल नर्सरी फर्म	गोलन्जोर-५	नयाँखर्क	ठेलागाडा	१
				डिजिटल काँटा	१
५७	कुशल फलफूल नर्सरी तथा पशुपंक्षी कृषि फर्म	सुनकोशी-७	गैरीगाउँ	डिजिटल काँटा	१
५८	सल्लेरी कृषि सहकारी संस्था लि.	सुनकोशी-७	गैरीगाउँ	मिनि टिलर	२
				साधारण स्प्रे	२
				ठेलागाडा	३
				सिकेचर	१
				डिजिटल काँटा	३
				प्लाष्टिक क्रेट	१०
५९	गौरीशंकर जुनार उत्पादन कृषि सहकारी संस्था लि.	सुनकोशी-७	गैरीगाउँ	मिनि टिलर	३
				साधारण स्प्रे	४
				डिजिटल काँटा	१
				डिजिटल काँटा	३
६०	डुकुर सिंह बाखा पालन फर्म	गोलन्जोर-३		मिनि टिलर	१
				ब्रसकटर	१
				ठेलागाडा	१

क्र.सं.	लाभग्राहीहरूको नाम	ठेगाना	ठेगाना (गाउँ/टोल)	औजार, उपकरण, सामग्रीहरू	परिमाण
				डिजिटल काँटा	१
६१	सुमित्रा फलफूल नर्सरी फर्म	गोलन्जोर-५	हिर्दिङ्ग	सिकेचर	२
				आरो	१
				डिजिटल काँटा	१
				ठेलागाडा	१
				मिनि टिलर	१
				स्प्रे ट्याङ्की	१
६२	हायू यग्रो फर्म	गोलन्जोर-६	नाकाजोली	स्प्रे ट्याङ्की	१
				सिकेचर	४
				आरो	२
				डिजिटल काँटा	१
				जुसर मेसिन	१
				खाडल खन्ने मेसिन	१
				फल सुकाउने ड्रायर	१
६३	मध्यपहाडी जुनार कृषक समूह	तिनपाटन-७	तोश्रामखोला	प्लाष्टिक क्रेट	२६
				सिकेचर	२६
				ठेलागाडा	८
				आरो	१२
				साधारण स्प्रे	७
६४	निलकन्ठ मिश्रीत नर्सरी तथा पशुपालन कृषि फर्म	गोलन्जोर - ५	हिर्दिङ्ग	सिकेचर	१
				कलमि गर्ने चक्रु	१
				आरो	१
				साधारण स्प्रे	१
६५	प्रतिक पशुपंक्षी तथा फलफूल कृषि फर्म	गोलन्जोर-४	तिनकन्या	मिनि टिलर	१
				डिजिटल काँटा	१
६६	गैरिबारी तरकारी फलफूल नर्सरी फर्म	गोलन्जोर-२	वितिजोर	प्लाष्टिक क्रेट	२०
				डिजिटल काँटा	१
				डिजिटल काँटा	१
				साधारण स्प्रे	२

क्र.सं.	लाभग्राहीहरूको नाम	ठेगाना	ठेगाना (गाउँ/टोल)	औजार, उपकरण, सामग्रीहरू	परिमाण
				सिकेचर	२
६७	थापा पाडापालन फलफूल तथा डालेघाँस नर्सरी	गोलन्जोर-५	नयाँखर्क	डिजिटल काँटा	१
				ठेलागाडा	१
६८	अखण्ड ज्योती गाई फर्म	गोलन्जोर-५	नयाँखर्क	सिकेचर	१
				जुसर मेसिन	१
				ब्रस कटर	१
				ठेलागाडा	२
				मिनि टिलर	१
६९	सल्लेरी कृषि सहकारी संस्था लि.	सुनकोशी-७	मझुवा	डिजिटल काँटा	१
				मिनि टिलर	१
७०	जनजागृती जुनार उत्पादन कृषि सहकारी संस्था लि.	गोलन्जोर-३	भदौरे	मिनि टिलर	५
				सिकेचर	१०
				आरो	१०
				डिजिटल काँटा	१
				ठेलागाडा	१३
				खाडल खन्ने मेसिन	१
				साधारण स्प्रे	७
७१	जनजागृती जुनार उत्पादन कृषि सहकारी संस्था लि.	गोलन्जोर-३	भदौरे	ठेलागाडा	१
				मिनि टिलर	१
				साधारण स्प्रे	१
७२	ओ,भि,ओ,पि, जुनार बिक्री केन्द्र	गोलन्जोर-५	खनियाखर्क	प्लाष्टिक क्रेट	१०
				ठेलागाडा	५
				खाडल खन्ने मेसिन	१
७३	नेश्रल जुनार फार्मिङ्ग एगृकल्चर	गोलन्जोर-५	खनियाखर्क	सिकेचर	१०
				आरो	५
				ब्रस कटर	१
७४	पाँच पाण्डव माहाभारत कृषक समूह	गोलन्जोर-१	डुडभञ्ज्याङ्ग	मिनि टिलर	२
				ठेलागाडा	६
				साधारण स्प्रे	२

४.६ आ.व. २०७७/७८ मा सञ्चालन गरेका मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरूको झलक

४.६.१ सुन्तलाजात फलफूलको औँसा कीरा व्यवस्थापनका लागि क्षेत्रगत कीरा नियन्त्रण कार्यक्रम २०७७/७८

सिन्धुलीको जुनार नेपालमा एक पहिचान बोकेको कृषि वस्तु हो। यसको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धिका लागि विगत देखिनै विभिन्न निकायहरूबाट कार्यक्रमहरू सञ्चालनमा आईरहेका छन्। बि. सं. २०७०, ७१ साल देखि जुनार फलमा औँसा कीराको क्षति देखा परेको थियो। २०७४ सालमा औषतमा ५६.७१% फल क्षति भएकोमा २०७५ सालमा परीक्षणको रूपमा गरिएको क्षेत्रगत कीरा नियन्त्रण कार्यक्रमले क्षति १०.९०% मा झारेको थियो भने २०७६/ २०७७ मा प्रोटिन बेट खरिदमा कृषकहरूको ५०% लागत साझेदारीमा व्यापक क्षेत्रगत कीरा नियन्त्रण कार्यक्रम अबलम्वन गरिएकोमा कीरा संक्रमणले ४.५०% मात्र फल क्षति भएको पाईएको थियो। जुनारको औँसा कीरा व्यवस्थापनका लागि क्षेत्रगत कीरा नियन्त्रण कार्यक्रम सञ्चालन र सो कार्यको अन्य/छिमेकी जिल्लाहरूमा समेत अनुसरण भईरहेको।

कीरा व्यवस्थापनमा चुनौती: सबै बगैचाहरूमा साझेदारी रकम जुट्न नसकेर क्षेत्रगत कीरा नियन्त्रण कार्यक्रम अबलम्वन गर्न सकिएको छैन। साथै साझेदारी रकम संकलनको बेलामा कृषकले फलेका बोट संख्या कम टिपाउने, स-साना बगैचाहरूबाट सहभागी हुन अनर्इच्छा रहनु, पहाडी भुगोलमा छरिएका बगैचा आदिले कीरा व्यवस्थापनमा चुनौती रहेको छ। यसका बावजुद तिनकन्या जहाँ एकनाशका बगैचाहरू धेरै क्षेत्रमा छन्, त्यहाँ कीरा व्यवस्थापन अति प्रभावकारी पाईएको छ। प्राविधिक र व्यवस्थापकीय पाटो दुबैमा हामी सबै सरोकारवाला लागेमा पक्कै पनि यो कीरासँगको लडाईमा सफलता प्राप्त गर्न सकिन्छ। शत्रु कीराको आनीबानी र जीवनी कृषक स्तर सम्म बुझेर व्यवस्थापनका लागि सामुदायिक तवरले लाग्नै पर्छ।

0
सिन्धुली, चैत्र ३०
सिन्धुलीको गोलजोर गाउँपालिका ५ खनिर्याखर्कमा प्रोटीन बेट स्प्रै कर्ताहरुको लागि तालिमको आयोजना गरिएको छ । जुनार तथा सुन्तलाबाट फलफूलको औसा किरा नियन्त्रण कार्यक्रम संचालन गर्ने उद्देश्यले तालिमको आयोजना गरिएको हो ।

<p>सञ्चार सौगात मिडिया प्रा.ली.को प्रस्तुति सबैका लागि सञ्चार</p> <p>सिन्धुली सौगात</p> <p>sindhulisaugat.com</p>	<p>सुनार तथा सुन्तला बाटो अर्थकार सुन्तला तथा प्रसारण विभाग</p> <p>नेपाल सरकार सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय सुन्तला तथा प्रसारण विभाग</p>
<p>वर्ष १० अंक २५५ जेठ ०३ सोमबार, २०७८ (Monday 17 May, 2021) पृष्ठ ४ मूल्य रु.५/-</p>	

• रातो रिबनले रंगियो जुनार बगैचा

औसा किरा नियन्त्रण गर्न छुर्किएको प्रोटीन बेट बिषादी प्रभावकारी

■ सिन्धुली सौगात

सिन्धुली-गोलजोर गाउँपालिका-५ क्षेत्रका बागवानीकर्ताहरूको लागि औसा किरा नियन्त्रण तालिमको शुभारम्भ भएको छ । तालिमको शुभारम्भ कार्यक्रममा प्रोटीन बेट स्प्रै कर्ताहरूको लागि तालिमको शुभारम्भ भएको छ । तालिमको शुभारम्भ कार्यक्रममा प्रोटीन बेट स्प्रै कर्ताहरूको लागि तालिमको शुभारम्भ भएको छ ।

उहाँले भन्नुभयो, "औसा किरा नियन्त्रण तालिमको शुभारम्भ भएको छ । तालिमको शुभारम्भ कार्यक्रममा प्रोटीन बेट स्प्रै कर्ताहरूको लागि तालिमको शुभारम्भ भएको छ । तालिमको शुभारम्भ कार्यक्रममा प्रोटीन बेट स्प्रै कर्ताहरूको लागि तालिमको शुभारम्भ भएको छ ।

सिन्धुलीको गोलजोर गाउँपालिका-५ क्षेत्रका बागवानीकर्ताहरूको लागि औसा किरा नियन्त्रण तालिमको शुभारम्भ भएको छ ।

औसा किरा नियन्त्रण तालिमको शुभारम्भ भएको छ । तालिमको शुभारम्भ कार्यक्रममा प्रोटीन बेट स्प्रै कर्ताहरूको लागि तालिमको शुभारम्भ भएको छ । तालिमको शुभारम्भ कार्यक्रममा प्रोटीन बेट स्प्रै कर्ताहरूको लागि तालिमको शुभारम्भ भएको छ ।

औसा किरा नियन्त्रण तालिमको शुभारम्भ भएको छ । तालिमको शुभारम्भ कार्यक्रममा प्रोटीन बेट स्प्रै कर्ताहरूको लागि तालिमको शुभारम्भ भएको छ । तालिमको शुभारम्भ कार्यक्रममा प्रोटीन बेट स्प्रै कर्ताहरूको लागि तालिमको शुभारम्भ भएको छ ।

Related links:
https://www.youtube.com/watch?v=NeJspj8Ke_E
<https://risingnepaldaily.com/business/pest-control-broadens-smiles-of-orange-farmers>

४.६.२ प्याकेजिड, लेबलिंग तथा पोष्ट हार्भेष्ट क्षति न्यूनीकरण कार्यक्रम

अनुदानग्राही समूह/सहकारी/उद्यमीको नाम: चिसापानी जुनार उत्पादन कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड

ठेगाना: गोलन्जोर गा.पा.-५, सिन्धुली

सम्पर्क व्यक्ति: यज्ञन्द्र बहादुर थापा

सम्पर्क नं. ९८६५१८५६६३

उद्देश्य: मूल्य श्रृङ्खला विकास, जुनारको प्याकेजिड, लेबलिंग तथा पोष्ट हार्भेष्ट क्षति न्यूनीकरण

बाली/वस्तु: जुनार

मुख्य कृयाकलापहरू:

- कार्टून छपाई र लेबलिङ सामग्रीहरू,
- पोष्ट हार्भेष्ट क्षति न्यूनीकरण सम्बन्धि अन्य सामग्रीहरू
(फल टिप्ने औजार, उपकरणहरू र क्रेट खरिद) खरिद तथा व्यवस्थापन।
- साथै जुनारको बजारिकरणमा ब्लक चेन पद्धति / क्यूआर कोडको प्रयोग।

उपलब्धी:

- पोष्ट हार्भेष्ट क्षति न्यूनीकरण
- जुनार फलको बजारिकरणमा सहजिकरण भएको।
- उत्पादित फलको मूल्य अभिवृद्धि भएको।
- उत्पादनको सूचना / जानकारी उपभोक्ता सम्म पुगेको।
- पहिचान सहितको उत्पादन (traceability of product)।

<https://www.onlinekhabar.com/2020/12/914329?fbclid=IwAR37DkkWMILzItQ6RL3aqMDnWzuPk-8xeki HtgseoA7LzwEyC2O6ZtK8Bs>

४.६.३ जुनार कृषक परिचय-पत्रको पृष्ठभूमि, सोच, अबधारणा र कार्यान्वयन खाका

पृष्ठभूमि

सिन्धुली जिल्लामा विगत लामो समयदेखि व्यवसायिक जुनार खेती भई आएको छ। यसका लागि स्थानीय जुनार कृषकहरू, कृषक समूह, सहकारी, विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरू मार्फत कार्यक्रमहरू कार्यान्वयनमा आएको पाईन्छ। जुनार सुन्तलाजात फलफूल अन्तर्गत पर्ने एक बहुबर्षे फल हो। यसको आधुनिक खेतीका लागि बगैँचा व्यवस्थापनमा नियमित रूपमा ध्यान दिनु पर्ने हुन्छ। त्यसका लागि प्रत्येक बगैँचामा भएका उत्पादनशिल बोटहरू, नयाँ तथा पुराना बोटहरू सबैको तथ्यांक अध्यावधिक हुन जरुरी छ। यसका लागि प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, परियोजना कार्यान्वयन इकाई, जुनार सुपरजोन सिन्धुलीले आ.व. २०७५/७६ देखि जुनार कृषक परिचय-पत्र कार्यान्वयनमा ल्याएको हो।

सोच

जुनार लगायत अन्य सुन्तलाजात फलफूल खेतीको दिगो विकासका लागि तथ्यांक व्यवस्थापन गर्ने।

अबधारणा

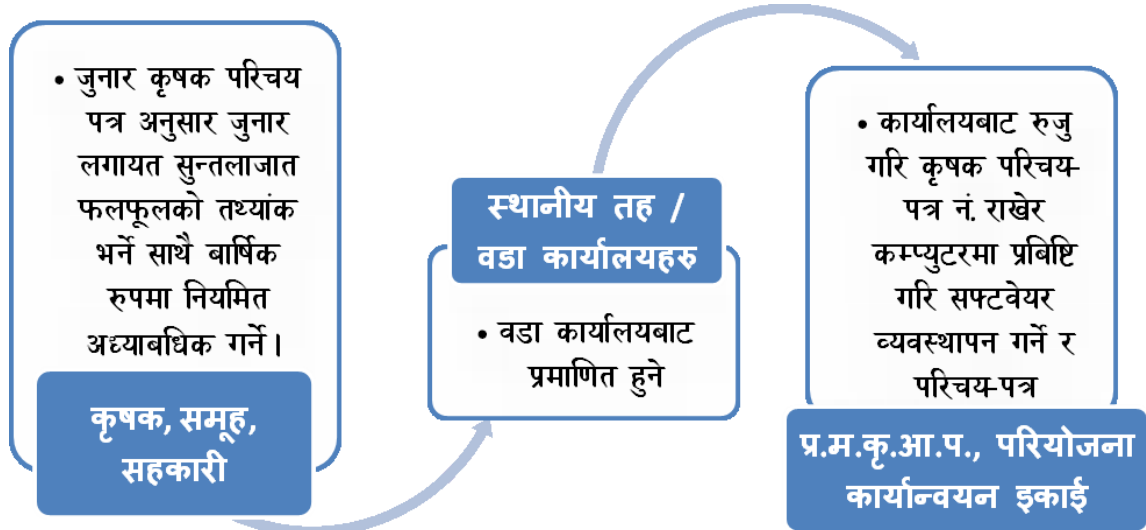
कृषकहरूले स्वयं जुनार लगायत आफूसँग भएका अन्य सुन्तलाजात फलफूल बगैँचाको तथ्यांक अध्यावधिक गर्ने र सो तथ्यांकलाई मुख्य आधारका रूपमा लिई आवश्यक प्रमाणिकरण पश्चात् उपयोगमा ल्याइने।

कार्यान्वयन खाका

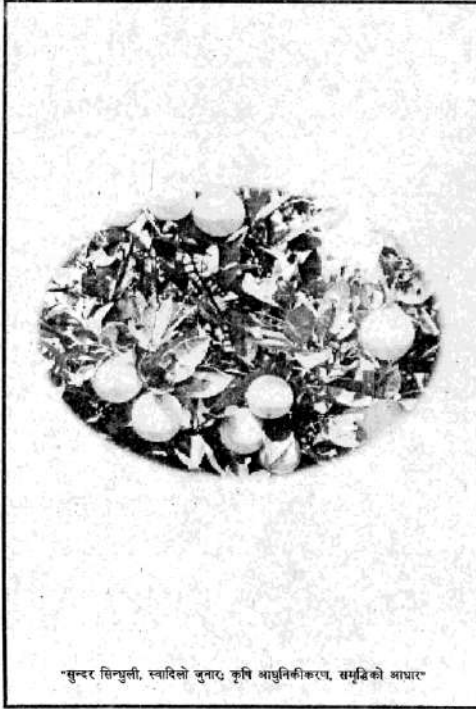
जुनार कृषक परिचय पत्रमा कृषकको नाम, ठेगाना, सम्पर्क नं., बगैँचाको ठेगानाहरू, बगैँचाको उचाई, विभिन्न बर्षहरूमा फल कुहाउने औँसा कीराले गर्दा पुगेको क्षतिको प्रतिशत, सुन्तलाजात फलफूलहरू (जुनार, निबुवा, कागती र सुन्तला) को फल्ने र नफल्ने साथै जम्मा बोट संख्या, बगैँचाधनीको हस्ताक्षर, संलग्न संस्था (समूह/सहकारी) जस्ता विवरणहरू उल्लेखित छन्। जुनार कृषक परिचय-पत्रको खाली कार्ड प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, परियोजना कार्यान्वयन इकाई कार्यालय सिन्धुलीबाट प्राप्त गर्न सकिन्छ। ती विवरणहरू कृषक स्वयं वा समूह / सहकारी मार्फत भरेर सम्बन्धित स्थानीय तहको वडा कार्यालयबाट प्रमाणित गराई सो प्रमाणित परिचय पत्र परियोजना कार्यान्वयन इकाई कार्यालयमा बुझाए पश्चात् कार्यालयमा कृषकको कोड नम्बर दिएर कम्प्युटरमा प्रविष्टि गरि सफ्टवेयरमा राखिन्छ र सम्बन्धित कृषकहरूलाई प्रमाणित जुनार कृषक परिचय पत्र फिर्ता गरिन्छ। जुनार कृषक परिचय-पत्र जुनारको यथार्थ तथ्यांक नियमित अध्यावधिक गर्न उपयोगी

हुने देखिन्छ । यसले जुनारको बगैँचा व्यवस्थापनका कार्यहरू, व्यवसायिक योजना तर्जुमा र कार्यान्वयनका लागि आधारभूत तथ्यांक उपलब्ध गराउँदछ ।

कार्यान्वयन खाका:

सुन्तलाजात फलफूल खेती विवरण																	
कृषकको नाम: _____, ठेगाना: _____, सम्पर्क नं: _____																	
बगैँचाको ठेगाना/हरू: _____, बगैँचाको उचाई: _____																	
वर्ष (कीराको क्षति %)	जुनार बोट संख्या			निबुवाबोट संख्या			कागतीबोट संख्या			सुन्तलाबोट संख्या			तथ्यांक संकलक	मिति	बगैँचाधनीको हस्ताक्षर	संलग्न संस्था (समूह/सहकारी)	वडाको प्रमाणित
	फले	नफले	जम्मा	फले	नफले	जम्मा	फले	नफले	जम्मा	फले	नफले	जम्मा					
२०७५																	
२०७६																	
२०७७																	

जुनार कृषक परिचय पत्र

कृषकको नाम: .....

ठेगाना: सिन्धुली जिल्ला, ...गाउँ/नगरपालिका

वडा नं. ...., गाँउ/टोलको नाम: .....

सम्पर्क नं: .....

बगैचाको ठेगाना/हरु: .....

.....

बगैचाको उचाई: .....

नेपाल सरकार
 कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
 प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना
 परियोजना कार्यान्वयन ईकाई
 जुनार सुपरजोन, सिन्धुली
 २०७५

सुन्तलाजात फलफूल खेती विवरण

बर्ष (शकाव सं०)	जुनार बोट संख्या			निबूवा बोट संख्या			कागती बोट संख्या			सुन्तला बोट संख्या			तथ्यांक संकेतक	मिति	बगैचाधनीको हस्ताक्षर	संलग्न संख्या (समूह/सहकारी)	वडाको पत्राक्षित
	फलाने	नाफलाने	जम्मा	फलाने	नाफलाने	जम्मा	फलाने	नाफलाने	जम्मा	फलाने	नाफलाने	जम्मा					
२०७५																	
२०७६																	
२०७७																	
२०७८																	
२०७९																	
२०८०																	
२०८१																	
२०८२																	
२०८३																	
२०८४																	

५. कार्यक्रम सञ्चालनका झलकहरु

प्राविधिक शिक्षालयको सहकार्यमा व्यवसायिक उत्पादन कार्यक्रम

चकलाबन्दीमा पकेट, बाली: अदुवा

स्थानीय तहको लागत सहभागितामा वीउ स्रोत केन्द्र स्थापना

साना सिंचाई कार्यक्रम

कृषि औजार उपकरण अनुदान वितरण

विएस्सी एजी इन्टर्नको गतिविधि

महेश ठटाल,सिन्धुली-गोलचौर गाउँपालिका-५ खनियाँखर्कमा आँसा कीरा संक्रमित जुनार फल संकलन गर्न प्लाष्टिक थैला वितरण गरिएको छ । प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना कार्यान्वयन इकाई सिन्धुलीले जुनार बगैँचा व्यवस्थापन तथा क्षेत्रगत कीरा नियन्त्रण कार्यक्रम अन्तर्गत उक्त थैला वितरण गरेको हो ।

जुनारको फल कुहाउने औषा मार्न प्रोटिन बेट छर्न सुरु

प्रकाशित मिति : सोमवार, बैशाख १३, २०७८
 अनिल भाण्डारी

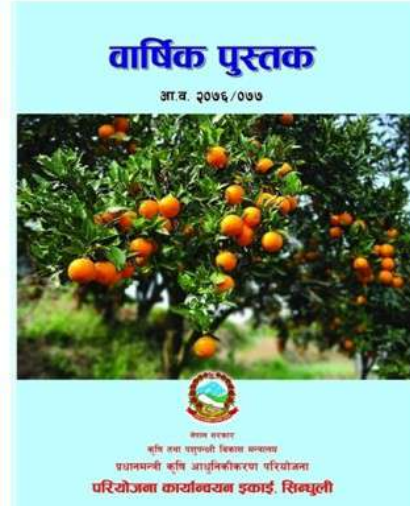
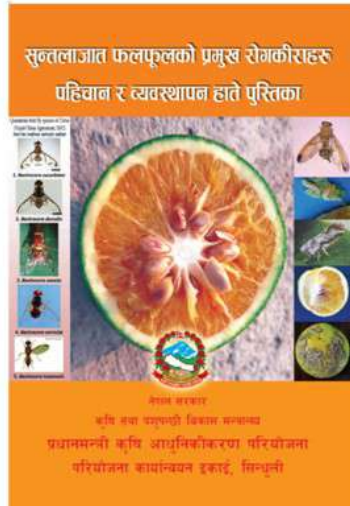
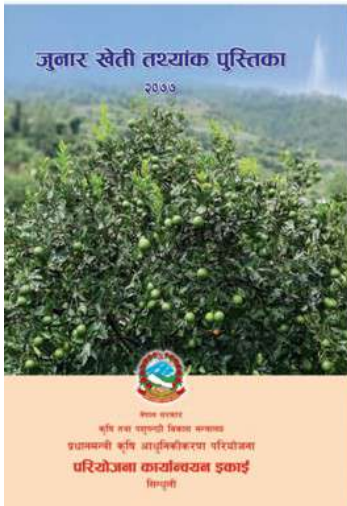

जुनार क्षेत्रमा प्रोटिनबेट छर्ने तयारीमा रहेको स्प्रेकर्ता ।

जुनार खेती क्षेत्र विस्तार

प्रकाशन

अनुसूचीहरू

अनुसूची १ : जुनार सुपरजोन सञ्चालक समिति २०७३

क्र.सं.	नाम	ठेगाना	पद
१	दिपक प्रसाद कोईराला	गोलन्जोर-६	संयोजक
२	लोक बहादुर आले	गोलन्जोर-४	उप-संयोजक
३	निर्मल कुमार रम्तेल	गोलन्जोर-५	सचिव
४	ईन्दिरा थापा	गोलन्जोर-५	सह-सचिव
५	लाल बहादुर श्रेष्ठ	गोलन्जोर-४	सदस्य
६	चेतमाया मगर	गोलन्जोर-४	सदस्य
७	सरिता मगर	गोलन्जोर-६	सदस्य
८	अर्जुन कोईराला	गोलन्जोर-६	सदस्य
९	हरिवावु गजुरेल	गोलन्जोर-५	सदस्य

अनुसूची २ : जुनार सुपरजोन सञ्चालक समिति २०७५

क्र.सं.	नाम	ठेगाना	पद
१	गोविन्द बहादुर लुङ्गेली	गोलन्जोर-५	संयोजक
२	लाल बहादुर श्रेष्ठ	गोलन्जोर-४	उप-संयोजक
३	शुष्पा भुजेल आस्था	गोलन्जोर-२	सचिव
४	लाल बहादुर ठाडा	गोलन्जोर-४	सह-सचिव
५	यज्ञ बहादुर आचार्य	सुनकोसी-७	सदस्य
६	उषा हमाल	गोलन्जोर-२	सदस्य
७	निर्मल कुमार रम्तेल	गोलन्जोर-५	सदस्य
८	सरिता मगर	गोलन्जोर-६	सदस्य
९	यज्ञन्द्र थापा	गोलन्जोर-५	सदस्य
१०	अर्जुन कोईराला	गोलन्जोर-६	सदस्य
११	खिलनाथ सापकोटा	गोलन्जोर-५	सदस्य

(परियोजना कार्यान्वयन म्यानुअल २०७७ को प्रावधान अनुसार जुनार सुपरजोन सञ्चालन समन्वय समिति)

अनुसूची ३ : जुनार सुपरजोन कार्यक्रममा सूचीकृत भएका कृषक समूह/सहकारी/ कृषि उद्यमी/फर्महरुको विवरण (२०७८/५/८ गते सम्म)

क्र.सं.	समूह/सहकारी/फर्मको नाम	ठेगाना	अध्यक्ष/सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.
१	सल्लेरी कृषि सहकारी संस्था लि.	सुनकोशी गा.पा.-७, मझुवा	यज्ञ बहादुर आचार्य/ रीता कुमारी हायु	९८४४०४५७७८ ९८४४२५२५५०
२	पाँचपाण्डव महाभारत कृषक समूह	गोलन्जोर गा.पा.-१, कार्तिके	कुल बहादुर रानामगर	९८६०९३९५०७
३	मध्य पहाडी जुनार कृषक समूह	तिनपाटन गा.पा.-७, तोश्रामखोला	पुन बहादुर मश्राङ्गी	९८४४१४३२४३
४	स्वच्छ हरियाली जुनार उत्पादक कृषि स.सं.लि.	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	लाल बहादुर ठाडा	९७४९०६०६५०
५	सिर्जनशिल जुनार उत्पादक कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, चिसापानी	योज्ञन्द्र बहादुर थापा	९८४४१५६६२३
६	लुङ्गेली व्यवसायिक बाखा फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, विजयछाप	प्रकाश लुङ्गेली मगर	९८४९८२२२४२
७	त्रिदेवि कृषि सहकारी संस्था लि.	गोलन्जोर गा.पा.-६, नाकाजोली	रोसन श्रेष्ठ	९८५९०३८२२७
८	गौरि भन्ज्याङ्ग कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-६, नाकाजोली	चित्रलाल श्रेष्ठ	९८४९८६९२९६
९	बालालहरी जुनार तथा तरकारी फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	पूर्ण बहादुर ठाडा मगर	९८४४०४३७०८
१०	ललित कृष्ण जुनार फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, हिर्दिङ्ग	डम्बर विक्रम बस्नेत	९८४४०९२३६९
११	कल्पना जुनार तथा तरकारी फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	पदमबहादुर ठाडामगर	९७४४०९४५९३
१२	प्रगति जुनार तथा तरकारी फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	सुनिता ठाडा मगर	९८४४०८५७९९
१३	पाटनदेवि जुनार सुन्तला फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	कृष्णबहादुर थापामगर	९७४४०७००९०
१४	ग्रामिण कृषि नर्सरी व्यवस्थापन फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, विजयछाप	कृष्ण प्रसाद गौतम	९८४४४९३३८३
१५	महाभारत पशुपालन फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, हिर्दिङ्ग	कनक बहादुर थापा	९८४४१४३३४५
१६	पहाडी फलफुल नर्सरी	गोलन्जोर गा.पा.-५, खनियाखर्क	चुडा राज शर्मा	९८४४०९२३९९
१७	जिल्ला जुनार उत्पादन सहकारी संस्था लि.	गोलन्जोर गा.पा.-५, रतनचुरा	निर्मलकुमार रम्तेल/ कर्ण बहादुर ठाडा	९८५४०४१२५९ ९८६५१४३२९८
१८	श्री जुनार उत्पादन सहकारी सं.लि.	क.न.पा.-३, चपौली	शिव प्रसाद चौलागाई	९८४४०४९८४६
१९	सेतिदेवि जुनार सुन्तला तथा तरकारी फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	दानबहादुर थापामगर	९७४९३७३३५०
२०	श्रेष्ठ जुस तथा फलफुल सेन्टर	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	लाल बहादुर श्रेष्ठ	९८४४०७५९००
२१	अमृत एण्ड गौरब जुनार सुन्तला फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-६, नाकाजोली	हस्त बहादुर मगर	९८९९६८४५४५
२२	ठप्रेन्द्र जुनार सुन्तला उत्पादन फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-६, नाकाजोली	निर बहादुर मगर	९८६५१५७२५४
२३	दिपक फलफुल नर्सरी	गोलन्जोर गा.पा.-५, नयाँखर्क	दिपक कुमार थापा	९८४४०४२३९२
२४	पञ्चवति देवि जुनार तथा तरकारी फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	बेग बहादुर गौदासे मगर	९८४४०८९८९७
२५	डुङ्गभन्ज्याङ्ग कृषि सहकारी संस्था लि.	गोलन्जोर गा.पा.-१, डुङ्गभन्ज्याङ्ग	सोम प्रसाद बराल	९८४४२०६७८३

क्र.सं.	समूह/सहकारी/फर्मको नाम	ठेगाना	अध्यक्ष/सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.
२६	संदिपा जनरल सप्लायर्स, संदिपा जुनार उत्पादन फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-६, नाकाजोली	अर्जुन कोइराला	९८४४१७३७५३
२७	नाकाजोली जुनार एकिकृत फलफूल नर्सरी	गोलन्जोर गा.पा.-६, नाकाजोली	शेर बहादुर मगर	९८४४१७३७१४
२८	लुङ्गेली मगर जुनार उत्पादन	गोलन्जोर गा.पा.-६, नाकाजोली	छत्र बहादुर मगर	९८४४१३९५२२
२९	स्वच्छ हरियाली जुनार फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	कर्ण बहादुर आले	९८४४२५१०९६
३०	दिभास्ना जुनार सुन्तला फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-६, नाकाजोली	भावना कुमारी काफ्ले	९८४४०९५४५०
३१	गोमा जुनार फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, रतनचुरा	बल बहादुर कामी	९८६९२०७९६३
३२	अनिल जुनार सुन्तला कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-६, नाकाजोली	विष्णु बहादुर मगर	९८४४२९६६९३
३३	हिमालयन अर्गानिक नर्सरी तथा कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-६, नाकाजोली	दिपक प्रसाद कोइराला	९८४४०४५३५५
३४	सिजाली जुनार उत्पादन फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	सन्त बहादुर सिजाली	९८४४०८६७९६
३५	गैरा टोल जुनार उत्पादन कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-६, नाकाजोली	दिल बहादुर मगर	९६९४८६६३२५
३६	राजन अर्गानिक तरकारी खेति	गोलन्जोर गा.पा.-६, नाकाजोली	राजन प्रसाद कोइराला	९८४४२०६८४६
३७	तिलक जुनार उत्पादन फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-६, नाकाजोली	तिलक बहादुर मगर	९८४४३२७००६
३८	जनजागृति जुनार उत्पादन कृषि स.सं.लि.	गोलन्जोर गा.पा.-३, भुवनेश्वरी	नर बहादुर बलम्पाकी	९८४४१६८०५०
३९	धोबिखोला सल्लेरी सिंचाई जल उपभोक्ता समिति	सुनकोशी गा.पा.-७, मझुवा	यज्ञ बहादुर आचार्य/ खेटराज आचार्य	९८४४०४५७७८ ९८४३९३४८००
४०	गौरि बारी तरकारी तथा फलफूल फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-२, वितिजोर	यादव बहादुर थापा	९८४४२५४०२६
४१	आधुनिक जुनार कृषि समूह	गोलन्जोर गा.पा.-२, वितिजोर	यादव बहादुर थापा/ भेष कुमारी थापा	९८४४२५४०२६ ९८६४०९२०५८
४२	बाल गणेश एग्रो फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-३, भुवनेश्वरी	बाल कुमारी थापा	९८६०३६९३८५
४३	ओ.भि.ओ.पि. जुनार तथा तरकारी वस्तु विक्री केन्द्र	गोलन्जोर गा.पा.-५, खनियाखर्क	निर्मल कुमार रम्तेल	९८५४०४९२५९
४४	डम्बर पदम एग्रिकल्चर फर्म प्रा.लि.	गोलन्जोर गा.पा.-५, हिर्दिङ्ग	नेत्र विक्रम थापा	९८५४०४९१३४
४५	रातमाटे जुनार फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, नयाँखर्क	अम्बरदिप थापा	९८५९२३३४०९
४६	अखण्ड ज्योति गाई फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, नयाँखर्क	तिलक बहादुर थापा	९८४४०४०३५७
४७	जिविकोपार्जन जुनार उत्पादन कृषि स.सं.लि.	गोलन्जोर गा.पा.-५, नयाँखर्क	तिलक बहादुर थापा/ गणेश बहादुर थापा	९८४४०४०३५७
४८	खनियाखर्क फलफूल प्रशोधन	गोलन्जोर गा.पा.-५, खनियाखर्क	डिल बहादुर साकी	९८४९५९९८७४

क्र.सं.	समूह/सहकारी/फर्मको नाम	ठेगाना	अध्यक्ष/सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.
४९	महाभारत मिश्रित जुनार बगैँचा फलफूल नर्सरी उद्योग	गोलन्जोर गा.पा.-५, चिसापानी	बुद्धि बहादुर पाल्पाली	९८५१०९४९२९
५०	गोविन्द गोमा फलफूल तथा नर्सरी फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, नयाँखर्क	डम्बर कुमारी खड्का	९८५४०४२५५६
५१	गौरिशंकर जुनार उत्पादन कृषि सहकारी संस्था लि.	सुनकोशी गा.पा.-७, मझुवा	कुमार प्रसाद दहाल	९८४९०८९४४७
५२	मध्य पहाडी कृषि उपभोक्ता सहकारी संस्था लि.	गोलन्जोर गा.पा.-१, डुङ्भन्ज्याङ्ग	सुरेश कुमार न्यौपाने	९८५४०४१२८५
५३	प्रगतिशिल तरकारी तथा फलफूल नर्सरी	गोलन्जोर गा.पा.-५, चिसापानी	अग्नेस बस्नेत	९८४४२०६४४८
५४	शिद्धेश्वरी जुनार उत्पादन कृषि समूह	गोलन्जोर गा.पा.-१, डुङ्भन्ज्याङ्ग	दिप बहादुर लुङ्गेली	९८६०२६३२२९
५५	मोहन अर्गानिक तरकारी तथा जुनार उत्पादन फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, नयाँखर्क	मोहन बहादुर भुजेल	९८४५२४१०४५
५६	खिल अर्गानिक तरकारी तथा जुनार उत्पादन फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, नयाँखर्क	खिल कुमार भुजेल	९८६४१४१४५२
५७	वित्तियोर कृषि उपभोक्ता सहकारी संस्था लि.	गोलन्जोर गा.पा.-२, वित्तियोर	हरि बहादुर कार्की	९८४४२४५९८९
५८	भुवनेश्वरी कृषि तथा बाखा फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-३, भुवनेश्वरी	बृहस्पति थापा	९८४९१२६७८९
५९	लता एग्रो फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-३, भुवनेश्वरी	पुष्कर राज बराल	९८४४०४५१६४
६०	किडरिङ्ग जुनार उत्पादन फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-६, नाकाजोली	निर बहादुर किडरिङ्ग	९८१९८८१४५७
६१	राज कुमार फलफूल नर्सरी फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, नयाँखर्क	राज कुमार थापा	९८४४०४३५४२
६२	कुमार जुनार सुन्तला कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, नयाँखर्क	कुमार लाल श्रेष्ठ	९८४४०९४५८२
६३	इन्दिरा गाई फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, नयाँखर्क	इन्दिरा कुमारी थापा	९६१६६५३३८०
६४	पवित्रा भैँसी पालन फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, नयाँखर्क	पवित्रा कार्की	९८४४०४३५४२
६५	सिन्धुली जुनार उत्पादन विक्रि तथा शित भण्डार कृषि सहकारीसं.लि.	गोलन्जोर गा.पा.-६, नाकाजोली	दिपक प्रसाद कोइराला/भिम श्रेष्ठ	९८४४०४५३५५ ९८४४४०३८०६
६६	कोपिला जुनार उत्पादन कृषि स.सं.लि.	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	सन्त बहादुर सिजाली मगर	९८४४०८६७९६
६७	प्रगतिशिल जुनार उत्पादन कृषि स.सं.लि.	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	लाल बहादुर श्रेष्ठ/ पदम बहादुर बि.क.	९८४४०७५९०० ९८४८९१३६८७
६८	विश्वज्योति जुनार उत्पादन कृषि स.सं.लि.	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	लोक बहादुर आलेमगर	९८४४१४७०२२ ९७४४०९३३८७

क्र.सं.	समूह/सहकारी/फर्मको नाम	ठेगाना	अध्यक्ष/सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.
६९	अमृत जुनार उत्पादन कृषि स.सं.लि.	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	ओम बहादुर राना	९८४४१५६१३८
७०	मनिता एण्ड ममता जुनार कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	बेलमाया आले मगर	९७४४०९३३८७
७१	वि. कु. जुनार तथा नर्सरी	गोलन्जोर गा.पा.-६, नाकाजोली	विर बहादुर मगर	९८४४१९७४०८
७२	सल्लेरी बाखा पालन फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, खनियाखर्क	कमला थापा	९८६४२०६७०१
७३	बाटोनिगाले जुनार उत्पादन कृषि स.सं.लि.	क.न.पा.-३, जलकन्या	लालकाजी श्रेष्ठ	९८४४०९२११०
७४	देउराली तरकारी तथा फलफूल कृषक समूह	गोलन्जोर गा.पा.-५, खनियाखर्क	पूर्ण बहादुर थापा	९८४४१४३०८१
७५	नेशनल जुनार फार्मिड एण्ड एग्रिकल्चर नर्सरी	गोलन्जोर गा.पा.-५, रतनचुरा	प्रकास मंग्राति	९८४९३३०६५५
७६	पञ्चकन्या जुनार सुन्तला फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	फडिल पुर्वछाने	९८४६३०७७२५
७७	व्यवसाय जुनार फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	सिरिबहादुर आले मगर	९७४४०३३४५१
७८	निरज अर्गानिक खेती	गोलन्जोर गा.पा.-५, नयाँखर्क	कल्पाना भुजेल	९८४४०९२७१८
७९	महाभारत कृषक सहकारी सं. लि.	गोलन्जोर गा.पा.-५, खनियाखर्क	गोविन्दबहादुर लुङ्गेली /पुर्ण बहादुर थापा	९८४०५८२११६ ९८४४१४३०८१
८०	सुमित्रा फलफूल नर्सरी	गोलन्जोर गा.पा.-५, हिर्दिङ्ग	रमेश थापा	९८४९००४९००
८१	श्री महाभारत अर्गानिक नर्सरी फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, खनियाखर्क	डम्बर बहादुर थापा	९७४४०५४२४३
८२	अभियान कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, रतनचुरा	चन्द्रकला श्रेष्ठ	९८४४४०३८०६
८३	बलराम पशुपालन तथा कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, चिसापानी	बलराम बस्नेत	९८४४४३५१७४
८४	उन्नतशिल नर्सरी तथा तरकारी खेती फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, चिसापानी	विष्णु बहादुर बस्नेत	९८४४०७५६१५
८५	कर्मतारा एग्रो ट्रेड पब्लिक लि.	कोटेश्वर-३२, काठमाण्डौ	डि.बि. थापा/चन्द्र थापा	९८५१०५३९८७ ९८६३६५२३९५
८६	श्री खोकलीङ्ग टापु बाखा तथा फलफूल खेती	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	लोकेन्द्र बहादुर ठकुरी	९८४१८३९७८०
८७	हरि चन्द्र जुनार सुन्तला फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	मिन बहादुर गोर्खाली	९८४४२२७००३
८८	सिन्धुली गढी कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, विजयद्वाप	प्रमोद चन्द्र गजुरेल	९८१६८०३२१६
८९	सिन्धुली कृषि फर्म नेपाल	गोलन्जोर गा.पा.-५, रतनचुरा	विजय कुमार श्रेष्ठ	९८४४०८१५४८
९०	पि.क्यू. जुनार तथा तरकारी फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	भोजराज गरुडु	९८४४०४२४९६
९१	सुनौलो प्राङ्गारिक कृषक समूह	सुनकोशी गा.पा.-७, मझुवा	चन्द्र बहादुर स्याङ्वा	९८६०५८६०८०

क्र.सं.	समूह/सहकारी/फर्मको नाम	ठेगाना	अध्यक्ष/सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.
९२	श्री स्टार बाखा फर्म	सुनकोशी गा.पा.-७, मझुवा	राज कुमार स्याङ्वा	९८६२२२५६४८
९३	उच्च पहाडी कृषि सहकारी संस्था	गोलन्जोर गा.पा.-१, डुङ्भन्ज्याङ्ग	क्रिष्टिना थापा	
९४	कुशल फलफूल नर्सरी तथा पशुपन्छी फर्म	सुनकोशी गा.पा.-७, मझुवा	यज्ञ बहादुर आचार्य	९८६०५८६०८०
९५	विजयछाप पशुपालन तथा कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, विजयछाप	सोम कुमार कार्की	९८१७८५०३९६
९६	अम्बिका कुखुरा फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	बेत कुमार खपाङ्गी मगर	९८६४१३७४५१
९७	शिध्दकाली जुनार खेती	क.न.पा.-३, कुडुले	जुद्ध बहादुर राई	९८४४०४२९९५
९८	संगिता नर्सरी फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, हिर्दिङ	सोम बहादुर बस्नेत	९८४८९१३५१७
९९	कुमार कुखुरा फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	चुडाकुमार सिजाली मगर	९८४०९१८६०३
१००	मिलिजुली युवा कृषक समूह	गोलन्जोर गा.पा.-३, भुवनेश्वरी	दिपक कुमार थापा	९८४४०७६३५२
१०१	रिता बाखा फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	लेखबहादुर खपाङ्गी मगर	९८४९७९६९७
१०२	भुमेश्वर एकिकृत उन्नत कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, नयाँखर्क	कृष्ण कुमार थापा	९८५४०४२५५६
१०३	श्याम सुन्दर बाखा पालन फर्म	सुनकोशी गा.पा.-७, गौरिगाउँ	श्याम हरि श्रेष्ठ	९८४५९१७२३४
१०४	जुनार सुन्तला उत्पादन उद्योग	गोलन्जोर गा.पा.-५, सिम्पानी	सोम विक्रम थापा	९८६५९९८८९७
१०५	ईश्वर जुनार सुन्तला फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	शान्त बहादुर गोर्खाली	९८४४२२७००३
१०६	शुभदिप मिश्रित सहकारी संस्था लि.	गोलन्जोर गा.पा.-५, खनियाखर्क	श्याम कुमार रम्तेल	९८४४९७३६७७
१०७	सक्षम बहुउद्देश्यीय कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	राम बहादुर ठकुरी	९८५४०४९४९७
१०८	नमुना पशुपालन तथा कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, रतनचुरा	चित्र बहादुर थापा	९८६३०७७०८७
१०९	श्रेष्ठ जुनार सुन्तला फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	लाल बहादुर श्रेष्ठ	९८४४०७५९००
११०	सरस्वती जुनार नर्सरी तथा तरकारी फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	धनमाया श्रेष्ठ	९८४४२५३६२६
१११	हायू एग्रो फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-६, नाकाजोली	नविन्द्र बहादुर हायू	९८४९१४५८८३
११२	नमुना पशुपालन तथा कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, विजयछाप	दिलिप जंग थापा	९८२५८३५५०३
११३	उन्नती कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, खनियाखर्क	प्रमोदराज सापकोटा	९८४४०४५७३५
११४	आर्यन चिसापानी बाखा पालन कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, रतनचुरा	राजन थापा	९८८०५८७३७३
११५	सुनौलो विहानी उन्नत पशु तथा कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, रतनचुरा	अम्बरदिप वि.क.	९८४९९६९४९३
११६	दलित उत्थान कृषि सहकारी संस्था लि.	गोलन्जोर गा.पा.-५, रतनचुरा	अम्बरदिप वि.क./ रीता मंग्राति	९८४९९६९४९३

क्र.सं.	समूह/सहकारी/फर्मको नाम	ठेगाना	अध्यक्ष/सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.
११७	सुनखरी जुनार उत्पादन कृषि स.सं.लि.	गोलन्जर गा.पा.-४, तिनकन्या	राम बहादुर ठकुरी	९८४४४२६०५
११८	गोलन्जोर अर्गानिक कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, नयाँखर्क	खड्ग बहादुर किडरिड	९६१४८७९७५०
११९	मनिष पशुपन्ध्री फलफूल तथा तरकारी फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	मनिष ठकुरी	९८६५५४७६९३
१२०	हिर्दिङ्ग जुनार उत्पादन कृषि सहकारी संस्था	गोलन्जोर गा.पा.-५, हिर्दिङ्ग	पृथ्वी नारायण श्रेष्ठ	९८४४९४७२६८
१२१	ऋषि थापा कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, नयाँखर्क	ऋषि थापा	९८४४२९३२३५
१२२	हिमकुण्ड जुनार कृषि फर्म	गोलन्जोर -५, नयाँखर्क	एक विक्रम थापा	९८६२५५७८७०
१२३	खौँडादेवी पशुपन्ध्री तथा फलफूल फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, माझकुभिण्डे	खोर्सानी तामाङ्ग	९८६४५४०६१८
१२४	महाभारत पशुपन्ध्री तथा फलफूल फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, माझकुभिण्डे	डण्ड कुमारी ठकुरी	९८४३९९४०७४
१२५	विश्वकर्मा कृषि तथा पशुपालन फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, नयाँखर्क	इन्दिरा वि.क.	९८४९०९८८९३
१२६	तल्लो डुडे जुनार सुन्तला फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	भिम बहादुर कमार जोगी	९८६९९४४८८५
१२७	जगत पशुपन्ध्री तथा कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, रतनचुरा	जगत बहादुर बस्नेत	९८६६८८२४३३
१२८	हरियाली फलफूल फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	डम्बर कुमारी ठकुरी	९८४४४४२०८४
१२९	जल्पादेवी पशुपन्ध्री तथा फलफूल फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	जित बहादुर ठकुरी	९८४३९९४०७४
१३०	शिवशक्ति पशुपन्ध्री तथा फलफूल उत्पादन फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	बेग बहादुर ठकुरी	९८४४५५२५४५
१३१	जुनारबोटे फलफूल तथा तरकारी खेती	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	खड्क बहादुर पूर्वछाने	९८४४०८६३९०
१३२	नमुना जुनार तथा फलफूल फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, माझकुभिण्डे	देवी कुमारी ठकुरी	९८४२७७०५६७
१३३	दिपक जुनार सुन्तला फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	हरि बहादुर भुजेल	९८४४४०३०५२
१३४	आर्मन जुनार सुन्तला तथा तरकारी फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	नारायण कुवर	९८८०९९७२२७
१३५	नमुनाज्योति फलफूल तथा तरकारी उत्पादन फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	चन्द्रा कुमारी ठकुरी	९८४४२९५९२९
१३६	लक्ष्मी पशुपन्ध्री तथा कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, हिर्दिङ्ग	ललिता कुमारी बुढाथोकी	९८४४९७३७२४
१३७	हरियाली फलफूल कृषक समूह	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	चक्र बहादुर ठकुरी	९८४४४२२०८
१३८	थापा कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, नयाँखर्क	मन्जु कार्की	९८६९६२९००
१३९	मेनुका बाखा फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, रतनचुरा	हेम विक्रम थापा	९८४४९४७९२८
१४०	लालिगुँरास कृषक समूह	गोलन्जोर गा.पा.-५, नयाँखर्क	गणेश बहादुर लामा	९८४४८९७०३
१४१	पत्थर शिलादेवी बाखा पालन फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	दान बहादुर थापा मगर	९८६४५०७५३३
१४२	भुजेल जुनार अर्गानिक कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, नयाँखर्क	डिल्ली बहादुर भुजेल	९८६४०४६३९९

क्र.सं.	समूह/सहकारी/फर्मको नाम	ठेगाना	अध्यक्ष/सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.
१४३	अनोज कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, नयाँखर्क	तिर्थमाया थापा	९८४४२२५७२९
१४४	सरस्वती कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, नयाँखर्क	सरस्वती राय	९८४४०९५२१५
१४५	पदम कुमारी कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, नयाँखर्क	पदम कुमारी बराल	९८४४०८५१६४
१४६	कुमार जुनार सुन्तला कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, नयाँखर्क	कुमार लाल श्रेष्ठ	९८४४०९४५८२
१४७	उमा कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, हिर्दिङ्ग	डम्बर बहादुर बस्नेत	९८१४८६०३०६
१४८	दिपज्योति व्यवसायिक बाखा पालन तथा तरकारी फर्म	सुनकोशि गा.पा.-७, नागी	नविन कार्की	९८४४०८०२०७
१४९	विनीता अर्गानिक तरकारी खेती	गोलन्जोर गा.पा.-५, रतनचुरा	विनीता भुजेल	९८६९७९७२०९
१५०	आले जुनार फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	भेष बहादुर आले	९८४३१३४८४६
१५१	लाफा फलफूल तथा तरकारी फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, माथिल्लो आलेगाउँ	यम कुमार गुर्मछाने	९८४४०८६३१०
१५२	नवप्रगतिशिल जगरबोटे जुनार कृषि सहकारी स.लि.	गोलन्जोर गा.पा.-५, रतनचुरा	अम्बरदिप वि.क. कुमार लाल श्रेष्ठ	९८४१९६१४९३ ९८५४०२२०८०
१५३	चिसापानी कृषक समूह	गोलन्जोर गा.पा.-५, रतनचुरा	जसोदा देवी थापा	९८४४०८२१८५
१५४	चिसापानी जुनार उत्पादन कृषि स.सं.लि.	गोलन्जोर गा.पा.-५, रतनचुरा	कपिल थापा	९८४४०४५१४४
१५५	लता जुस तथा तरकारी पसल	गोलन्जोर गा.पा.-३, भुवनेश्वरी	विमला भुजेल	९८४४०४५१६४
१५६	डुकुर सिंह बाखा पालन फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-३, भुवनेश्वरी	प्रेम हरि बराल	९८४५९१८०६६
१५७	लालिगुरास बहुउद्देश्य कृषक समूह	क.न.पा.-३, चपौली	शिव प्रसाद चौलागाई	९८४४०४१८४७
१५८	हिलटप एकिकृत कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, धुराडाँडा	गोविन्द विक्रम थापा	९८४१४०१५५०
१५९	सिम्ले नमुना बाखा पालन फलफूल तथा कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	नर माया जर्गा मगर	९८४२२५६२४१
१६०	निर्मल जुनार उत्पादन व्यवसाय फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-६, नाकाजोली	निर बहादुर मगर	९८४४४५१४७०
१६१	ममता जुनार उत्पादन फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-६, नाकाजोली	बेद बहादुर मगर	९८४४२४४९१०
१६२	जिविका कृषि नर्सरी तथा पशुपन्छी पालन कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, खनियाखर्क	श्याम कुमार रम्तेल	९८४४१७३६७७
१६३	सिता पशुपन्छी तथा कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, नयाँखर्क	निरोज श्रेष्ठ	९८४४१९७००२
१६४	अनुपमा कृषि पशुपन्छी पालन फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, खनियाखर्क	खिल विक्रम थापा	९८४५२८२२६२
१६५	सन्देश बंगुर फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	संजिव वि क	९८६०४२२२४७
१६६	खड्कराज जुनार कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, रतनचुरा	खड्कराज थापा	९८४४०४३५८२
१६७	तल्लावारी पशुपन्छी तथा कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, नयाँखर्क	विमला कुमारी बस्नेत	९८४४०४३५४२

क्र.सं.	समूह/सहकारी/फर्मको नाम	ठेगाना	अध्यक्ष/सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.
१६८	थापा पाडा पालन तथा नर्सरी उत्पादन फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, नयाँखर्क	भुपेन्द्र थापा	९८४४०९२५५२
१६९	मंश्राङ्गी टोल कृषि तथा पशुपन्छी उत्पादन फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-६, नाकाजोली	लाल बहादुर मंश्राङ्गी	९८९८३५७८९९
१७०	श्री नज्मा कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-१, डुडभन्ज्याङ्ग	तारा बहादुर सुनुवार	९८४५०६५६१०
१७१	आर.के कृषि तथा पशुपन्छी पालन फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-२, वितिजोर	राज कुमार हमाल	९८४४३९६६५३
१७२	वितिजोर नमुना कृषि तथा पशुपन्छी फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-२, वितिजोर	डुकेन्द्र बहादुर ठकुरी	९८४४०८२८०२
१७३	नमुना कृषि तथा पशुपन्छी सामूहिक फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	रस्मिला ठकुरी	९८४४२९५९२९
१७४	थापा पशुपन्छी तथा कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, नयाँखर्क	मन्दिरा थापा	९८४४०९९५९९
१७५	गौरि शंकर पशुपालन तथा कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, रतनचुरा	नरमान कामी	९८४४०४३५४२
१७६	पम्फा कृषि तथा पशुपालन फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, रतनचुरा	पम्फावती हायू	९८६४६८२६०९
१७७	अमृत जुनार तथा सुन्तला उत्पादन कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	मोहन ठकुरी	९८४२३९०५००
१७८	ठकुरी जुनार फलफूल तथा पशुपन्छी कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	सुरेन्द्र ठकुरी	९८४४९५६५५२
१७९	सिंहदेवी पशुपन्छी तथा फलफूल फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	जित ब. पूर्वछाने मगर	९८४४२५९३३६
१८०	अर्जुन फलफूल तथा पशुपन्छी फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, डुडे	अर्जुन कुवैर	९८६५४७७६४९
१८१	श्री जलदेवी पशुपन्छी तथा फलफूल फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	रविन्द्र पूर्वछाने मगर	९८६४४६५३८५
१८२	गोलन्जोर चिसान्त कृषि तथा पशुपालन फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, धुराडाडाँ	युवराज बस्नेत	९८६३३२८३४६
१८३	बाघभैरव पशुपन्छी पालन तथा कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, खनियाखर्क	हरिबाबु गजुरेल	९८०९१४५९५९
१८४	उत्तम पशुपन्छी तथा फलफूल फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	ईन्द्र बहादुर पूर्वछाने	९८४४३२७२६२
१८५	नयाँ जात फलफूल तरकारी तथा नर्सरी फर्म	तिनपाटन गा.पा.-७, तोश्रामखोला	प्रविण मंश्राङ्गी	९८४५६५००४९
१८६	गोदार थापा कृषि पशुपन्छी फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, रतनचुरा	सावित्रा थापा	९८४९६७७८५३
१८७	नमुना पशुपालन तथा कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, विजयछाप	वकिल जङ्ग थापा	९८६३९३८२३३
१८८	देवकी पशुपन्छी पालन तथा कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, विजयछाप	देवकी श्रेष्ठ	९८०७६३९४४३

क्र.सं.	समूह/सहकारी/फर्मको नाम	ठेगाना	अध्यक्ष/सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.
१८९	सुमित पशुपन्छी तथा कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, विजयछाप	शिव कुमारी कार्की	९८१६८६०३९७
१९०	सुतारछाप पशुपालन तथा कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, खनियाखर्क	कमला देवी थापा	९८४४२९२९११
१९१	ललिता पशुपन्छी पालन तथा कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, विजयछाप	ललिता श्रेष्ठ	९८६३९३८२३३
१९२	श्री निश्चल कृषि तथा पशुपन्छी पालन फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-२, वितिजोर	निश्चल राना मगर	९८६१५४२६४०
१९३	कालिकादेवी फलफूल तथा पशुपालन फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, डाडाँटोल	प्रमिश सुनारी	९८६४०२२२५१
१९४	वैज्ञानिक पशुपन्छी पालन तथा कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, हिर्दिङ्ग	तेज बहादुर भुजेल	९८६९६४१८७५
१९५	नमुना पशुपालन तथा कृषि नर्सरी फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, धुराडाडाँ	कुल बहादुर बस्नेत	९८४४०८१०१६
१९६	श्री अनिशा पशुपन्छी पालन तथा कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, नयाँखर्क	जंग बहादुर विश्वकर्मा	९८४०८७२०१६
१९७	योगेश कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-६, नाकाजोली	मेन बहादुर अस्थानी	९८४४५६३०४६
१९८	शुशिल जुनार उत्पादन तथा पशुपन्छी फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-६, नाकाजोली	दुर्गा बहादुर अस्थानी	९८४४५६३०४६
१९९	संगिता पशुपन्छी कृषि तथा फलफूल फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	उत्तर कुमार अधिकारी	९८५४०४१६८५
२००	प्रतिक पशुपन्छी तथा फलफूल कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	पदम बहादुर आले	९८६४२०६७५१
२०१	उपकार जुनार उत्पादन कृषि स.सं.लि.	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	सुरेन्द्र ठकुरी/प्रेम ठकुरी	९८४४१५६५५२ ९८४४१७४१२४
२०२	टारवारी कृषि तथा पशुपन्छी फार्म	गोलन्जोर गा.पा.-२, वितिजोर	चोरिन्द्र ठकुरी	९८४०४९९७०३
२०३	हमाल डिही बाखा पालन फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-२, वितिजोर	पवित्रा कुमारी हमाल	९८४८९१३७११
२०४	बगैँचा कृषि तथा पशुपन्छी पालन फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-२, वितिजोर	भिम बहादुर ठकुरी	९८४४२२७१५०
२०५	रविना कृषि तथा बाखा पालन फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-२, वितिजोर	डोडिन्द्र ठकुरी	९८४४४२२२६८
२०६	निलकण्ठ मिश्रित नर्सरी तथा पशु पालन कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, हिर्दिङ्ग	निर विक्रम थापा	९८४४०८१४६४
२०७	जमुना पखेरा फलफूल तथा पशुपन्छी आधुनिक कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	लिला बहादुर आले	९८४०६६७२८२
२०८	सामुदायिक मेलमिलाप कृषि स.सं.लि.	गोलन्जोर गा.पा.-५, रतनचुरा	लक्ष्मी कुमारी हायू	९८४१९६१४९३
२०९	देवान पशुपालन तरकारी तथा नर्सरी फर्म	सुनकोशि गा.पा.-७, गैरीगाँउ	मुरारी बहादुर हायू	९८४२६३७६८७

क्र.सं.	समूह/सहकारी/फर्मको नाम	ठेगाना	अध्यक्ष/सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.
२१०	चन्द्र अर्गानिक तरकारी खेती कृषि फर्म	क,न,पा,-३, चपौली	चन्द्र प्रसाद चौलागाई	९८४४२५२३१८
२११	वि,एस,लामा व्यवसायिक पशुपंक्षी तथा अर्गानिक कृषि फर्म	सुनकोशी-७ नागी	बिष्णु माया लामा	९८४४९५००८४
२१२	उमारा पशुपंक्षी माछा पालन तथा कृषि फार्म	गोलन्जोर-५, रतनचुरा, खानि निगाले	डिल कुमारी थापा मगर	९८१५८१६३९२
२१३	नाकाजोली युवा कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	गोलन्जोर-६, नाकाजोली	हेम बहादुर अस्थानि मगर	९८४६८२९९३३
२१४	हायु कृषि तथा पशुपालन फर्म	गोलन्जोर-५, रतनचुरा	बद्री कुमार हायु	९८४४१५५९२८
२१५	माउवोट फलफूल तथा तरकारी कृषि फर्म	तिनपाटन-७, तोश्रामखोला	ओम बहादुर मश्राङ्गी	९८४३१०४७६२
२१६	सोवित कृषि तथा पशुपंक्षी फार्म	गोलन्जोर-५, नयाँखर्क	टेक बहादुर भुजेल	९८४०२२५३५५
२१७	कालिका कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	गोलन्जोर-६, दावने	कर्ण बहादुर तामाङ्ग	९८४४२०६०४९
२१८	बिचारी कृषि फलफूल तथा पशुपंक्षी फार्म	गोलन्जोर-५, नयाँखर्क	राम बहादुर थापा	९८४४०८५७५६
२१९	कमल कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	गोलन्जोर-६, नाकाजोली	कमल बहादुर मगर	९८६२३६३०८७
२२०	लाङ्गाली जुनार उद्योग	गोलन्जोर-४, तीनकन्या	शान्त बहादुर सिजाली	९८४४०८६७९६
२२१	थापा पशुपंक्षी तथा फलफूल कृषि फर्म	गोलन्जोर-४, तीनकन्या	सम्सेर बहादुर थापा	९८६६४२८५९५
२२२	प्रगतिशिल पशुपंक्षी कृषि फार्म	गोलन्जोर गा,पा,-५, रतनचुरा	उमेश रम्तेल	९८६१०००३२९
२२३	श्री देवराज कृषि तथा पशुपंक्षी पालन फार्म	गोलन्जोर गा,पा,-२, वितिजोर	छत्र बहादुर राना	९८६१५४२६४०
२२४	श्री थापा कृषि तथा पशुपंक्षी फार्म	गोलन्जोर गा,पा,-५, हिर्दिङ्ग	इश्वर थापा	९८५१२८०२६३
२२५	तिनकन्या देवि पशुपंक्षी तथा कृषि फर्म	गोलन्जोर गा,पा,-४, टाँडी	एक बहादुर आलेमगर	९८६४०४३२६७
२२६	पुन्नरा अर्गानिक तरकारी खेति	क,न,पा,-३, चपौली	पुन्नरा कुमारी पहाडी	९८४४०९४८००
२२७	श्री थानापति कृषि फर्म	गोलन्जोर गा,पा,-५, रतनचुरा	गीता कुमारी श्रेष्ठ	९८४४०४२०८५
२२८	रजय पशुपंक्षी तथा कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	बेग बहादुर सार्की	९८४४२९३३१८
२२९	कालिकादेवी कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	निर बहादुर थापा	९८६३१९९०४९
२३०	हिमचुली पशुपंक्षी तथा फलफूल कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, खोक्लीङ्ग	चुडाकुमार अधिकारी	९८४२४१४१४४
२३१	समिक्षा कृषि तथा पशुपंक्षी पालन फर्म	गोलन्जोर गा,पा,-२, वितिजोर	मोहन बहादुर ठकुरी	९८६४२६२४९८
२३२	अमृत कृषि तथा पशुपंक्षी पालन फर्म	गोलन्जोर गा,पा,-२, वितिजोर	रेख बहादुर ठकुरी	९८६४०२४५७९

क्र.सं.	समूह/सहकारी/फर्मको नाम	ठेगाना	अध्यक्ष/सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.
२३३	ज्वालामुखी पशुपंक्षी फलफूल तथा कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	खड्क बहादुर राक्से ठकुरी	९८६९६९५०९६
२३४	आइस्मा कृषि फलफूल तथा पशुपंक्षी फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	राज कुमारी हमाल	९८४४३९६०९९
२३५	होम पशुपंक्षी तथा फलफूल कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	होम बहादुर भुजेल	९८४३३२५९९२
२३६	श्री बलम्पाकी एग्रो फार्म	गोलन्जोर गा.पा.-३, ओखले	नर बहादुर वलम्पाकी	९८४४९६८०५०
२३७	करिना पशुपंक्षी पालन फार्म	गोलन्जोर गा.पा.-२, वितिजोर	कमल बहादुर ठकुरी	९८६९२४९२९९
२३८	यसिरा कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, चिसापानी	राजन प्रसाद बराल	९८४९४२८४२४
२३९	प्रदिप कृषि तथा पशुपंक्षी तरकारी फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-२, वितिजोर	फडिन्द्र कुमारी पौडेल	९८४४०७४५८०
२४०	आचार्य कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-५, नयाँखर्क	भरत प्रसाद आचार्य	९८५४०४२०२२
२४१	मखमलि पशुपंक्षी तथा बंगुर फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, मुलडाँडा	सिलमाया आले	९८४९५०७६४७
२४२	महेन्द्र पशुपंक्षी तथा फलफूल कृषि फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	महेन्द्र बहादुर पुलामी	९८४३४९२८२७
२४३	ओम फलफूल तथा बंगुर पशुपंक्षी फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, मुलडाँडा	ओम बहादुर आले	९८४४४३५९६९
२४४	मल्ल कृषि तथा पशुपंक्षी पालन फार्म	गोलन्जोर गा.पा.-२, वितिजोर	रिप बहादुर मल्ल	९८४३४५८५७९
२४५	श्री विद्या कृषि तथा पशुपंक्षी पालन फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-२, वितिजोर	विशाल कुमार पुलामी	९८६४५४०६३६
२४६	निर्जला कृषि तथा पशुपंक्षी पालन फार्म	गोलन्जोर गा.पा.-२, वितिजोर	सुमन बहादुर ठकुरी	९८४३९५३६९८
२४७	जानुका कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-२, वितिजोर	खिल बहादुर ठकुरी	९८४४२५३०२९
२४८	सिसिर फलफूल बंगुर तथा पशुपंक्षी फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, मुलडाँडा	बेग बहादुर आले	९८४३३००७७
२४९	सिंजनसिल फल तथा पशुपंक्षी फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-४, मुलडाँडा	सुसिला कुमारी पुलामी	९८४०७०९४४४
२५०	गौरावारी कृषि तथा पशुपंक्षी पालन फार्म	गोलन्जोर गा.पा.-२, वितिजोर	एक बहादुर ठकुरी	९८४२४९३२४५
२५१	श्री हेम कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	गोलन्जोर गा.पा.-२, वितिजोर	अमृत बहादुर ठकुरी	९८६३८५९२९५
२५२	बहु उद्देश्य फर्म एण्ड रिसोट प्रा.लि,	गोलन्जोर गा.पा.-४, तिनकन्या	दुर्गामायाँ तामाङ्ग	९८४९५९२९९६
२५३	बिनु कृषि तथा पशुपंक्षी फार्म	गोलन्जोर-६, हैबार गाउँ	धर्मराज कार्की	९८४३००२०९५
२५४	देवमन्जरी कृषि पशुपंक्षी पालन फर्म	गोलन्जोर-६, सिन्धुली	सुजता भुजेल	९८४४०७५७९९
२५५	सुरेश कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	तिनपाटन-७, तोश्रामखोला	सोभा कुमारी मश्राङ्गी	९८४०३६२५३२
२५६	नमुना तरकारी फलफूल तथा कृषि फर्म	तिनपाटन-७, तोश्रामखोला	कमल पुर्वछाने	९८६५९०३५५८
२५७	जेवि जुनार कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	गोलन्जोर-६, हैवारगाउँ	जिवन भुजेल	९८६५०३२६६६
२५८	तारा कृषि जुनार तथा पशुपंक्षी फर्म	गोलन्जोर-६, हैवारगाउँ	तारा बहादुर भुजेल	९७४६६७०९४९

अनुसूची ४ : सिन्धुली जिल्ला, जुनार सुपरजोन क्षेत्रका जुनार नर्सरीहरूको विवरण

क्र.सं.	नर्सरीको नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्तिको नाम	सम्पर्क नं.
१	जुनार हाइटेक फलफूल नर्सरी	गोलन्जोर-५, फुङ्गसे	अमेश बस्नेत	९६९९७७९४९८
२	अमिलोजात फलफूल जुनार नर्सरी	गोलन्जोर-५, खनियाँखर्क	अमृत बहादुर रम्तेत	९८९६८२५६४४
३	सुभदिप मिश्रित कृषि नर्सरी	गोलन्जोर-५, खनियाँखर्क	श्याम कुमार रम्तेल	९८४४९७३६७७
४	कल्पना जुनार नर्सरी	गोलन्जोर-४, तीनकन्या	पदम बहादुर ठाडा	९८४०६६७०३७
५	दिपक फलफूल नर्सरी	गोलन्जोर-५, नयाँखर्क	दिपक कुमार थापा	९८४४०४२३९२
६	नाकाजोली जुनार एकिकृत फलफूल नर्सरी	गोलन्जोर-६, बाशेश्वर	शेर बहादुर मगर	९८४४९७३७९४
७	राजकुमार फलफूल नर्सरी फार्म	गोलन्जोर-५, नयाँखर्क	राज कुमार थापा	९८४४०४३५४२
८	पहाडी फलफूल नर्सरी	गोलन्जोर-५, खनियाँखर्क	चुडाराज शर्मा	९८४४०९२३९९
९	माहाभारत फलफूल बगैँचा मिश्रित नर्सरी	गोलन्जोर-५, चिसापानी	बुद्धि बहादुर पाल्पाली	९८५१०९४९२९
१०	गोविन्द गोमा फलफूल नर्सरी	गोलन्जोर-५, नयाँखर्क	कृष्ण कुमार थापा	९८४४०८५१६६
११	सिन्धुलीगढी मिश्रित फलफूल नर्सरी	गोलन्जोर-५, धुराडाँडा	हरिशरण बस्नेत	९८४२४३३६८०
१२	नेत्रल जुनार खेति तथा कृषि नर्सरी	गोलन्जोर-५, खनियाँखर्क	राम रम्तेल	९८५४०४९२५९
१३	शुमित्रा फलफूल नर्सरी	गोलन्जोर-५, हिर्दिङ्ग	रमेश थापा	९८४९००४९००
१४	तिनपाते फलफूल नर्सरी	तिनपाटेन-७, तोश्रामखोला	पुन बहादुर मश्राङ्गी	९८४४८६७९६३
१५	कुशल फलफूल नर्सरी	सुनकोशी-७, मझुवा	यज्ञ बहादुर आचार्य	९८४४०४५७७८
१६	सरस्वती जुनार नर्सरी	गोलन्जोर-४, तिनकन्या	धन माया श्रेष्ठ	९८४४२५३६२६
१७	संगिता फलफूल नर्सरी	गोलन्जोर-५, धुराडाँडा	सोम बहादुर बस्नेत	९८४८९१३५१७
१८	निलकण्ठ मिश्रित नर्सरी	गोलन्जोर-५, हिर्दिङ्ग	निर बिक्रम थापा	९८४४०८९४६४
१९	गोलन्जोर चिसान्त नर्सरी	गोलन्जोर-५, धुराडाँडा	युवराज बस्नेत	९८६३३२८३४६
२०	प्रगतिशील फलफूल तथा तरकारी नर्सरी	गोलन्जोर-५, चिसापानी	अमेश बस्नेत	९८४४२०६४४८
२१	उन्नतिशील फलफूल नर्सरी	गोलन्जोर-५, चिसापानी	विष्णु बस्नेत	९८४४०७५६९५
२२	सिर्जनशील जुनार उत्पादन कृषि फार्म	गोलन्जोर-५, चिसापानी	योगेन्द्र बहादुर थापा	९८४४९५६६२३
२३	दिभास्ना जुनार सुन्तला नर्सरी फार्म	गोलन्जोर-६, बाशेश्वर	दिनेश कोइराला	९८४४०९५४५०

अनुसूची ५ : जिल्लामा दर्ता भएका जुनार सहकारी संस्थाहरुको विवरण

सि.नं.	सहकारी संस्थाको नाम	संस्थाको ठेगाना	सम्पर्क व्यक्तिको नाम	मोबाईल नं.
१	विजयछाप जुनार उत्पादन कृषक स.सं.लि.	गोलन्जोर गा.पा.-५	राजकुमार श्रेष्ठ	९८१६८३७८३४
२	सृजना जुनार उत्पादन कृषि स.सं.लि.	गोलन्जोर गा.पा.-५	लालबहादुर थापा	९८४४०९२३३५
३	जुनार नर्सरी कृषि सहकारी संस्था लि.	गोलन्जोर गा.पा.-५	अमृतबहादुर रम्तेल	९८४४१४३१३८
४	रतनचुरा जुनार उत्पादन कृषि स.सं.लि.	गोलन्जोर गा.पा.-५	चुडाराज शर्मा	९८४४०९२३१९
५	खनियाखर्क जुनार उत्पादन कृषि सहकारी संस्था लि.	गोलन्जोर गा.पा.-५	बद्रिकुमार थापा	९८५४०४१२३८
६	चिसापानी जुनार उत्पादन कृषि स.सं.लि.	गोलन्जोर गा.पा.-५	सुवास थापा	९८६४३०८६३४
७	हिर्दिङ्ग जुनार उत्पादन कृषि स.सं.लि.	गोलन्जोर गा.पा.-५	पृथ्वी नारायण श्रेष्ठ	९८४४१४२२६८
८	मिमिरे पूख्यौली जुनार उत्पादन कृषि सहकारी संस्था लि.	गोलन्जोर गा.पा.-५	लक्ष्मी कुमारी हायू	९८४४२२६१८७
९	जिविकोपार्जन जुनार उत्पादन कृषि सहकारी संस्था लि.	गोलन्जोर गा.पा.-५	तिलक बहादुर थापा	९८४४०४०३५७
१०	जुनार प्रशोधन सहकारी संस्था लि.	गोलन्जोर गा.पा.-५	स्याम कुमार रम्तेल	९८४४१७३६७७
११	प्रगती जुनार उत्पादन कृषि स.सं.लि.	गोलन्जोर गा.पा.-५	डिलबहादुर रम्तेल	९८४४५११८७४
१२	सूर्योदय जुनार उत्पादन कृषि स.सं.लि.	गोलन्जोर गा.पा.-५	डम्बर विक्रम बस्नेत	९८४४०९२३६९
१३	नवप्रगतिशिल जगरवोटे जुनार उत्पादन कृषि सं.लि.	गोलन्जोर गा.पा.-५	अम्बरदिप वि.क.	९८४१०७०३९१
१४	सुभदिप मिश्रीत जुनार कृषि स.सं.लि.	गोलन्जोर गा.पा.-५	निर्मल कुमार रम्तेल	९८५४०४१२५१
१५	जनशक्ति जुनार उत्पादन कृषि सहकारी संस्था लि.	क.न.पा.-३	गंगालाल गौतम	९६१४८२०००२
१६	बाटो निगाले जुनार उत्पादन कृषि सहकारी संस्था लि.	क.न.पा.-३	लालकाजी श्रेष्ठ	९८४४०९२११०
१७	जुनार उत्पादन कृषि सहकारी संस्था लि.	क.न.पा.-३	शिव प्रसाद चौलागाई	९८४४०४१८४७
१८	नमुना जुनार उत्पादन कृषि स.सं.लि.	गोलन्जोर गा.पा.-६	अर्जुन बहादुर कोइराला	९८४४१७३७५३
१९	नाकाजोजी जुनार उत्पादन कृषि स.सं.लि.	गोलन्जोर गा.पा.-६	हस्त बहादुर मगर	९८४४२४४५६१
२०	गोलोन्जोर जुनार उत्पादन कृषि स.सं.लि.	गोलन्जोर गा.पा.-६	भोजबहादुर भूजेल	९८४४०७५७१९
२१	सुर्यमुखी जुनार उत्पादन कृषि स.सं.लि.	गोलन्जोर गा.पा.-६	वेच बहादुर राई	९८४१०७३७४७

सि.नं.	सहकारी संस्थाको नाम	संस्थाको ठेगाना	सम्पर्क व्यक्तिको नाम	मोबाईल नं.
२२	सुनखरी जुनार उत्पादन कृषि स.सं.लि.	गोलन्जोर गा.पा.-४	तिलक ठकुरी	९७४४०१८५४२
२३	विश्वज्योती जुनार उत्पादन कृषि सहकारी संस्था लि.	गोलन्जोर गा.पा.-४	लोकबहादुर आले	९८४४९४७०२२
२४	स्वच्छ हरियाली जुनार उत्पादन कृषि सहकारी संस्था लि.	गोलन्जोर गा.पा.-४	तेज बहादुर आले	९८४४४४२७३७
२५	कोपिला जुनार उत्पादन कृषि स.सं.लि.	गोलन्जोर गा.पा.-४	यमबहादुर सिंजाली	९८४२२०००६६
२६	अमृत जुनार उत्पादन कृषि स.सं.लि.	गोलन्जोर गा.पा.-४	तृर्थ गुरुङ्ग	९८४४३२०३३२
२७	माहाभारत हरियाली जुनार उत्पादन कृषि स.सं.लि.	गोलन्जोर गा.पा.-४	श्याम बहादुर ठकुरी	
२८	प्रगतीशिल जुनार उत्पादन कृषि स.सं.लि.	गोलन्जोर गा.पा.-४	पदम बहादुर वि.क.	९८४४७५९००
२९	उपकार जुनार उत्पादन कृषि स.सं.लि.	गोलन्जोर गा.पा.-४	सुरेन्द्र ठकुरी	
३०	गौरीशंकर जुनार उत्पादन कृषि सहकारी संस्था लि.	सुनकोशी गा.पा.-७	वद्री बहादुर दाहाल	९८६९२२९०९०
३१	कात्तिके मधुवनी जुनार कृषि सहकारी संस्था लि.	मरिण गा.पा.-५	मान बहादुर रानामगर	९६९४८८६२८४
३२	सिन्धुली जुनार विक्री तथा शित भण्डारण सहकारी संस्था	क.न.पा.-४	दिपक प्रसाद कोइराला	९८४४०४५३५५
३३	ताम्सालीड जुनार कृषि सहकारी संस्था लि.	हरिहरपुरगढी गा.पा.२	भिमबहादुर घिसिङ्ग	

श्रोत:- जिल्ला जुनार सहकारी संघ, सिन्धुली २०७५

अनुसूची ६ : सिन्धुली जिल्लामा सञ्चालनमा रहेका जुनार प्रशोधन उद्योग/एग्रोमार्टहरू

क्र.सं.	उद्योग/एग्रोमार्टको नाम	ठेगाना	प्रोपराइटर/सहकारीको नाम	सम्पर्क नं
१.	लाङ्गाली जुनार उद्योग	गोलन्जोर-४, तिनकन्या	शन्त बहादुर सिजाली मगर	९८४४०८६७९६
२.	प्रगति जुनार प्रशोधन सहकारी संस्था लि	गोलन्जोर-५, खनियाखर्क	हरि प्रसाद गजुरेल, उद्योग सञ्चालक	९८४४०४५९५९
३.	शित भण्डार सहकारी संस्था लि	कमलामाई न.पा.-४, तिनकन्या	दिपक कोइराला, अध्यक्ष	९८५९९४७३६३
४.	लता एग्रो फर्म	गोलन्जोर-३, ग्वालटार	विमला भुजेल	९८४४०४५९६४
५.	आधुनिक जुनार एग्रोमार्ट	गोलन्जोर-५, खनियाखर्क	(जिल्ला जुनार सहकारी संघ), अध्यक्ष, निर्मल कुमार रम्तेल	९८५४०४९२५९

अनुसूची ७ : कार्यालयमा हालसम्म ईन्टर्न/ओजेटी गर्ने विद्यार्थीहरूको विवरण

तह	क्र.सं.	नाम	शैक्षिक संस्था र ठेगाना	अवधि
बि एस्सी एजी ईन्टर्न	१	सुदिप कुवँर	कृ.त.व.वि.विश्वविद्यालय, रामपुर, चितवन	२०७३/०७४
	२	एलिना गौतम	कृ.त.व.वि.विश्वविद्यालय, रामपुर, चितवन	२०७४/०७५
	३	मतिना प्रजापति	कृ.त.व.वि.विश्वविद्यालय, रामपुर, चितवन	२०७४/०७५
	४	कैलाश पाण्डे	कृ.त.व.वि.विश्वविद्यालय, रामपुर, चितवन	२०७५/०७६
	५	समिता थापा	कृ.त.व.वि.विश्वविद्यालय, रामपुर, चितवन	२०७५/०७६
	६	रन्जु थपलिया	बागवानी संकाय म.र.ब.क्याम्पस, इलाम	२०७५/०७६
	७	प्रितिका देवकोटा	कृ.त.व.वि.विश्वविद्यालय, रामपुर, चितवन	२०७६/०७७
	८	प्रदिप खनाल	कृ.त.व.वि.विश्वविद्यालय, रामपुर, चितवन	२०७६/०७७
	९	निश्मा ढकाल	कृ.त.व.वि.विश्वविद्यालय, रामपुर, चितवन	२०७७/२०७८
	१०	करिश्मा सुवेदी	कृ.त.व.वि.विश्वविद्यालय, रामपुर, चितवन	२०७७/२०७८
	११	आयुष्मा सुवेदी	कृ.त.व.वि.विश्वविद्यालय, रामपुर, चितवन	२०७७/२०७८
आई एस्सी एजी	१	अजय सुनुवार	श्री जनज्योति मा.वि., फोस्रेटार, सिन्धुली	२०७४/०७५
	२	प्रविन सुनुवार	श्री जनज्योति मा.वि., फोस्रेटार, सिन्धुली	२०७४/०७५
	३	प्रविन प्याकुरेल	श्री जनज्योति मा.वि., फोस्रेटार, सिन्धुली	२०७४/०७५
	४	किरण रायमाझी	श्री जनज्योति मा.वि., फोस्रेटार, सिन्धुली	२०७४/०७५
	५	भिमा देवि श्रेष्ठ	श्री जनज्योति मा.वि., फोस्रेटार, सिन्धुली	२०७५.६.१ - ९.२८
	६	भिमा कुमारी श्रेष्ठ	श्री जनज्योति मा.वि., फोस्रेटार, सिन्धुली	२०७५.६.१ - ९.२८
	७	दिपा सुनुवार	श्री सर्व मा.वि., भिमेश्वर न.पा.-४, जिलु, दोलखा	२०७५.१०.६-०७६.१.५
	८	इन्दिरा आचार्य	श्री सर्व मा.वि., भिमेश्वर न.पा.-४, जिलु, दोलखा	२०७५.१०.६-०७६.१.५
	९	सरस्वती बुढाथोकी	श्री जनज्योति मा.वि., फोस्रेटार, सिन्धुली	२०७६.८.१-१०.२९
	१०	सविना अधिकारी	श्री जनज्योति मा.वि., फोस्रेटार, सिन्धुली	२०७६.८.१-१०.२९
	११	नमिका थापा	श्री जनज्योति मा.वि., फोस्रेटार, सिन्धुली	२०७६.८.१-१०.२९
	१२	मिलन कुमार भण्डारी	श्री जनज्योति मा.वि., फोस्रेटार, सिन्धुली	२०७६.८.१-१०.२९
	१३	प्रतिक आचार्य	श्री जनज्योति मा.वि., फोस्रेटार, सिन्धुली	२०७६.८.१-१०.२९
	१४	अनुप देवकोटा	श्री जनज्योति मा.वि.,फोस्रेटार, सिन्धुली	२०७७.१२.१ - २०७८.२.३१
	१५	प्रनिश फुयाँल	श्री जनज्योति मा.वि.,फोस्रेटार, सिन्धुली	२०७७.१२.१ - २०७८.२.३१
	१६	रिना अधिकारी	श्री जनज्योति मा.वि.,फोस्रेटार, सिन्धुली	२०७७.१२.१ - २०७८.२.३१
	१७	दिपेन्द्र तारा ठकुरी	श्री जनज्योति मा.वि.,फोस्रेटार, सिन्धुली	२०७७.१२.१ - २०७८.२.३१
१८	बिना हायु	लहान प्राविधिक शिक्षालय, लहान, सिराहा	२०७८.१.८ - २०७८.४.८.	

तह	क्र.सं.	नाम	शैक्षिक संस्था र ठेगाना	अवधि
	१९	सम्झना हायु	लहान प्राविधिक शिक्षालय, लहान, सिराहा	२०७८.१.८ - २०७८.४.८.
	२०	गंगा वि.क.	लहान प्राविधिक शिक्षालय, लहान, सिराहा	२०७८.१.८ - २०७८.४.८.
आईएस्सी एजी डब्लुईपि	२१	संगिता राई	श्री माध्यमिक विद्यालय, लाम्पन, बतासे, सिन्धुली	२०७८.४.१२-२०७८.७.११
	२२	आशा पुलामी	श्री माध्यमिक विद्यालय, लाम्पन, बतासे, सिन्धुली	२०७८.४.१२-२०७८.७.११
	२३	ज्ञानु माया तामाङ	श्री माध्यमिक विद्यालय, लाम्पन, बतासे, सिन्धुली	२०७८.४.१२-२०७८.७.११
	२४	ईश्वर श्रेष्ठ	श्री लापिलाङ्ग मा.वि., कालिन्चोक, दोलखा	२०७८.४.१५-२०७८.७.१४
	२५	मिलन श्रेष्ठ	जिरी प्राविधिक शिक्षालय जिरी, दोलखा	२०७८.४.१५-२०७८.७.१४
जे.टि.ए.	१	प्रकाश भुजेल	श्री मा.वि., नयाँखर्क, सिन्धुली	२०७५.५.२५ - ११.२४
	२	बुद्धि ब. किडरिङ्गमगर	श्री मा.वि., नयाँखर्क, सिन्धुली	२०७५.५.२५ - ११.२४
	३	शिखरनाथ कोइराला	श्री मा.वि., नयाँखर्क, सिन्धुली	२०७५.५.२५ - ११.२४
	४	नबिना कार्की	श्री मा.वि., नयाँखर्क, सिन्धुली	२०७५.५.२५ - ११.२४
	५	लक्ष्मी श्रेष्ठ	श्री मा.वि., नयाँखर्क, सिन्धुली	२०७५.५.२५ - ११.२४
	६	सरस्वती श्रेष्ठ	श्री मा.वि., नयाँखर्क, सिन्धुली	२०७५.५.२५ - ११.२४
	७	निरुता थिङ	श्री मा.वि., नयाँखर्क, सिन्धुली	२०७५.५.२५ - ११.२४
	८	नन्दमाया श्रेष्ठ	श्री मा.वि., नयाँखर्क, सिन्धुली	२०७५.५.२५ - ११.२४
	९	मेनुका कार्की	श्री मा.वि., नयाँखर्क, सिन्धुली	२०७५.५.२५ - ११.२४
	१०	प्रतिमा भुजेल	श्री मा.वि., नयाँखर्क, सिन्धुली	२०७५.५.२५ - ११.२४
	११	सुकुमाया श्रेष्ठ	श्री मा.वि., नयाँखर्क, सिन्धुली	२०७५.५.२५ - ११.२४
	१२	पवित्रा भुजेल	श्री मा.वि., नयाँखर्क, सिन्धुली	२०७५.५.२५ - ११.२४
	१३	उमा भुजेल	श्री मा.वि., नयाँखर्क, सिन्धुली	२०७५.५.२५ - ११.२४
	१४	अस्मिता नेपाली	श्री मा.वि., नयाँखर्क, सिन्धुली	२०७५.५.२५ - ११.२४
	१५	पासाङ दोर्जे तामाङ	श्री मा.वि., नयाँखर्क, सिन्धुली	२०७५.५.२५ - ११.२४
	१६	उमा बस्नेत	श्री मा.वि., नयाँखर्क, सिन्धुली	२०७६.५.२६ - ११.२५
	१७	रस्मिता पुलामी	श्री मा.वि., नयाँखर्क, सिन्धुली	२०७६.५.२६ - ११.२५
	१८	अम्रेश बस्नेत	श्री मा.वि., नयाँखर्क, सिन्धुली	२०७६.५.२६ - ११.२५
	१९	मिना कुमारी श्रेष्ठ	श्री जनज्योति मा.वि., फोस्रेटार, सिन्धुली	२०७६.५.२६ - ११.२५
	२०	एलिना आचार्य	श्री जनज्योति मा.वि., फोस्रेटार, सिन्धुली	२०७६.५.२६ - ११.२५
	२१	कमला श्रेष्ठ	श्री मा.वि., नयाँखर्क, सिन्धुली	२०७७.११.२८ -२०७८.५.२७
	२२	मानिका थापा	श्री मा.वि., नयाँखर्क, सिन्धुली	२०७७.११.२८ -२०७८.५.२७
	२३	तारादेवी तामाङ	श्री मा.वि., नयाँखर्क, सिन्धुली	२०७७.११.२८ -२०७८.५.२७

+++

// ८० //

अनुसूची ८ : बि.एस्सी. कृषि ईन्टर्न र अन्य विद्यार्थीहरूको अध्ययन प्रतिवेदन

ASSESSMENT OF SOIL FERTILITY STATUS OF NURSERIES IN SWEET ORANGE ZONE UNDER PMAMP IN SINDHULI DISTRICT USING GEO-SPATIAL TECHNOLOGY

Sudip Kunwar, Chandeshwar Prasad Shriwastav,
Devendra Shahu, Lalan Kumar Singh

शोधसार

जुनार मध्य पहाडि क्षेत्रमा आय आर्जनको दृष्टिकोणले एक महत्वपूर्ण फलफुल हो। सिन्धुली जिल्ला जुनार खेती व्यवसायीकरण र कृषि उद्यमशीलता स्थापनाको लागि ठुलो सम्भावना बोकेको जिल्ला हो। यस अध्ययन सन् २०१७ मा सिन्धुली जिल्लाको गोलन्जोर गाउँपालिका वडा नं. ४, ५ र ६ मा अवस्थित प्रधानमन्त्रि कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, परियोजना कार्यान्वयन इकाई (जुनार जोन)को कार्यक्षेत्र अन्तरगत जुनार नर्सरीहरूको माटोको उर्वराशक्तिको अवस्था र स्वस्थ जुनार बेर्ना उत्पादनमा बाधक प्रमुख खाद्यतत्व पत्ता लगाउने उद्देश्यले गरिएको थियो। विभिन्न नर्सरीहरूबाट ०-२० से.मी. गहिराईमा ३२ वटा माटोको नमुनाहरू सङ्कलन गरिएको थियो। माटोका नमुनाहरू सङ्कलन गरिएको। स्थान जि.पि.एस्. उपकरण मार्फत पहिचान गरिएको थियो। सङ्कलन गरिएको नमुनाहरूलाई प्रयोगशालामा परिक्षण गरि माटोको बुनौट, पि.एच., नाईट्रोजन, फोस्फोरस, पोटासियम, जिङ्क, बोरन र जैविक पदार्थको अवस्था मापन गरिएको थियो। सम्पूर्ण अनुसन्धान क्षेत्रको माटोको उर्वराशक्ति नक्साङ्कन (Soil Fertility Status Map) Arc-GIS १०.१ सफ्टवेयर मार्फत GIS Interpolation प्रयोग गरि गरिएको थियो। स्वस्थ जुनार बेर्ना उत्पादनमा बाधक प्रमुख खाद्यतत्व पत्ता लगाउन माटोको प्रयोगशाला मार्फत आएको तथ्याङ्कलाई जुनार नर्सरीको लागि उत्तम मानिएको माटो परिक्षण तथ्याङ्कसङ्ग तुलना गरिएको थियो। माटो परिक्षणको तथ्याङ्क हेर्दा, सङ्कलित नमुना मध्ये अधिकतम नमुनाहरू (५९.३८%) स्यान्डि-लोम (Sandy-loam) तथा (७१.८७%) अम्लिय रहेको पाइयो। त्यस्तै अधिकतम नमुनाहरू नाईट्रोजनमा मध्यम (७८.१७%), फोस्फोरसमा अधिक (६५.६२%), पोटासियममा अधिक (५६.२५%), जिङ्कमा अधिक (४६.८७%), बोरनमा न्युन (८१.२५%) र जैविक पदार्थमा न्युन (९६.८७%) रहेको पाइयो। प्रयोगशाला मापनबाट आएको तथ्याङ्कको आधारमा GIS Interpolation बाट आंकलन गर्दा सम्पूर्ण अनुसन्धान क्षेत्रफल (९१७६हे.) मध्ये अधिकतम क्षेत्रफलमा अम्लिय माटो (६८.३७%), मध्यम नाईट्रोजन (७५.१८%), अधिक फोस्फोरस (५७.४२%), अधिक पोटासियम (६९.०%), मध्यम जिङ्क (४४.२४%), न्युन बोरन (७८.५६%) र न्युन जैविक पदार्थ (९५.२३%) रहेको पाइयो। समग्रमा माटोको उर्वराशक्ति हेर्दा ६२.५०% नर्सरीहरू कम उर्वर, २८.१३% नर्सरीहरू मध्यम र जम्मा ९.३८% नर्सरीहरू अधिक उर्वर रहेको पाइयो। स्वस्थ जुनार बेर्ना उत्पादनका लागि ३२ अनुसन्धान स्थान मध्ये ८१% स्थानमा नाईट्रोजन बाधक, ६६% स्थानमा फोस्फोरस बाधक, ६२% स्थानमा पोटासियम बाधक, ८१% स्थानमा बोरन बाधक, २८% स्थानमा जिङ्क बाधक र मात्र १६% स्थानमा माटोको पि.एच. बाधक रहेको पाइयो। अनुसन्धान क्षेत्रको माटोमा जैविक पदार्थ निकै कमि देखिएको छ। तसर्थ, सम्बन्धित क्षेत्रको नर्सरीहरूमा जैविक पदार्थ, नाईट्रोजन र बोरनको मात्रा सन्तुलित गर्न सिफारिस गरिन्छ, जसबाट गुणस्तरिय बेर्ना उत्पादन भई सिन्धुली जिल्लाको समग्र जुनारको उत्पादकत्व बढ्न टेवा पुग्नेछ।

**SURVEY AND MONITORING OF CHINESE CITRUS FLY
(*Bactrocera minax* Enderlein) IN SWEET ORANGE
ORCHARDS OF SINDHULI, NEPAL**

Elina Gautam, Arvind Srivastava, Lalan Kumar Singh, Shanta Karki

ABSTRACT

A research entitled “Survey and monitoring of Chinese citrus fly (*Bactrocera minax* Enderlein) in sweet orange orchards of Sindhuli district, Nepal” was conducted during April to June, 2018 to know about the farmers’ perception about the pest, management practices adopted and to study the population dynamics of *B. minax* in different altitude and months. Study consists of two parts: farmer’s survey and monitoring of the pest. One hundred and twenty households were selected randomly for the survey. Hundred households from Golanjor rural municipality and twenty households from Kamalamai rural municipality were selected. For monitoring of the pest three farmer’s orchard of Golanjor rural municipality located at three different altitudes i.e. 1200 masl, 1300 masl, and 1400 masl were selected. Great fruit fly bait (Protein hydrolysate 25% and abamectin 0.1%) was used in McPhail trap for the monitoring Findings of the survey revealed that fruit fly as the major pest of Junar. Study revealed that majority (81.7%) of the respondents’ didn’t have knowledge about the *B. minax*. Majority (54.1%) of farmers’ main reason for lagging the idea of the pest was due to the lack of the government led extension activities followed by lack of technical knowhow (35.7 %) and lack of self interest to know (11.2%). A very few (13.3%) of the total respondents had received training on the fruit fly management. Study revealed that farmers were practicing different methods like collection and destruction of fallen fruits (86.7%), use of traps (38.3%), and chemical pesticides (49.2%) for management of fruit fly. Out of the total respondents 74.2% managed the fallen fruits whereas remaining 25.8% left the fruits unmanaged. They followed multiple practices to manage the fallen fruits which include dumping it into the pit (62.5%), keeping it into the plastic bag (52.5%), mixing the fruits in manure pit (36.7%), and feeding to livestock (44.2%). The study revealed that only 18.3% of the farmers were aware about the use of protein hydrolysate to control *B. minax*. Farmers’ survey revealed that the main reasons for increasing the fruit fly infestation were lack of orchard management, lack of appropriate chemicals to control the pest. Monitoring of *B. minax* revealed that the total fruit fly count was higher in 1200 masl (56.25%) followed by 1300 masl (31.25%) and 1400 masl (8.50%). Similarly the adult of *B. minax* had peak emergence in the mid May to early June and the population was found on decreasing rate from the onset of June. Thus, fruit fly management should be initiated before June to overcome the problem of *B. minax* due to higher pest intensity recorded during this period.

COMPARATIVE STUDY OF SOIL FERTILITY STATUS OF SWEET ORANGE ORCHARDS OF 3 VDC'S (TINKANYA, JALKANYA AND RATANCHURA) IN SINDHULI DISTRICT

**Matina Prajapati, Lalan Kumar Singh,
Arvind Srivastava and Tilak Raj Chaulagain**

ABSTRACT

Sweet orange is a fruit of high value. Its farming carry lots of opportunities for commercialization and to be developed as an agri-enterprise in Sindhuli district. This study was carried out to determine the soil fertility status and to determine the most limiting nutrient of the sweet orange nurseries of Sindhuli district, Nepal. Altogether 132 soil samples were collected from different Sweet orange orchard at a depth of 0-20 cm in three VDC's (Tinkanya, Jalkanya and Ratanchura). The number of soil samples taken from Tinkanya is 68, Jalkanya is 29 and from Ratanchura is 35. The collected soil samples were analyzed to find out their texture, pH, N, P₂O₅, K₂O, B, Zn and organic matter status. The soil fertility status were analyzed by using MS-Excel. The most limiting nutrient in the Junar orchards were determined by comparing the observed soil test value with the standard soil test value requirement for the sweet orange orchards. The observed data revealed that, 29% of the soil samples in Tinkanya were found to be Loamy soil, 66% Sandy loam soil, 3% loamy sand, and 2% clay loam. In Jalkanya 21% of the samples were found to be Loamy, 76% Sandy loam soil, and 3% loamy sand. In Ratanchura 40% were found to be Loamy, 54% Sandy loam soil, and 6% clay loam. Among three VDC's, total nitrogen in most of the soil samples were found to be below in Tinkanya (71%) and Ratanchura (63%) but medium in Jalkanya (59%). Available phosphorus in most of the samples were found to be low in Tinkanya (62%) and medium in Ratanchura (89%). However, all the samples in Jalkanya were found to be high in available phosphorus. Available potassium in most of the samples were found to be high in all 3 VDCs viz. Tinkanya (66%), Jalkanya (72%) and Ratanchura (94%). Soil zinc in most of the samples of Jalkanya (64%) and Ratanchura (66%) were found to be high. But, found low in Tinkanya (60%). Soil Boron and Soil Organic Matter in most of the samples were found to be low in all 3 VDCs: 63% & 88%, 48% & 52% and 46% & 79%) in Tinkanya, Jalkanya and Ratanchura respectively. Most of the soil samples of Jalkanya (62%) and Ratanchura (57%) were found to be neutral in nature. However, Most of the soil samples in Tinkanya (79%) were found to be acidic in nature. As compared to sweet orange plant's optimum requirement, Nitrogen was found to be the most limiting nutrient in all 3 VDCs whereas, Soil pH is found to be the most optimum. The research area was also found to be very deficient in Soil Organic matter. It is therefore, recommended to enhance OM, and N level in the soil to produce quality sweet oranges, which is mandatory to increase the productivity.

सिन्धुली जिल्लाको जुनार नर्सरीमा बृद्धि प्रोत्साहक तथा जैविक ढुसीनाशक विषादीको रूपमा ट्राईकोडर्मा भिरिडिको प्रयोग

Kailash Pandey, Madhav Dhital, Debraj Adhikari

शोध-सार

यस अनुसन्धानमा सिन्धुली जिल्लाको पाँच स्थानमा जुनारको बगैँचामा फेद कुहिने, जरा कुहिने तथा गमोसिस रोगको अवस्था अध्ययन, जुनारको बिजु नर्सरीमा ट्राईकोडर्मा भिरिडिको बिऊ उपचारको प्रभाव तथा कलमी नर्सरीमा ट्राईकोडर्मा भिरिडिको माटो उपचारको प्रभावबारे अनुसन्धानात्मक गतिविधिहरू सञ्चालन गरिएको थियो। अध्ययन गरिएका पाँच स्थानहरू मध्ये कमलामाई नगरपालिका-३, बाटो निगाले क्षेत्रमा सबैभन्दा बढि रोग लागेका बोटहरू पाईयो भने रोगको सघनतामा यी स्थानहरूको बीचमा कुनै भिन्नता देखिएन। बिजुको तुलनामा कलमी बोटहरूमा ५६.२६% कम फेद कुहिने, ५५.५५% कम जरा कुहिने तथा ५३.३३% कम गमोसिस रोगको सघनता भएको पाईयो। बिजु नर्सरीमा बिउ उपचारको ९० दिन पश्चात सबैभन्दा बढि बिउ उमारता (८०.३६%) र मूल जराको लम्बाई (१२.६९ सेमी) ३० ग्राम ट्राईकोडर्मा प्रति किलो बिउको उपचारमा पाईयो। सबैभन्दा धेरै द्वितिय जराको संख्या (१०.५), जराको तौल (०.१६७ ग्राम), विरूवाको लचाई (६.१२५ सेमी) र विरूवाको तौल (०.५३५ ग्राम) २० ग्राम उपचारमा पाईयो। सांख्यिकीय विश्लेषण अनुसार यी बृद्धि विकासका मापदण्डहरूमा ३० ग्राम, २० ग्राम र १० ग्राम ट्राईकोडर्माको उपचारमा कुनै भिन्नता नभएको नतिजा प्राप्त भयो। उपचारको मात्राहरूले पातको संख्यामा कुनै भिन्नता नदेखाउने तर सबैभन्दा धेरै क्षेत्रफल (२.४२ सेमी^२) भएको पात ३० ग्रामको उपचारमा देखियो र यसको नतिजा २० ग्रामको उपचारसँग भिन्न नहुने पाईयो। रोगको सबैभन्दा कम प्रभाव ३० ग्राम को उपचारमा देखियो भने सबैभन्दा बढि रोग सघनता बिउ उपचार नगरिएका विरूवाहरूमा देखियो। विरूवाको बृद्धिका मापदण्डहरू र रोगका मापदण्डहरूको बीचमा विपरित सम्बन्ध हुने पाईयो। कलमी नर्सरीमा माटो उपचारको १०० दिन पश्चात सबैभन्दा बढि स्प्राउट (८१.९९%), द्वितिय जराको संख्या (२२.७५), जराको लम्बाई (४४.५६ सेमी), स्प्राउटको तौल (२.४५ ग्राम), पातको क्षेत्रफल (९.८६ सेमी^२) ३० ग्राम ट्राईकोडर्मा पाउडर प्रति लिटर मलखादको झोलको उपचारमा पाईयो र सांख्यिकीय विश्लेषणले यसको नतिजा २० ग्राम र १० ग्राम उपचारसँग समान हुने देखियो। सबैभन्दा बढि स्प्राउटको लम्बाई (६.४३ सेमी) ३० ग्राम उपचारमा पाईयो र सांख्यिकीय विश्लेषणले यसको नतिजा २० ग्रामसँग समान हुने देखियो। मृत स्प्राउटको संख्या, जराको मोटाई, जराको तौल र पातको संख्यामा उपचारको कुनै प्रभाव नहुने पाईयो। यस अध्ययनको आधारमा बहुमत बृद्धि विकास र रोग नियन्त्रण मापदण्डमा ३० ग्राम, २० ग्राम र १० ग्राम ट्राईकोडर्माको उपचारको बीचमा भिन्नता नदेखिने तर उपचार नगरिएको र ५ ग्रामको उपचारभन्दा सांख्यिकीय दृष्टिले राम्रो हुने पाइयो। तर केहि मापदण्डहरूमा २० ग्रामले राम्रो प्रभाव देखाएको पाईएको छ। त्यसैले २० ग्राम ट्राईकोडर्माको उपचार (प्राति केजी बीउ वा प्रति लिटर मलखादको झोल) लाई न्यूनतम प्रभावकारी मात्रा मान्न सकिन्छ।

**EFFECT OF DIFFERENT POSTHARVEST TREATMENTS ON
PROLONGING SHELF LIFE AND MAINTAINING QUALITY OF
SWEET ORANGE (*Citrus sinensis* Osbeck)**

Samita Thapa, Saroj Sapkota, Debraj Adhikari

ABSTRACT

A study on “Effect of different postharvest treatments on prolonging shelf-life and maintaining the quality of sweet orange (*Citrus sinensis* Osbeck.)” was conducted during February to April 2019 to evaluate the effect of different postharvest treatments on maintaining quality and shelf life of sweet orange. Laboratory experiment was conducted under completely randomized (CRD) with four replications and five treatments (T1= Aloe vera gel @100%, T2= Paraffin wax @100%, T3= Corn Starch @4%, T4=Tragacanth Gum @4%, T1=Control i.e. untreated fruits). Data were recorded in every 5 days interval till 40th day. Minimum percentage of PLW was observed in the fruits treated with paraffin wax (5.83% in 40th day) which was statistically at par with the findings of all other coated fruits. Corn starch showed minimum shrinkage (4.27%) which was statistically at par with Paraffin wax (100%) and tragacanth gum (4%). Wax treated fruits recorded the maximum juice recovery percentage (31.43%) whereas the minimum juice recovery percentage (27.81%) was observed in control fruits. The control fruits (untreated) showed the maximum TSS (15.03° brix) which was statistically at par with Aloe Vera and Corn starch. Higher acidity was found in the fruits treated with Aloe Vera (100%) (0.917) which was statistically at par with corn starch (4%) and tragacanth gum (4%). The marketability value of tragacanth gum treated fruits was reported to be maximum (4.445). Minimum disease index (2.25) was observed in the fruits treated with Aloe vera gel which was statistically at par with tragacanth gum and corn starch treated fruits whereas postharvest life was found maximum (69 Days) in fruits treated with Aloe vera (100%) while it was only 46 in control fruits. Thus, the tragacanth gum @4% was better for maintaining quality and prolonging the shelf life of sweet orange at the ambient room condition.

**STUDY OF CHINESE CITRUS FLY (*Bactrocera minax* Enderlein)
PUPAE IN SWEET ORANGE (*Citrus sinensis* Osbeck)
ORCHARDS OF SINDHULI, NEPAL**

Ranju Thapaliya, Ananta Mani Bhattarai, Debraj Adhikari

ABSTRACT

A research project on study of pupae of *Bactrocera minax* was conducted from 20th of Magh to 16th of Baisakh. An extensive survey was undertaken to identify the percentage fruit loss and management practices used by the farmers. The survey was undertaken in four different location of Golanjor Rural municipality ward no.5. From the surveyed data, there was more number of household which had 81-100% fruit loss (16) and more household which performed deep burry and bagging (35%) to manage the fallen fruits. For the collection of pupae, household with different percentage fruit loss was taken as treatments: i) 0-20% fruit loss, ii) 21-40% fruit loss, iii) 41-60% fruit loss, iv) 61-80% fruit loss and v) 81-100% fruit loss and replication of four orchards. The high population of the pupa was found to be directly proportional to the damage extent found in field where the pupal population was high in orchard 81-100% fruit loss with average mean 32.50 followed by 61-80% fruit loss with average mean 18.00, 41-60% fruit loss with average mean 13.75, 21-40% fruit loss with average mean 11.50 and least in 0-20% fruit loss with average mean 7.25. Completely Randomized Design (CRD) was undertaken for further experiment after collection of the pupae. The total emergence rate was high in 81-100% fruit loss (mean=19.50) and least in 0-20% fruit loss (mean=6). The female population was comparatively high in 81-100% fruit loss (mean=9.75) and least in 0-20% fruit loss (mean=3). Likewise, male population was high in 81-100% fruit loss (mean=9.75) and least in 0-20% fruit loss (mean=3). The sex-ratio of *B. minax* was found to be 0.93. Mortality rate of the pupae was very high in 81-100% fruit loss (52%) followed by 61-80% fruit loss (22%), 41-60% fruit loss (11%), 21-40% fruit loss (10%) and least in 0-20% fruit loss (5%). On 16th of Baisakh there was high emergence of adult in 41-60% fruit loss (5.75) followed by 81-100% fruit loss (5.50), 61-80% fruit loss (3.25), 21-40% fruit loss (2.50) and least in 0-20% fruit loss (0.50). As a result, there were more households which had high level of incidence of *B. minax* and also more pupal population, male and female population and mortality rate was found in 81-100% fruit loss. For this, farmers should perform proper management practices and daily inspection of orchard should be done.

PRODUCTION PROBLEMS, MANAGEMENT PRACTICES AND PROFITABILITY OF CITRUS NURSERY BUSINESS IN SINDHULI DISTRICT OF NEPAL

**Pradeep Khanal, Arjun Kumar Shrestha,
Debraj Adhikari and Yogendra Kumar Karki**

ABSTRACT

The study was conducted from February, 2020 – May, 2020 to assess the management practices, production problems and profitability of citrus nursery business in Sindhuli district of Nepal. The data were collected from 100 respondents (20 nursery holders and 80 sweet orange farmers other than nursery holders) using semi- structured questionnaire. Data entry and analysis was done using Microsoft Excel and Statistical Package for Social Science (SPSS). Descriptive statistics (percentage, mean, standard deviation and range) and analytical tools like Cobb- Douglas production function and binary logistic regression were used while analyzing the data. The binary logistic regression analysis revealed that educational experience (odds value=1.572, p-value <0.01) have highly significant effect to the adoption of citrus nursery enterprise. Among the methods of irrigation, the adoption of drip, sprinkle and surface irrigation was recorded as 5%, 20% and 75% respectively. Majority of nursery holders had practiced side grafting (70%) method of propagation. The most commonly used chemical pesticide was Dimethoate 30% EC (70%) whereas the most commonly used botanical pesticide was tobacco extract (27%) followed by Neem based pesticide (23%). The Benefit- Cost ratio was found to be higher in case of nursery with screen house/poly house (2.59) than open nursery (1.84). From the regression results of Cobb-Douglas production function, it was evident that labor in terms of man/day ($\beta=0.750$, p-value <0.01) and cost of grafting materials ($\beta=0.923$, p-value <0.01) had positive and significant effect on the income of nursery holders. The most severe production constraint being faced by nursery holders is disease/ pest damage (I=0.79) followed by micro-nutrient deficiency (I=0.70). The nursery holders are recommended to use botanical pesticides for remedy of pests especially leaf miner and apply required micro-nutrients based on visual to overcome micro- nutrient deficiency in saplings/seedlings.

**EFFECT OF HARVESTING METHOD AND POST-HARVEST
TREATMENT WITH CHEMICALS FOR THE MANAGEMENT OF BLUE
MOLD IN SWEET ORANGE DURING COOL-BOT STORAGE AT
SINDHULI, NEPAL**

Pritika Devkota, Arjun Kumar Shrestha, Debraj Adhikari and Rajendra Mishra

ABSTRACT

This study entitled “Effect of harvesting method and post-harvest treatment with chemicals for the management of blue mold in sweet orange during cool-bot storage at Sindhuli, Nepal” was conducted during February 2 to March 2, 2020. Sweet orange (cv. Sindhuli Local) fruit were harvested with stalk and without stalk and dipped either in distilled water as control or treated with sodium hypochlorite @500 ppm for 10 min and sodium bicarbonate @10000 ppm for 2.5min followed by air drying and then stored in cool-bot (8-10°C and 90-95% RH). The experiment was laid out in two factor Completely Randomized Design (CRD) consisting of 3 treatments and 3 replications. The least physiological loss in weight (0.78%) and decay loss (3.87%) were obtained with sodium bicarbonate. The management of blue mold disease of fruits was significantly affected by harvesting method and post-harvest chemical treatment. However, there was no-significant effect on total soluble solids, titratable acidity and pH by chemical treatment and harvesting method during cool-bot storage. Sweet orange fruits harvested with stalk had lesser blue mold disease infection (5.01%) as compared to those harvested without stalk (5.64%). The minimum disease infection (3.87%) was noticed in fruit treated with sodium bicarbonate (3.87%). It has been established that the post-harvest chemical treatment and harvest method selected for the present study have the potential to control blue mold fungal disease of sweet orange during cool-bot storage condition while retaining its nutritional quality.

सिन्धुली जिल्लाको कलमी जुनार बिरुवामा जैविक मल ट्राइकोडर्मा भिरिडी र स्यूडोमोनास फ्लुरोसेन्स को प्रभावकारिताको अध्ययन

Karishma Subedi, Chandeshwor Prasad Shriwastav, Debraj Adhikari

शोध-सार

सिन्धुली जिल्लामा प्रत्यारोपण गरिएको कलमी जुनार बिरुवाको असफलता मुख्य समस्या भएकाले कलमी जुनार बिरुवाको नर्सरीमा जैविक मल ट्राइकोडर्मा भिरिडी र स्यूडोमोनास फ्लुरोसेन्सको प्रभावकारिताबारे अध्ययन अनुसन्धान संचालन गरिएको थियो। यस अनुसन्धानमा ५वटा उपचार (T1= ट्राइकोडर्मा भिरिडी (५ मि.लि. प्रति लि. पानी), T2= ट्राइकोडर्मा भिरिडी (५ मि.लि. प्रति लि. पानी)+गडचौले मल(१०० ग्राम प्रति बिरुवा), T3= स्यूडोमोनास फ्लुरोसेन्स (५ मि.लि. प्रति लि. पानी), T4= स्यूडोमोनास फ्लुरोसेन्स (५ मि.लि. प्रति लि. पानी)+गडचौले मल, T5= ट्राइकोडर्मा भिरिडी (५ मि.लि. प्रति लि. पानी)+ स्यूडोमोनास फ्लुरोसेन्स (५ मि.लि. प्रति लि. पानी)+ गडचौले मल (१०० ग्राम प्रति बिरुवा)ले उपचार गरिएको र उपचार नगरिएको माटो नर्सरीमा प्रयोग गरिएको थियो। बिरुवाको वृद्धि विकासका मापदण्डहरूमा उपचारहरूले बेर्नाको उचाई, प्राथमिक जराको लम्बाई, प्राथमिक जराको परिधि, द्वितीय जराको संख्या र कुल ताजा तौलमा उपचार गरेको र नगरेको माटोको बिरुवामा भिन्नता देखाएको पाइयो। सांख्यिकीय विश्लेषण अनुसार कलमी नर्सरीमा उपचार गरेको ९० दिन पश्चात् सबैभन्दा बढी बिरुवाको उचाई (ट्राइकोडर्मा भिरिडी + स्यूडोमोनास फ्लुरोसेन्स + गडचौले मल) (१२.५ से. मि) उपचारमा पाइयो भने उपचारहरूले पातको संख्या, पातको क्षेत्रफल र बिरुवाको परिधिमा कुनै पनि भिन्नता नदेखाएको नतिजा पाइयो। प्राथमिक जराको लम्बाई (२१.९६ से.मि)(स्यूडोमोनास फ्लुरोसेन्स)मा राम्रो भएको नतिजा प्राप्त भयो र यो नतिजा सांख्यिकीय विश्लेषण अनुसार (ट्राइकोडर्मा भिरिडी + स्यूडोमोनास फ्लुरोसेन्स + गडचौले मल) उपचारमा समान पाइयो। कूल जराको ताजा तौल (६ ग्राम) र बिरुवाको ताजा तौल (७.५ ग्राम) (स्यूडोमोनास फ्लुरोसेन्स + गडचौले मल) उपचारमा बढी भएको नतिजा पाइयो। द्वितीय जराको संख्या सबैभन्दा बढी (ट्राइकोडर्मा भिरिडी (४५.२५) र त्यसपछि (ट्राइकोडर्मा भिरिडी + स्यूडोमोनास फ्लुरोसेन्स + गडचौले मल) (४२.२५) उपचारमा पाइयो। प्राथमिक जराको परिधिमा (५.१ मि.मि.) (ट्राइकोडर्मा भिरिडी + स्यूडोमोनास फ्लुरोसेन्स + गडचौले मल) उपचारले प्रभाव पारेको पाइयो। यसैगरी माटो परीक्षण गर्दा माटोको पी.एच, प्रांगारिक पदार्थ, नाइट्रोजनमा कुनै पनि उपचारको प्रभावकारिता देखिएन भने माटोको फोस्फोरस (१६५० के.जी प्रति हे.) र पोटास (३३८४ के.जी प्रति हे) दुवै (ट्राइकोडर्मा भिरिडी + स्यूडोमोनास फ्लुरोसेन्स + गडचौले मल) उपचारमा बढी पाइएको नतिजा प्राप्त भयो। सांख्यिकीय विश्लेषणले माटोको फोस्फोरस (ट्राइकोडर्मा भिरिडी + स्यूडोमोनास फ्लुरोसेन्स + गडचौले मल) उपचारको प्रभावसंग (स्यूडोमोनास फ्लुरोसेन्स) उपचार समान हुने देखियो। यस अनुसन्धानको आधारमा धेरैजसो बिरुवाको वृद्धि विकासका मापदण्डहरू र माटोको पोषक तत्वहरू कलमी जुनार बिरुवाहरूमा (ट्राइकोडर्मा भिरिडी + स्यूडोमोनास फ्लुरोसेन्स + गडचौले मल) उपचारको प्रभाव अन्य उपचारमा भन्दा राम्रो देखिएको छ।

नेपालको सिन्धुली जिल्लामा जुनार उत्पादनको आर्थिक विश्लेषण

Nishma Dhakal, Chandeshwor Prasad Shriwastav, Debraj Adhikari

शोधसार

सिन्धुलीका अधिकांश स्थानीय किसानहरूको मुख्य आयस्रोत नेपालको दोस्रो महत्वपूर्ण सुन्तलाजात फलफूल, जुनारको खेतीमा निर्भर छ। उपयुक्त हावापानी र बढ्दो बजार मागका कारण सिन्धुली जिल्लामा जुनारको उत्पादन बढाउन सकिने निकै सम्भावना भएता पनि उक्त फल उत्पादनको दीर्घकालीन अर्थतन्त्र सम्बन्धि अपर्याप्त तथ्यांक भएका कारण यस जुनार खेतीको आर्थिक अवस्था, उत्पादन र सम्भाव्यता मूल्याङ्कन गर्ने हेतुले सोही जिल्लाको गोलन्जोर गाउँपालिकामा सो सम्बन्धि अध्ययन गरिएको थियो। यस अध्ययनका लागि आवश्यक प्राथमिक तथ्यांकहरू सामूहिक छलफल, सर्वेक्षण तथा अन्तरवार्ताद्वारा सङ्कलन गरिएको थियो भने सहायक तथ्यांकको स्रोतका लागि सो विषयसँग सम्बन्धित विभिन्न अखबार, अनुसन्धानका निष्कर्षहरू तथा कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय, प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना र कृषि ज्ञान केन्द्रका प्रतिवेदनको प्रयोग गरिएको थियो। संकलित तथ्यांक माइक्रोसफ्ट एक्सेल सफ्टवेयर प्याकेज र एस्. पी. एस्. एस्. सफ्टवेयर मार्फत विश्लेषण गरिएको थियो। सोही विश्लेषणको नतिजा अनुसार जुनार कृषकहरूको औषत कुल क्षेत्रफल १३.६४ रोपनी मध्ये औसत ६.०३ रोपनी जमिनमा जुनार उत्पादन भएको तथा प्रत्येक १ रोपनी जग्गामा औसतमा २५ वटा जुनारका विरुवाहरू लगाइने पाइएको छ। यस्तैगरी, पैसाको समय मूल्यलाई ख्याल गर्दै एक हेक्टर जमिनमा जुनार खेती गर्दा लाग्ने प्रतेक वर्षको लागत २० वर्षसम्म छुट्टाछुट्टै गणना गरिएको थियो। जसअनुसार, १० वर्षसम्म उत्पादन लागत बढ्ने र दशौं वर्षदेखि स्थिर रहने अध्ययनले देखाएको छ। यस्तैगरी, सिन्धुलीमा जुनार उत्पादनको १२% ब्याज दरको हिसाबले वित्तीय सम्भाव्यता विश्लेषण गर्दा खुद वर्तमान मूल्य, लाभ लागत अनुपात र आन्तरिक प्रतिफल दर क्रमशः सकारात्मक (रु २३,८६,३६८ प्रति हेक्टर), सन्तोषजनक (२.०९) तथा दिइएको व्याजदर भन्दा बढी (३२.४४%) पाइएको छ। अध्ययन स्थलमा जुनार व्यवसाय गर्दा खर्च चुक्ता हुने अवधि भने ७ वर्ष, १० महिना र १८ दिन रहेको अध्ययनमा पाइयो। यस्तैगरी सर्वेक्षणको नतिजा अनुसार कीरा तथा अपर्याप्त बजार जानकारी क्रमशः जुनार खेती तथा बजारीकरण गर्दा देखिने मुख्य समस्याहरूका रूपमा पाइयो। समग्रमा सिन्धुली जिल्लामा गरिएको अध्ययन अनुसार सो जिल्लामा जुनार खेती नाफामुलक देखिएता पनि यसको खेती तथा बजारीकरण गर्दा आउने केही चुनौतीहरूको हल निकालेर जुनार खेतीलाई व्यवसायीकरण गर्ने हो भने त्यहाँका स्थानीय कृषकको आर्थिक स्थिति अझ दृढ हुन सक्दछ।

नेपालको सिन्धुली जिल्लाका विभिन्न उचाईमा रहेका जुनार बगैँचाको माटोको पोषण अवस्थाको मूल्यांकन

Aayushma Subedi, Santosh Marahatta, Debraj Adhikari

शोधसार

यस अध्ययन सन् २०२०मा सिन्धुली जिल्लाको गोलन्जोर गाउँपालिका वडा नं. ४ मा अवस्थित प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, परियोजना कार्यान्वयन एकाइ (जुनार सुपरजोन) को कार्यक्षेत्र अन्तर्गत पर्ने तिनकन्याको विभिन्न उचाईमा भएका बगैँचाको उर्वरा अवस्था र माटोको पोषक तत्वहरूमा तिनीहरूको प्रभाव मूल्यांकन गर्न र विभिन्न उचाई र तिनीहरूको उपलब्धता बिचको सम्बन्ध अध्ययन गर्न गरिएको थियो। सिन्धुली जिल्लाका विभिन्न उचाईमा रहेको जुनार बगैँचाको प्रमुख माटोको पोषण अवस्था तुलना गर्न र न्यून पोषक तत्व पत्ता लगाउने उद्देश्यले यो अध्ययन गरिएको थियो। स्थान जि. पि. एस. उपकरण मार्फत पहिचान गरिएको थियो। गोलन्जोर गाउँपालिका वडा नं ४ तिनकन्या, सिन्धुलीमा रहेका ९५०, १०५०, ११५०, १२५० र १३५० मिटर उचाईमा रहेका विभिन्न पाँचवटा बगैँचालाई उपचारका लागि छनोट गरिएको थियो जुन अनियमित पूर्ण ब्लक डिजाइनमा चार पटक दोहोरिएका थिए। प्रत्येक अध्ययन स्थलमा १.५ फिट माटोको गहिराईबाट प्रत्येक प्लटबाट कम्पोजिट माटोको नमूनाहरू सङ्कलन गरिएको थियो। रासायनिक गुण परिक्षणका लागि कृषि ज्ञान केन्द्र, माटो परीक्षण प्रयोगशाला, गोर्खामा माटोको नमूनाहरू विश्लेषण गरिएको थियो। संकलित तथ्यांक माइक्रोसफ्ट एक्सेल सफ्टवेयर प्याकेज र आर स्टुडियो सफ्टवेयर मार्फत विश्लेषण गरिएको थियो। विश्लेषणको नतिजा अनुसार त्यहाँ उपलब्ध पोटासियम तत्व बाहेक बाँकी म्याक्रोन्युट्रिएन्टहरूमा उचाईको महत्वपूर्ण प्रभाव ($p < 0.05$) देखिएको थियो। माटोमा प्राङ्गारिक पदार्थको अधिकतम मात्रा १३५० मिटर (५.२५%) मा र न्यूनतम ९५० मिटर उचाई (१.९५%) मा पाइयो। माटोको पि.एच. १३५० मिटर (५.७५) वाट ९५० मिटर (६.९५) मा क्रमिक वृद्धि भएको देखियो। माटोको पि.एच. १३५० मिटर उचाईमा अम्लिय (५.७) र बाँकी सबै उचाईमा तटस्थ रहेको पाइयो। माटोमा नाइट्रोजन अधिकतम १३५० मिटर (०.३३%) मा र न्यूनतम ९५० मिटर (०.११%) मा पाइयो। फस्फोरस उच्चतम १३५० मिटर (५५ के.जी. प्रति हे) मा र सबै भन्दा कम ९५० मिटर (३३.२५ के.जी. प्रति हे) मा पाइयो। पोटासियमको मात्रा उचाई अनुसार बढेको पाइएन। बढ्दो उचाईसँगै प्राङ्गारिक पदार्थ, नाइट्रोजन र फस्फोरसको मात्रा बढ्दै गएको पाइएको छ भने पि.एच. बढ्दो उचाईसँग घट्दै गएको पाइएको छ। यस्तैगरी जुनार उत्पादनको लागि नाइट्रोजन (९०%) सबैभन्दा न्यून पोषक तत्व भएको पाइयो। नतिजाले बढी उचाईमा रहेको जुनार बगैँचाको तुलनामा कम उचाईमा रहेको बगैँचाको माटोको पोषक तत्व कम भएको देखाएको छ। सिन्धुली नेपालको सबैभन्दा बढी जुनार उत्पादन गर्ने जिल्ला हो। यस अनुसन्धानले जुनार कृषकहरूलाई जिल्लाको उचाई अनुसार आफ्नो बगैँचामा राम्रो पोषण व्यवस्थापन योजना अपनाउन मद्दत गर्नेछ। यस बाहेक सिन्धुलीका जुनार कृषकहरूलाई नाइट्रोजनयुक्त मल प्रयोग गर्न र देशका अन्य सबै जुनार उत्पादन गर्ने क्षेत्रहरूमा माटोको पोषण मूल्यांकन गर्न सिफारिस गरिन्छ।

अनुसूची ९: बृहत् क्षेत्रगत कीरा नियन्त्रण कार्यक्रममा परिचालित स्प्रेकर्ताहरूको विवरण

आ.व. २०७७/७८ को जुनारको औंसा कीरा व्यवस्थापनका लागि क्षेत्रगत कीरा नियन्त्रण कार्यक्रम सञ्चालन गर्न परिचालित प्रोटिनबेट स्प्रेकर्ताहरूको नामावली:

क्र.सं.	स्प्रेकर्ताको नाम	ठेगाना	क्लष्टर, क्षेत्र	सम्पर्क नं.	स्प्रे गर्नुपर्ने बगैँचा भएको स्थान
१	झमक बहादुर दाहाल	सुनकोशी-७	मझुवा	९८४१५६५१३२	नागी, मझुवा
२	रमेश कार्की	सुनकोशी-७	मझुवा	९८४१०९८२३६	डाडागाउँ
३	गोरख बहादुर श्रेष्ठ	क न पा-३	जलकन्या	९६१४८८४०५७	बाटो निगाले
४	गंगालाल गौतम	क न पा-३	जलकन्या	९८४४०९२४०९	चपौली
५	राजन थापा	गोलन्जोर-५	रतनचुरा	९८६३०७७०७८	चिसापानी, थाड्से, हिर्दिङ्ग
९	मोहन विक्रम योगी	गोलन्जोर-५	रतनचुरा	९८६३०७७०७८	
६	तुलसी प्रसाद सापकोटा	गोलन्जोर-५	रतनचुरा	९८६४११८२३६	खनियाँखर्क
७	श्री हर्क बहादुर श्रेष्ठ	गोलन्जोर-५	रतनचुरा	९८६०५५०४०७	विजयछाप
८	इन्द्र बहादुर थापा	गोलन्जोर-५	रतनचुरा	९८१४१९५५२२	रतनचुरा डाँडा
१०	भुपेन्द्र थापा	गोलन्जोर-५	रतनचुरा	९८४४०९२५५२	नयाँखर्क
११	सरोज श्रेष्ठ	गोलन्जोर-५	रतनचुरा	९८४३७३६८११	
१२	राजन कोइराला	गोलन्जोर-६	नाकाजोली	९८४४२०६८४६	नाकाजोली, बाशेश्वर
१३	छत्र बहादुर मगर	गोलन्जोर-६	नाकाजोली	९८१९६४९०५९	
१४	जित बहादुर मगर	गोलन्जोर-६	नाकाजोली	९७१५३२२५४४	
१५	अम्बर बहादुर रानामगर	गोलन्जोर-६	नाकाजोली	९६१४८८०२८३	
१६	अर्जुन कुवर	गोलन्जोर-४	तिनकन्या	९८४०९१७८२७	तल्लो डुडे
१७	निर बहादुर ठकुरी	गोलन्जोर-४	तिनकन्या	९८४३५१२१०९	मालिङ्गे, आरुबोटे
१८	सुर बहादुर ज्ञामी	गोलन्जोर-४	तिनकन्या	९६१९४४५६०४	खोक्लिङ्ग, टाँडी
१९	प्रेम बहादुर खपाङ्गी	गोलन्जोर-४	तिनकन्या	९८४८५७६७३५	रानीखोला
२०	तिलक बहादुर राना	गोलन्जोर-४	तिनकन्या	९८४८५७६७३५	
२१	नबिन्द्र तामाङ	गोलन्जोर-४	तिनकन्या	९८४४३९६५६०	माझ कुभिण्डे
२२	विष्णु ठकुरी	गोलन्जोर-४	तिनकन्या	९८६९६४१८०८	
२३	दिल बहादुर ठकुरी	गोलन्जोर-४	तिनकन्या	९८४४४३९४३५	
२४	दान बहादुर रम्तेल	गोलन्जोर-४	तिनकन्या	९८४०९१८६०८	माथिल्लो आलेगाउँ
२५	बेद बहादुर मश्राङ्गी	गोलन्जोर-४	तिनकन्या	९८४०९१८६०८	
२६	कुल बहादुर रम्तेल	गोलन्जोर-४	तिनकन्या	९८४०९१८६०८	

क्र.सं.	स्प्रेकर्ताको नाम	ठेगाना	क्लष्टर,क्षेत्र	सम्पर्क नं.	स्प्रे गर्नुपर्ने बगैँचा भएको स्थान
२७	टेक बहादुर मगर	गोलन्जोर-४	तिनकन्या	९८६४०४९५७०	तल्लो आलेगाउँ
२८	हिरा बहादुर मगर	गोलन्जोर-४	तिनकन्या	९८६६३६२३०२	
२९	यम बहादुर सिजाली	गोलन्जोर-४	तिनकन्या	९८४४२०००६६	तमौरे, फेदाहा
३०	दिल बहादुर तामाङ्ग	गोलन्जोर-४	तिनकन्या	९८४४२२६०३५	खोक्सिनाथ, किराते, दाउने
३१	गोपाल थापा	गोलन्जोर-२	वितिजोर	९८६४१३७३४५	वितिजोर, भदौरे
३२	प्रविण मश्राङ्गी	तीनपाटन-७	तोश्रामखोला	९७४४०६३२०९	तोश्रामखोला, पत्याहानी

*****

जुनार तथा सुन्तलाजात फलफूलको औसा कीरा व्यवस्थापनका लागि क्षेत्रगत कीरा नियन्त्रण कार्यक्रमका लागि प्रोटीन बेट स्प्रे कार्य

<p>व्यवस्थापकिय पक्ष:</p> <ul style="list-style-type: none"> सरोकारवालाहरूसँग सरसल्लाह, स्प्रेकर्ताहरू र बगैँचाधनीहरूलाई प्रशिक्षण/अभिमुखिकरण, अनुगमन र पृष्ठपोषण आदी । 	<p>प्राविधिक पक्ष:</p> <ul style="list-style-type: none"> औसाहरूबाट फल क्षतीको तथ्यांक संकलन, वयस्क झिंगाहरूको आगमन समयको टिपोट, निर्धारित ठाउँ-ठाउँ (स्पोट) र समयमा प्रोटीन बेट स्प्रे कार्य र औसाहरूलाई प्यूपा अवस्थामा जान नदिन सरसफाई कार्य ।
<p>आवश्यक सामग्रीहरू:</p> <p>प्रोटीन बेट (२५% प्रोटीन हाईड्रोलाईसेट + ०.१% एबामेक्टिन भएको ग्रेट फ्रुट फ्लाई बेट), स्पोटमा चिन्हो लगाउने रिवन, स्प्रेयर, बेट घोल्ने भाडो/बाल्टिन, पानी, सुरक्षित पहिरनहरू ।</p>	<p>प्रोटीन बेटको तयारी ।</p> <p>एक भाग प्रोटीन बेट (ग्रेट फ्रुट फ्लाई बेट) मा दुई भाग पानी मिसाई राम्ररी घोल्ने ।</p>
<p>स्प्रे कार्य । (वयस्क झिंगा निस्केको १०-१५ दिनमा स्प्रे कार्य सुरुवात गर्ने)</p>	<p>तयारी प्रोटीन बेट ५० मिलि लिटर घोल ०.५ देखि १ वर्ग मिटर पातको तल्लो भागमा छुर्ने । प्रोटीन बेट स्पोट विधिबाट प्रत्येक फलले ३ सुन्तलाजात फलफूलको बोट मध्ये १ बोटको निश्चित भागमा प्रत्येक हप्ता, हप्ताको एक पटक १० देखि १२ पटक छुर्नु पर्दछ ।</p>

<p>झिंगाको जीवन-चक्र बारे जानकारी राखौं ।</p>	<p>यस प्रजातिको झिंगाले जीवन-चक्र पूरा गर्न एक वर्षको समय लिन्छ । यस झिंगाका सबै रूपहरू, वयस्क, फुल, औसा र प्यूपा अन्य फल, कुहोउने झिंगाहरूको तुलनामा निकै ठूला हुन्छन् ।</p>	<p>सरसफाई ।</p> <p>यस झिंगाका औसाहरूलाई प्यूपा (अचल) अवस्थामा जान नदिएर औसाहरूलाई नै सखाप पारे वयस्क झिंगाहरूको उत्पात्ति रोकिन्छ । सरसफाईमा यथोचित ध्यान प्यूपाए वयस्क झिंगाहरूको उत्पात्ति रोकिन्छ ।</p>	<p>औसा संक्रमित फलहरू जम्मा गरेर खाडलमा जमिनको सतह भन्दा कमिमा ३० सेन्टिमिटर तल पार्ने गरि पुरै थिनीहरूबाट झिंगाहरूको सृष्टि हुँदैन र यस्तो भएमा मौसम अनुसार फलले फलहरूमा औसा पर्दैन । युँसंगरी औसा संक्रमित फलहरू जम्मा गरेर जलाइदिँदा वा प्लास्टिक थेलामा हावा नजाने गरी बन्द गरिदिए वा पानीमा डुवाएर वा गोबर-ग्यासको टुकीमा हालेर वा पशुपन्छीहरूलाई छुवाएर वा फल प्रशोधनमा उपयुक्त गरेर फल भित्रका औसाहरूलाई मान्ने युक्ति गर्नु पर्छ । जसरी होस् संक्रमित फलहरू भित्र रहेका औसाहरूलाई मार्नु पर्छ ।</p>
<p>कीराको आनीबानी बारे जानकारी राखौं ।</p>	<p>यसका वयस्क झिंगाहरू अन्य थरीका झिंगाहरू जस्तै मिथायल युजिनोल वा क्युल्युरमा आकर्षित हुँदैनन् । पोथी झिंगाहरू स्वभाविक रूपले प्रोटीन बेट (चारो)मा मनगरे आकर्षित हुन्छन् ।</p>	<p>सुरक्षा र स्वास्थ्य ।</p> <p>यसको उचाई अनुसार फाल्गुन, चैत्र, वैशाख महिनामा औसा कीरा संक्रमित बगैँचाको रुख मुनि जालीझाल थापेर वा प्रोटीन बेटको पासो थापेर वा कीराको लाभिऔसा वा प्यूपालाई पालेर वयस्क झिंगा निस्कने समयको अनुगमन गर्नु पर्छ ।</p>	

चैत्र, २०७७; प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, परियोजना कार्यान्वयन इकाई, सिन्धुली

सुन्तलाजात फलफूलको फ्रिनिङ्ग रोगको अनुगमन गरौं।

पात, फल र बोटमा रोगको लक्षण

सुन्तलाजात फलफूलमा लाग्ने सिट्रस फ्रिनिङ्ग रोग पहिचान र व्यवस्थापनका लागि सचेत बनौं।

सुन्तलाजात फलफूलको घातक सिनिङ्ग रोगको संवाहक सिट्रस सिन्ला कीराको पहिचान गरे निश्चित अनुगमन गरौं।

प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, परियोजना कार्यान्वयन एकाइ, सिन्धुली
Email: pmrc@kshrc.gov.np@gmail.com, Website: https://kshrc.gov.np

मार्च २०२२/१९

सिट्रस फ्रिनिङ्ग रोगको परिचय र लक्षण

सुन्तलाजात फलफूलमा लाग्ने व्याक्टेरियाजन्य citrus greening रोगलाई हाङ्गलाङ्गविन HLB भनिन्छ। यो रोगको संवाहक सिट्रस सिन्ला कीरा प्रायः ११०० मि. उचाई भन्दा तल, गर्मी क्षेत्रमा वढी मात्रामा पाईन्छ। रोग व्यवस्थापनका लागि रोगको लक्षण, क्षतिको प्रकृतिका अलावा संवाहक कीरालाई पहिचान गर्नु पर्दछ। सिट्रस सिन्ला कीरा कामिनी फूल, कडी पत्ताको बोटमा भेटिन्छ। यो कीराको विभिन्न अवस्थालाई प्राकृतिक रूपमा स्त्री स्वभावको खपटे र विभिन्न जीवहरूले नियन्त्रण गर्दछन्।

यो रोगले संक्रमित गरेका बोटहरू शुरुमा पातका नशाहरूको बीचको भाग पहेलो हुन्छ भने नशाहरू हरियो नै रहन्छ एवं पात सानो हुन्छ। यसको लक्षण जिकको कमीको लक्षणसमा मेल खान्छ। अतः जिक तत्व हालेर हेर्दा लक्षण सुधार भएन भने फ्रिनिङ्ग रोग लागेको बुझ्नु पर्छ। यसको अलावा बोट दुम्पाबाट मर्न थाल्छ। बेमौससमा फूल फुल्ने र फल लाग्ने गर्छ। फलको आकार सानो र हेर्दा आकर्षक नहुने, फल बीचबाट काटेर हेर्दा दुबै काटेको भागमा गुदी बराबर रहेको हुँदैन र वीर्य समेत दिउल नभएको फोसो हुन्छ तथा उत्पादन कम हुँदै जाने र अन्तमा बोट सुक्ने हुन्छ। यो रोग एउटा क्षेत्रमा देखिए पछि समयमै नियन्त्रण गर्ने नसके सम्पूर्ण वगैचा नै सखाप हुन्छ। हालसम्म यसको व्यवस्थापनको सही तरिका पत्ता लागेको छैन।

व्यवस्थापन

- ११०० मिटर उचाई भन्दा तल्लो क्षेत्रको वगैचामा संवाहक कीरा सिट्रस सिन्लाको अनुगमन, निरीक्षण गर्नु पर्दछ।
- जहिले पनि ११०० मिटर भन्दा वढी उचाईमा रहेको नर्सरीबाट विरवा लिनु पर्दछ।
- स्क्रिन हाउस भित्रको बडउड प्रमाणीकरण गरी उत्पादन गरिएका नर्सरी विरवा मात्र रोपण गर्नु पर्दछ।
- आधुनिक नर्सरी व्यवस्थापन गरी स्वस्थ वेर्ना उत्पादन, स्क्रिन हाउसमा सायन लिने माउबोट उत्पादन गर्नु पर्दछ।
- संवाहक कीरा सिन्ला व्यवस्थापनका लागि कीटनाशक विषादी प्रयोग गरी नियन्त्रण गर्नु पर्दछ।
- रोगको एकीकृत व्यवस्थापनका लागि रोगग्रस्त क्षेत्र पहिचान र सर्वेक्षण, रोग पहिचानका लागि स्थलगत रूपमा स्क्रयाच विधिको प्रयोग साथै पिसिआर परीक्षणको दायरा बढाउनु पर्दछ।
- आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई अवलम्बन गर्नु पर्दछ साथै रोग वारेमा सचेतनात्मक कृयाकलापहरू संचालन गर्ने साथै रोगी बोट नष्ट गर्न सबै सराकारवालाहरू लाग्नु पर्ने हुन्छ।

जुनार तथा सुन्तलाजात फलफूल कृषकहरूलाई अनुरोध

त्पाईको जुनार तथा सुन्तलाजात फलफूल बगैचामा सिट्रस फ्रिनिङ्ग रोगको लक्षण देखा परेमा स्थानीय तह/वडा कार्यालय वा कृषि ज्ञान केन्द्र वा प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, परियोजना कार्यान्वयन एकाइ, सिन्धुलीमा कृषि प्राविधिकलाई जानकारी गराउन हुन अनुरोध छ।

